

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์
ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์
ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ
วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิทยานิพนธ์
ของ
แพรวนภา อินทสิทธิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา

สิงหาคม 2562

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์
ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์
ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ
วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิทยานิพนธ์

ของ

แพรววนภา อินทสิทธิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สิงหาคม 2562
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

DEVELOPMENT OF DRAWING EXERCISES BASED ON DAVIES' INSTRUCTIONAL
PRINCIPLES WITH EXPERIENTIAL LEARNING TECHNIQUE AFFECTING
CREATIVE THINKING, HAPPINESS IN LEARNING, LEARNING RESPONSIBILITY
IN VISUAL ARTS SUBJECT FOR PRATHOMSUKSA 1

BY

PRAEWNAPA INTASIT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Education Degree in Educational Research and Development
At Sakon Nakhon Rajabhat University

August 2019

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์
ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์
ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ แพรวนภา อินทสิทธิ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี กลางประพันธ์) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สายันต์ บุญใบ) แต่งตั้งเพิ่มเติม (ดร.สมเกียรติ พลเจ็ดดี) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ
(ดร.ศุภกร ศรีเพชร) ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี กลางประพันธ์)
ประธานหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภากล)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 29 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือ เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผศ.ดร.มารศรี กลางประพันธ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พลະจิตต์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ นายประสิทธิ์ โกษาแสง โรงเรียนบ้านข่วงคลีชุมชน นางปัญญาทิพย์ บุญมาวงษา โรงเรียนโพนสวรรค์ราษฎร์พัฒนา นางสาววราลักษณ์ อัจฉริย โรงเรียนบ้านอ่อมไผ่ นายสุทธิกร สิทธิประภา โรงเรียนสนธิราษฎร์ นายกมล พิทักษ์สมบัติ โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพนเพ็ก ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ นายอดิพันธ์ นามศรีฐาน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองผักตบโพนเพ็ก ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือ และขอขอบใจนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2562 ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาศึกษา ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย เป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง ที่คอยให้กำลังใจในการดำเนิน ค้นคว้าวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดาของ ผู้วิจัย และบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนจนผู้วิจัยสามารถดำรงตนและบรรลุผล สำเร็จในปัจจุบัน

แพรวนภา อินทสิทธิ์

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ผู้วิจัย	แพรวนภา อินทสิทธิ์
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.मारศรี กลางประพันธ์ ดร.สมเกียรติ พละจิตต์
ปริญญา	ค.ม. (การวิจัยและพัฒนาการศึกษา)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ 3) เปรียบเทียบความสุขในการเรียน 4) เปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 5) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง และต่ำ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพหนะเพ็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 2) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ 3) แบบวัดความสุขในการเรียน 4) แบบวัดความรับผิดชอบทางการเรียน และ 5) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) สถิติทดสอบ ค่าที (t-test for One Samples, t-test for Dependent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวน

ทางเดียว (One-Way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมพหุคูณทางเดียว (One-Way MANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมทางเดียว (One-Way ANCOVA)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.12/83.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพที่พัฒนาขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพที่พัฒนาขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความรับผิดชอบทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพที่พัฒนาขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพที่พัฒนาขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสุขทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะการวาดภาพ การเรียนตามหลักการของเดวีส์

เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์

ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบทางการเรียน

TITLE	Development of Drawing Exercises Based on Davies' Instructional Principles with Experiential Learning Technique Affecting Creative Thinking, Happiness in Learning, Learning Responsibility in Visual Arts Subject for Prathomsuksa 1
AUTHOR	Praewnapa Intasit
ADVISORS	Asst. Prof. Dr. Marasri Klangprapan Dr. Somkiat Palajit
DEGREE	M.Ed. (Educational Research and Development)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2021

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop drawing exercises based on Davies' instructional principles with experiential learning technique in Visual Arts subject for Prathomsuksa 1 to meet the efficiency of 80/80, 2) compare students' creative thinking, 3) compare students' happiness in learning, 4) compare students' learning responsibilities before and after the intervention, and 5) compare creative thinking, happiness in learning, learning responsibility of Prathomsuksa 1 students with high, medium and low levels of emotional intelligence after learning through the developed drawing exercises. The samples, obtained through cluster random sampling, were 30 Prathomsuksa 1 students studied in the first semester of the academic year 2019 at Ban Nong Phaktap Phonpek School under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2. The research instruments consisted of: 1) drawing exercises based on Davies' instructional principles combined with experiential learning technique, 2) a creative thinking test, 3) a test of happiness in learning, 4) a test of learning responsibility, and 5) a test of emotional intelligence. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, efficiency (E1 / E2), t-test for One Samples, t-test for Dependent Samples, One-Way ANOVA, One-Way MANCOVA, and One-Way ANCOVA.

The findings were as follows:

1. The drawing exercises based on Davies' instructional principles with experiential learning technique in Visual Arts subject for Prathomsuksa 1 contained the efficiency of 81.12 / 83.42, which was higher than the criteria set of 80/80.

2. Creative thinking of Prathomsuksa 1 students after learning through the developed drawing exercises was higher than that of before at the .05 level of significance.

3. Happiness in learning of Prathomsuksa 1 students learning through the developed drawing exercises was higher than that of before at the .05 level of significance.

4. Learning responsibilities of Prathomsuksa 1 students after learning through the developed drawing exercises was higher than that of before at the .05 level of significance.

5. The students with emotional intelligence at high, medium, and low levels statistically demonstrated different creative thinking, and learning responsibility at the .05 level of significance, whereas the students' happiness in learning was not different.

Keywords: Drawing Exercises, Davies' Instructional Principles, Experiential Learning, Creative Thinking, Happiness in Learning, Learning Responsibilities

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	1
บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	7
ความมุ่งหมายของการวิจัย	8
สมมติฐานของการวิจัย	8
ความสำคัญของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	9
กรอบแนวคิดของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
2	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	19
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	19
ความสำคัญของวิชาทัศนศิลป์	22
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของวิชาทัศนศิลป์.....	23
มาตรฐานการเรียนรู้	23
เกณฑ์คุณภาพของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	24
แบบฝึกทักษะ	27
ความหมายของแบบฝึกทักษะ	27
ความสำคัญและประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ	28
หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ	30
หลักการสร้างแบบฝึกทักษะ	32
แนวคิดและขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะ	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะ	37
ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี	38
การวาดภาพ	40
ความหมายของการวาดภาพ	40
ความสำคัญของการวาดภาพ	41
องค์ประกอบของการวาดภาพ	42
หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ของการวาดภาพ	44
บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมวาดภาพ	48
พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก	48
การเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ของเดวีส์	54
ความหมายการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ของเดวีส์	57
ประโยชน์ของการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นทักษะ..	58
เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	58
ความหมายของเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	59
ทฤษฎีและแนวคิดของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	60
แนวทางของการเรียนรู้	62
บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์	65
แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์	67
ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	
ความหมายแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตาม หลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
องค์ประกอบแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์	68
ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้.....	68
ความคิดสร้างสรรค์	70
ความหมายความคิดสร้างสรรค์	70
ประเภทของความคิดสร้างสรรค์	71
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	72
การวัดและประเมินความคิดสร้างสรรค์	75
การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาของความคิดสร้างสรรค์	78
ประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์	80
ความสุขในการเรียน	81
ความหมายของความสุขในการเรียน	81
องค์ประกอบของความสุขในการเรียน	82
เครื่องมือวัดความสุขในการเรียน	87
กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสุข ในการเรียน	89
ความรับผิดชอบ	90
ความหมายความรับผิดชอบ	90
ความสำคัญของความรับผิดชอบ	91
ประเภทของความรับผิดชอบ	93
ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ	94
การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบ	96
แบบวัดความรับผิดชอบ	97

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความฉลาดทางอารมณ์	98
ความหมายความฉลาดทางอารมณ์	98
ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์	100
องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์	102
ลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง	105
ประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์	106
การประเมินความฉลาดทางอารมณ์	107
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	109
งานวิจัยในประเทศ	109
งานวิจัยในต่างประเทศ	115
3 วิธีดำเนินงานวิจัย	117
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	117
แบบแผนการวิจัย	118
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	119
การเก็บรวบรวมข้อมูล	131
การวิเคราะห์ข้อมูล	133
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	134
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	139
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	139
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	140
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	141
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	148

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	151
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	151
	สรุปผลการวิจัย	153
	อภิปรายผล	154
	ข้อเสนอแนะ	163
	บรรณานุกรม	165
	ภาคผนวก	177
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ	179
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	187
	ภาคผนวก ค การหาคุณภาพเครื่องมือ	233
	ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	247
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	267

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า	
1	โครงสร้างเวลา และเนื้อหาวิชา รายวิชาทัศนศิลป์ ศ 11101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 ชั่วโมง : ภาคเรียน	25
2	การแปลผลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์.....	108
3	แบบแผนของการวิจัย One group pretest–posttest design.....	118
4	โครงสร้างตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองผักตบโพ้นเพ็ก เพื่อกำหนดขอบเขตและความครอบคลุมของเนื้อหา.....	120
5	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	121
6	เกณฑ์การให้คะแนนความคิดคล่องแคล่ว (กิจกรรมชุดที่ 1 การเติมต่อ ภาพสวยตามจินตนาการ 5 ข้อ)	124
7	เกณฑ์การให้คะแนนความคิดยืดหยุ่น (กิจกรรมชุดที่ 2 การเติมต่อ วงกลมเสริมเส้น 5 ข้อ)	124
8	เกณฑ์การประเมินการให้คะแนนชิ้นงานความคิดสร้างสรรค์.....	126
9	ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ตามหลักการ ของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	141
10	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ การวาดภาพ โดยใช้การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน	142

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
11	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสุขในการเรียน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ การวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน	143
12	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ การวาดภาพ โดยใช้การเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน	143
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของนักเรียนที่มีระดับ ความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน ที่มีผลต่อค่าเฉลี่ยของคะแนน ตัวแปรตามทั้ง 3 ตัว ของคะแนนก่อนเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	144
14	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบ ของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ ต่างกัน เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะ การวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนร่วมพหุคูณทางเดียว (One- way MANCOVA)	145
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวของตัวแปรตาม (One-way ANCOVA) ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนที่มี ระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน หลังเรียนด้วยแบบฝึก ทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	146

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวของตัวแปรตาม (One-way MANCOVA) ความสุขในการเรียนของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	146
17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวของตัวแปรตาม (One-way MANCOVA) ความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	147
18	ผลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันเป็นรายคู่	147
19	ผลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียน ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันเป็นรายคู่	148
20	ผลการประเมินแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	235
21	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์	237
22	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสุขในการเรียน	241
23	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน	243
24	แสดงค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	244
25	แสดงค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดความสุขในการเรียน (วิชาทัศนศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	245

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
26	แสดงค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	246
27	การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	249
28	คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบ จากการจัดการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาแบบฝึกทักษะ การวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	251

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	12
2	วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (David Kolb).....	62
3	รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	64
4	แบบแผนการวิจัย	128

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ศิลปะเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีความสมดุลและร่างกายจิตใจ และสติปัญญา อารมณ์สังคม และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนากระบวนการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกต รายละเอียดสามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือ ประกอบอาชีพได้ ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข การเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานทางวัฒนธรรม ค้นหาว่าผลงานศิลปะสื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพ ความมั่นใจ ส่วนตัว ฝึกการรับรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อนอันนำไปสู่ความรัก เห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะและสิ่งรอบตัว พัฒนาเจตคติ สมาธิ รสนิยมส่วนตัว มีทักษะกระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมทั้งของตนเองและวัฒนธรรมอื่น พิจารณาว่าผู้คนในวัฒนธรรมของตนมีปฏิกริยาตอบสนองต่องานศิลปะ ช่วยให้มีมุมมอง และเข้าใจ โลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจในทัศนด้านอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิตสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความเชื่อความศรัทธาทางศาสนา ด้วยลักษณะธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การเรียนรู้ เทคนิค วิธีการทำงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลงจินตนาการ มีสุนทรียภาพ และเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรมไทยและสากล (กรมวิชาการ, 2553, หน้า 1-2)

ศิลปะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนในหลายด้าน ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม

มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะยังช่วยพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขและเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 2-31)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นช่วยให้มีจิตใจงดงาม มีสมาธิ สุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสมดุล อันเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของชีวิตของสังคม การวาดภาพเป็นกิจกรรมศิลปะรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเป็นพื้นฐานของการศึกษาศิลปะแขนงต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน แสดงออกและดำเนินจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ การวาดภาพเป็นการเรียนรู้ที่ดีอีกวิธีหนึ่ง ที่ส่งเสริมและพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทาง ศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทาง ศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้หลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนศิลปะ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 สาระ คือ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ สาระที่ 2 ดนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ โดยในสาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งาน ทักษะศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างาน ทักษะศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, หน้า 1)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า วิชาศิลปะมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ อันก่อให้เกิดการพัฒนาตนทางด้านความคิด ทักษะ การวาดภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งในวิชา ศิลปะแต่การสร้างงานศิลปะของนักเรียนในปัจจุบัน พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านทักษะ การวาดภาพ นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางด้านการจัดองค์ประกอบ ศิลป์และการระบายสี จากประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะของผู้วิจัยเอง พบว่า การ วาดระบายสีของนักเรียนส่วนใหญ่ นั้น ไม่เรียบร้อย การวาดภาพยังเป็นการ วาดภาพตาม

แบบในหนังสือ ไม่กล้าลงเส้นกลัววาดผิด ลอกแบบจากต้นฉบับในหนังสือ การระบายสีไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การจัดกิจกรรมในห้องเรียน ครูผู้สอนยังขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และไม่มีความต่อเนื่อง สื่อไม่มีความหลากหลาย จึงส่งผลทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนและทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ส่งผลทำให้เด็กเรียนขาดความรับผิดชอบ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว พบว่า ผลงานการวาดภาพระบายสีของนักเรียนจำนวนมากยังมีความบกพร่องในเรื่อง การวาดภาพระบายสี ตลอดจนการใช้เทคนิคกระบวนการวาดภาพต่าง ๆ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยจัดกิจกรรมการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้คิดแบบสร้างสรรค์ มีทักษะในการเรียนศิลปะ มีทักษะในการแก้ปัญหา ปลูกฝังทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ในการทำงานในรูปกระบวนการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากความสำคัญปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยเห็นว่า แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่เหมาะสม ที่จะสามารถเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้วิชาศิลปะและทักษะการวาดภาพได้เป็นอย่างดี เพราะจะช่วยให้เด็กนักเรียนได้ฝึกฝนการวาดภาพอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมและต่อเนื่อง จึงได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ให้แก่นักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีลักษณะเนื้อหาที่ประกอบด้วยทฤษฎีศิลปะภาพตัวอย่าง แบบฝึก ภาคทฤษฎี แบบฝึกปฏิบัติ

เพื่อเพิ่มพูนทักษะ และยกระดับความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะให้กับผู้เรียน รวมทั้งช่วยเสริมสร้างศิลปะนิสัยให้แก่นักเรียนจึงได้หาวิธีการและแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยคิดหาเครื่องมือเข้ามาช่วยในการสอน การวาดภาพ จึงได้วางแผนดำเนินการแก้ไข ดังนี้ คือ ศึกษาวิธีการสอนจากเอกสารหลักสูตร ตำรา ที่เกี่ยวกับเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนการวาดภาพ รวมทั้งการผลิตสื่อการเรียนการสอน จัดสร้างสื่อ และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการสอน

โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางแก้ปัญหา ทั้งด้านความรู้และทักษะให้แก่นักเรียน โดยใช้ทักษะปฏิบัติคือ การสอนศิลปะ โดยการเรียนตามหลักของเดวีส์รวมเทคนิคการ

เรียนรู้เชิงประสบการณ์ (ประภาพร ถิ่นอ่อน, 2553, หน้า 29) โดยการใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ เป็นสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ โดยที่กิจกรรมที่ได้ปฏิบัติในแบบฝึกทักษะนั้น จะครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว ทำให้นักเรียนมีความรู้และมีทักษะเพิ่มมากขึ้นซึ่งมีขั้นตอนของแบบฝึกทักษะจากง่ายไปหายากและเหมาะสมกับช่วงวัยทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายและฝึกได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและพัฒนาความสามารถของตนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ครูผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน แบบฝึกทักษะตามทฤษฎีของเดวิส เป็นรูปแบบการเรียนที่เน้นฝึกทักษะปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงทักษะใหญ่จากง่ายไปหายาก ส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้รวดเร็วมากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น และพร้อมที่จะคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจัดการเรียนการสอนมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือขั้นสาธิตทักษะการกระทำขั้นสาธิตและปฏิบัติย่อย ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ ขั้นให้เทคนิควิธีการ ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ (ทีศนา แคมมณี, 2553, หน้า 266-267)

ในขณะเดียวกันผู้วิจัยได้เลือกวิธีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มาใช้ร่วมซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้โดยผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้ต่าง ๆ และประสบการณ์เดิมมาปรับใช้สู่การทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริง เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อที่จะช่วยให้สามารถเข้าใจประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างดี จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ คือ การให้ผู้เรียนได้ตระหนักในปรากฏการณ์ในชีวิตจริง ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขในขณะที่เรียน โดยให้ประสบการณ์ภาคสนามเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ความคิดและการกระทำเข้าด้วยกัน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์จึงสัมพันธ์กับ การเรียนรู้จากการกระทำ วิธีการเรียนการสอนจะเชื่อมโยงทักษะและบูรณาการการเรียนรู้กับสถานการณ์จริงในโลกของการทำงาน ซึ่งเป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม โดยมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ คือ การจัดการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาในการเรียน ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลา ไม่ได้มานั่งฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนทั้งผู้สอนทำให้เกิดการขยายความรู้ออกไปอย่าง

กว้างขวาง โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังนี้ ขั้นการสร้างประสบการณ์หรือการลงมือทำ
 ชั้นแบ่งปัน โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ชั้นกระบวนการ (การวิเคราะห์)
 ชั้นสรุป และชั้นประยุกต์จากเหตุผลข้างต้นที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและ
 แนวทางในการแก้ปัญหากระบวนการเรียนการสอนศิลปะจึงสรุปเป็นหัวข้อวิจัย เรื่อง
 การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิค
 การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความ
 รับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นับว่าเป็นรูปแบบการจัดการจัดการเรียน
 การสอนวิชาทัศนศิลป์ที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับทักษะ
 ปฏิบัติและกระบวนการแก้ปัญหาได้อย่างน่าสนใจ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการ
 ปฏิบัติผนวกกับการปัญหา ซึ่งเมื่อวิเคราะห์สองทฤษฎีและนำมาผนวกเข้าด้วยกันจึงมี
 ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างประสบการณ์โดยการสาธิตหรือการกระทำขั้นนี้
 นักเรียนจะได้เรียนรู้จากสังเกต ดูการฟัง การสื่อสาร จากการสาธิตของผู้สอน ขั้นที่ 2
 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยแบ่งปันโดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน
 ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากการสัมผัสการปฏิบัติทักษะใหญ่ ๆ หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 ประสบการณ์ระหว่างเพื่อนและครูผู้สอน เรียนรู้การเข้าสังคม ขั้นที่ 3 เป็นขั้นกระบวนการ
 (วิเคราะห์) ใช้เทคนิควิธีการให้ผู้เรียนปฏิบัติย่อย ๆ เจาะลึกมากขึ้น ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้
 การแก้ปัญหา หรือเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ขั้นที่ 4 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย
 ผู้เรียนจะสามารถเชื่อมโยงและบูรณาการทักษะย่อย ๆ ในการปฏิบัติและกระบวนการคิด
 สร้างสรรค์เกิดขึ้น ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ผู้เรียนจะได้ทบทวนว่าจะทำจากขั้นที่ 1-4 มีอะไรบ้าง
 แล้วและนำมาสู่ ขั้นที่ 6 ชั้นประยุกต์ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ว่าสิ่งที่ได้เรียนสามารถสร้าง
 ประโยชน์ให้กับครอบครัว ชุมชน หรือใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้
 อย่างอิสระ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งผลให้เกิดความสุขในขณะที่เรียน และทำให้เกิด
 ความรับผิดชอบขึ้นได้

ฉะนั้น การเรียนการสอนศิลปะจึงสังเกตเห็นความสำคัญของสื่อและนวัตกรรมที่
 ส่งผลต่อกระบวนการคิดของผู้เรียน ศิลปะกับความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการ
 กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนที่เจริญอกงามทั้งด้านความคิด ร่างกาย และ พฤติกรรม
 และทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน เมื่อมีความคิดสร้างสรรค์ ก็ส่งผลทำให้เกิดผลงาน
 มีวินัยในการทำงานก็จะทำให้ความรับผิดชอบสูงขึ้น ดังนั้นศิลปะ คือ เครื่องมือที่ดีและ

เหมาะสมที่สุดในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กระบวนการทางศิลปะไม่มีขอบเขตและการสิ้นสุด สามารถสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียนได้ตลอดเวลา

นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียน เกิดความคิดที่ต่อเนื่องอย่างไม่จบสิ้น และก้าวไปยังโลกแห่งจินตนาการอย่างไม่มีขอบเขต การคิดจึงเป็นส่วนสำคัญในการเรียนศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์จึงจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษา (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ, 2550, หน้า 8) และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นความสำคัญทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สมดุลกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด และนำความคิดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันให้เป็นนิสัยอย่างถาวร ซึ่งทอแรนซ์ (Torrance, 1965) ได้กล่าวหาว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอนฝึกฝน และฝึกปฏิบัติอย่าง ถูกวิธี การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่เด็ก จึงมีความสำคัญอย่างมาก วิชาศิลปะ ช่วยเสริมสร้างศิลปะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก ตลอดจนรู้จักคุณค่าทางศิลปะ ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่พัฒนาการคิด สร้างสรรค์จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดเกิดการเรียนรู้และนำสู่การเรียนรู้ที่เป็นสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 1-3) และมีความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขหรือมีความมุ่งมั่นในการเรียน มีความภูมิใจในตนเองพอใจในชีวิตและกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลายในระหว่างเรียน จากการเรียนการสอนศิลปะที่ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการปฏิบัติถ้าหากผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ส่งผลทำให้ผู้เรียนไม่สามารถมีความสุขในระหว่างการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียน ขาดแรงกระตุ้น ความสุขในการเรียนจึงนับว่าเป็นตัวแปรหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และสร้างความภูมิใจในและเกิดในศักยภาพของตนเอง และเมื่อผู้เรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมก็จะส่งผลเรียนมีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ตั้งใจทำงาน เชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนศิลปะที่เน้นเกี่ยวกับทักษะปฏิบัติ เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการ

เรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีความรู้ความเข้าใจมีสมรรถนะตามมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเพื่อพัฒนากระบวนการแก้ปัญหาในการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิชาทัศนศิลป์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่อย่างไร
2. ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
3. ความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
4. ความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
5. ความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีความแตกต่างกัน หรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของ เดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของ เดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของ เดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของ เดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง และต่ำ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของ เดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5. ความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สูง ปานกลาง และต่ำ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีความแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิชาทัศนศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพ

2. ได้แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ของครูผู้สอน และผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ทัศนศิลป์

3. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ศิลปะมากขึ้น มีผลพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มเครือข่ายลำน้ำทวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านโพนจานโรงเรียนบ้านเสาเล้า โรงเรียนนาหัวบ่อ โรงเรียนบ้านโพนสวรรค์ โรงเรียนบ้านหนองนางเลิง

โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพหนะเพ็ก โรงเรียนบ้านโพหนะตุม
หนองแสง โรงเรียนบ้านท่าเรือ โรงเรียนบ้านท้าย โรงเรียนบ้านบงคำ และโรงเรียนนาล้อม
กูดตากล่า จำนวน 14 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 281 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ที่กำลังศึกษาที่โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพหนะเพ็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน
นักเรียน 33 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ
ด้วยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับการเรียนรู้ประสบการณ์

2.1.2 ตัวแปรจัดประเภท ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ แบ่งเป็น
3 ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ

2.1.3 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน
ความรับผิดชอบ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เรื่องพื้นฐานงานศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
รายวิชาทัศนศิลป์ ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้าน
หนองผักตบโพหนะเพ็ก พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์ ด้วยวิธีการ
พัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการ
เรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความ
รับผิดชอบ กำหนดตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแบบฝึกทักษะประกอบด้วย แบบฝึก
ทักษะการวาดภาพ จำนวน 10 ชุด หน่วยการเรียนรู้ เรื่องพื้นฐานงานศิลป์ จำนวน 30 ชั่วโมง

3.1 ก่อนทดสอบทำการวัดด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ วัด
ความสุขในการเรียน วัดความรับผิดชอบ และวัดความฉลาดทางอารมณ์

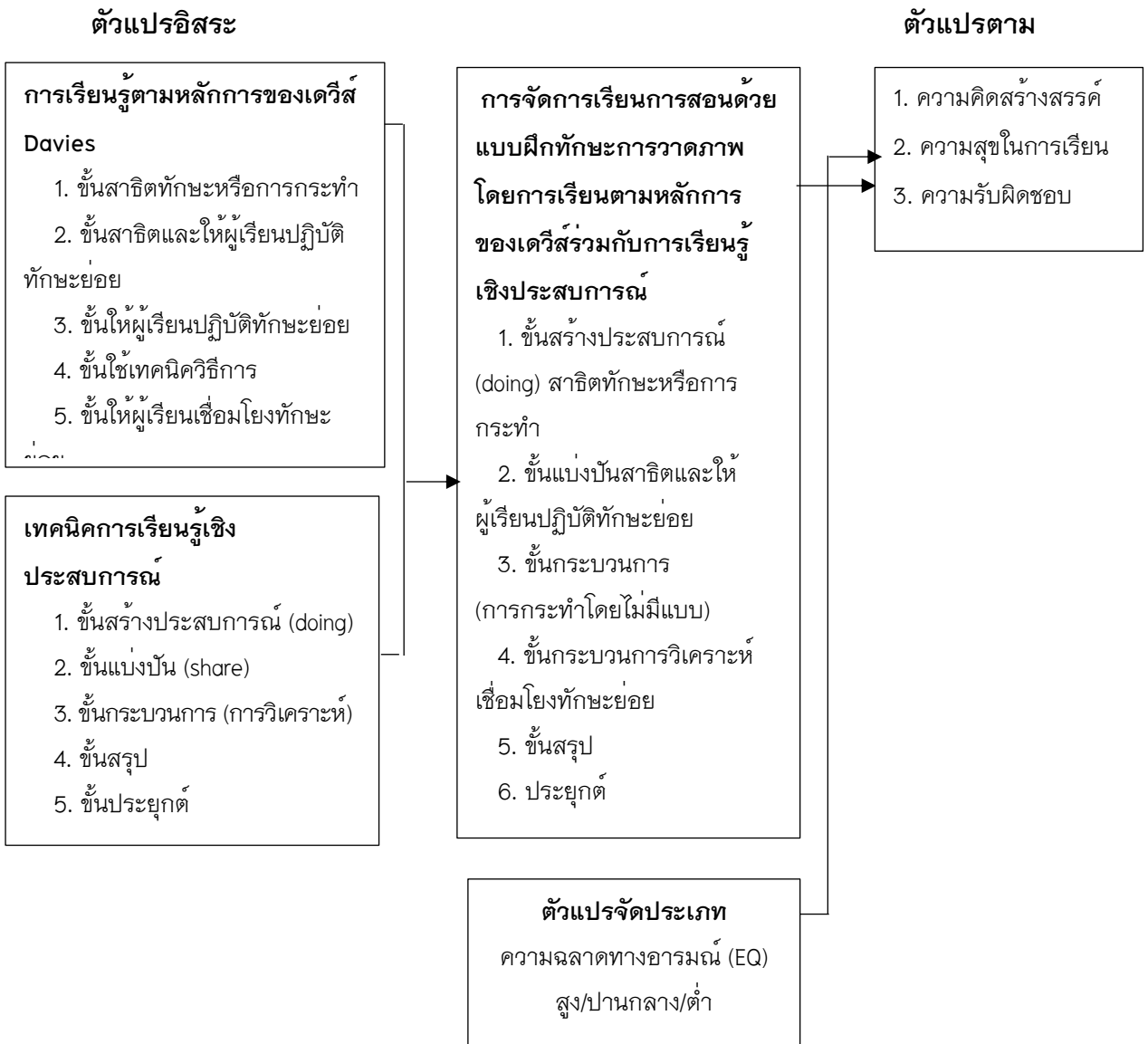
3.2 หลังการทดลองประเมินด้วยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบวัด
ความสุขในการเรียน แบบวัดความรับผิดชอบ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ผลวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระยะเวลาที่ใช้ 30 ชั่วโมง โดยใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพทั้งหมด จำนวน 10 ชุด โดยทดลองชุดละ 3 ชั่วโมง (ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการปฐมนิเทศ การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการแบบฝึกทักษะการวาดภาพของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553, หน้า 447-452) ทิศนา แคมมณี (2552, หน้า 39-41) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553, หน้า 300-304) จากการศึกษาหลักการผู้วิจัยได้นำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ประกอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการวาดภาพ หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการฝึกวาดภาพชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิชาทัศนศิลป์ ที่ครูผู้สอนสร้างขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะให้นักเรียนมีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้กระทำการกิจกรรมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถทางกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้ดีขึ้นโดยมีรูปแบบกิจกรรมที่

หลากหลายและมีรูปแบบจากง่ายไปยาก ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะจากการลงมือปฏิบัติจริงซึ่งฝึกจากทักษะย่อย ๆ และเชื่อมโยงต่อกันไปเป็นทักษะใหญ่ จนเกิดความชำนาญ

2. การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยการลงมือทำ การสังเกต การสำรวจวิธีการหรือทักษะต่าง ซึ่งฝึกจากทักษะย่อย ๆ และเชื่อมโยงต่อกันไปเป็นทักษะใหญ่ จนเกิดความชำนาญและช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 5 ประการ

- 2.1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ
- 2.2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย
- 2.3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย
- 2.4 ขั้นใช้เทคนิควิธีการ
- 2.5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย

3. เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ ความคิด และทักษะต่าง ๆ ด้วยวิธีการหลากหลาย ผู้เรียนสามารถรวบรวมนำเอาความรู้ต่าง ๆ สรุปลงเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดความหมาย ความเข้าใจขึ้น

4. การจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการเรียนสอนวาดภาพวิชาทัศนศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการเรียนด้วยการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้จากการใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนมาเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้เรียน บทเรียน ควบคู่กับสื่อที่อยู่ในรูปแบบของแบบฝึกทักษะการวาดภาพไปพร้อม ๆ กัน ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการวาดภาพระบายสีองค์ประกอบศิลป์พื้นฐานทางด้านศิลปะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ด้านศิลปะเพิ่มขึ้น เกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา และฝึกคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีเนื้อหาจากง่ายไปหาเนื้อหาที่ซับซ้อนขึ้นซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วขึ้น ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะอย่างเป็นลำดับ และเกิดความเชื่อมั่นในตนเองกล้าคิดสร้างสรรค์ มีความสุขในการเรียน และมีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง

5. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง

ความสามารถในกระบวนการคิดของแต่ละบุคคล ในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยอาศัยพื้นฐานทางความคิดหรือสิ่งที่มีอยู่เดิม คิดหลายทิศทาง หลายแง่ หลายมุม คิดได้กว้างไกล และแตกต่างจากบุคคลอื่น โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความคิดใหม่ และเป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทที่เป็นอยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัยและแบบทดสอบที่ไม่ใช้ภาษา คือ การสร้างข้อสอบวัดความถนัดชนิดที่ใช้ สัญลักษณ์หรือรูปภาพการวาดภาพ) โดยใช้แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้สอนใช้วัดพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อใช้วัดประกอบกับแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ชนิดแบบเลือกตอบตัวเลือก มีจำนวนทั้งหมด 20 ข้อโดยใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ตามทฤษฎี Torrance (1897–1987 อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2555, หน้า 153)

1. ความคิดคล่องแคล่วเกณฑ์การให้คะแนนพิจารณาจากความสามารถของบุคคลในการหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และทำงานเสร็จในเวลาจำกัด
2. ความคิดยืดหยุ่นความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลายทิศทาง
3. ความคิดริเริ่ม เกณฑ์การให้คะแนนพิจารณาจากการคิดหาสิ่งแปลกใหม่

4. ความคิดละเอียดละออ เกณฑ์การพิจารณาจากความสามารถในการคิดได้ในรายละเอียดที่นำมาตกแต่งความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ชัดเจนสื่อความหมายได้

6. ความสุขในการเรียน หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียนหรือพฤติกรรมในเชิงบวกที่แสดงออกหรือสะท้อนความสุข มีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน ต้องการที่จะเรียนรู้ ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียน มีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน ในขณะที่ดำเนินการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพ้นเพ็ก ในรายวิชาทัศนศิลป์ ที่เรียนด้วยแบบฝึกการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ แบบวัดความสุขจะประเมินพฤติกรรมของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยศึกษาองค์ประกอบของความสุขในการเรียนมาจาก กิตติยวดี บุญชื้อ (กิตติยวดี บุญชื้อ และคณะ, 2540, หน้า 11–22 อ้างถึงใน อโณทัย ชีระทีป, 2561, หน้า 34–37) โดยผู้วิจัยออกแบบเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด

มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สร้างเกณฑ์การตรวจให้คะแนน พิเชิต ฤทธิจักรุญ (2548, หน้า 64-75 อ้างถึงใน สมพิศ ศิริโยธา, 2558, หน้า 27-28) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเจตคติของนักเรียน
2. ด้านบรรยากาศในห้องเรียน
3. ด้านครูผู้สอน
4. ด้านสื่อวัตกรรมการ (แบบฝึกทักษะการวาดภาพ)

7. ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกถึงความตั้งใจ และเอาใจใส่ต่อการเรียนแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิชาทัศนศิลป์ ให้สำเร็จ มีขยันกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการทำงาน มีวินัยต่อตนเอง ซึ่งแบบวัดความรับผิดชอบ มีองค์ประกอบผู้วิจัยสร้างขึ้น 3 ด้านในการกำหนดขอบเขตและแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ความมีวินัย ความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการทำงาน และความขยันหมั่นเพียรแบบวัดความรับผิดชอบ จำนวน 13 ข้อ

8. ประสิทธิภาพ หมายถึง อัตราส่วนระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการ ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1/E_2) โดยยึดเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ซึ่ง 80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งหาได้จากคะแนน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ที่นักเรียนทุกคนทำได้จากแบบการทำฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์รวมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จำนวน 10 ชุด ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80/80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งหาได้จากคะแนน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ที่นักเรียนทุกคนทำได้จากแบบทดสอบหลังเรียนในแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์รวมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จำนวน 10 ชุด ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

9. ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ของตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง, และของผู้อื่น ความสามารถด้านการควบคุมอารมณ์ ที่ช่วยให้ดำเนินชีวิตให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์อย่างมีความสุข โดยดัดแปลงมาจาก กรมสุขภาพจิต (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิตที่ 5 ราชบุรี 25 มกราคม 2563)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิชาทัศนศิลป์
 - 1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.2 ความสำคัญของวิชาทัศนศิลป์
 - 1.3 สาระและการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์
 - 1.4 เกณฑ์คุณภาพของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
2. แบบฝึกทักษะ
 - 2.1 ความหมายของแบบฝึกทักษะ
 - 2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ
 - 2.3 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ
 - 2.4 หลักการสร้างแบบฝึกทักษะ
 - 2.5 แนวคิดและขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะ
 - 2.6 ส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะ
 - 2.7 ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี
3. การวาดภาพ
 - 3.1 ความหมายของการวาดภาพ
 - 3.2 ความสำคัญของการวาดภาพ
 - 3.3 องค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
 - 3.4 หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ของการวาดภาพ
 - 3.5 พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก

4. การเรียนตามหลักการของเดวีส์
 - 4.1 การเรียนตามหลักการของเดวีส์
 - 4.2 ความหมายของการเรียนรู้จากการปฏิบัติ
 - 4.3 ประโยชน์ของการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติ
5. เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 5.1 ความหมายของเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 5.2 ทฤษฎีและแนวคิดของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 5.3 แนวทางของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 5.4 รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 5.6 บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
6. แบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 6.1 ความหมายของแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 6.2 องค์ประกอบของแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 6.3 ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนของแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
7. ความคิดสร้างสรรค์
 - 7.1 ความหมายของการคิดสร้างสรรค์
 - 7.2 ประเภทของการคิดสร้างสรรค์
 - 7.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
 - 7.4 การวัดและประเมินความคิดสร้างสรรค์
 - 7.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
 - 7.6 ประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์
8. ความสุขในการเรียน
 - 8.1 ความหมายของความสุขในการเรียน
 - 8.2 องค์ประกอบของความสุขในการเรียน
 - 8.3 เครื่องมือวัดความสุขในการเรียน
 - 8.4 กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน

9. ความรับผิดชอบ
 - 9.1 ความหมาย
 - 9.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
 - 9.3 ประเภทของความรับผิดชอบ
 - 9.4 ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ
 - 9.5 การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบ
 - 9.6 แบบวัดความรับผิดชอบ
10. ความฉลาดทางอารมณ์
 - 10.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 10.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 - 10.3 ลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง
 - 10.4 ประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์
 - 10.5 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 2-31) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก พร้อมกันนี้ได้จัดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาในท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการเรียนต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่ตอบสนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ประยุกต์

ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

2. ความสำคัญของวิชาทัศนศิลป์

ศิลปะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนในหลายด้าน ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม

มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะยังช่วยพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขและเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือทัศนศิลป์มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทักษะการสร้างสรรค์ และนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมรวมทั้งสามารถใช้เทคนิควิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกิจกรรมศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรีถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

5. เกณฑ์คุณภาพของผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพ้นเพ็ก (2551, หน้า 2-14) โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพ้นเพ็ก ได้กำหนดเกณฑ์คุณภาพผู้เรียนในกลุ่มสาระศิลปะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-3 เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะมีนักเรียนควรจะมีความสามารถตามสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตร ดังนี้

รู้และเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง และจำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ มีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานวาดภาพระบายสี โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ภาพปะติด และงานปั้นงานโครงสร้างเคลื่อนไหวอย่างง่าย ๆ ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกจากเรื่องราว เหตุการณ์ชีวิตจริง สร้างงานทัศนศิลป์ตามที่ตนชื่นชอบ สามารถแสดงเหตุผลและวิธีการในการปรับปรุงงานของตนเอง

รู้และเข้าใจความสำคัญของงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน ที่มาของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น ตลอดจนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

รู้และเข้าใจแหล่งกำเนิดเสียง คุณสมบัติของเสียง บทบาทหน้าที่ ความหมาย ความสำคัญของบทเพลงใกล้ตัวที่ได้ยิน สามารถท่องบทกลอน ร้องเพลง เคะะ จังหวะ เคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับบทเพลง อ่าน เขียน และใช้สัญลักษณ์แทนเสียง และคะะจังหวะ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับดนตรี เสียงขับร้องของตนเอง มีส่วนร่วมกับกิจกรรมดนตรีในชีวิตประจำวัน

รู้และเข้าใจเอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่น มีความชื่นชอบ เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของดนตรีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ สามารถแสดงท่าทาง ประกอบจังหวะเพลงตามรูปแบบนาฏศิลป์ มีมารยาทในการชมการแสดง รู้หน้าที่ของ

ผู้แสดงและผู้ชม รู้ประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงที่ รู้และเข้าใจการละเล่นของเด็กไทยและนาฏศิลป์ท้องถิ่น ชื่นชอบและภาคภูมิใจในการละเล่นพื้นบ้าน สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นในการละเล่นพื้นบ้านกับการดำรงชีวิตของคนไทย บอกลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้ จากการวิเคราะห์หลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และมาตรฐานการเรียนรู้ ตลอดจนตัวชี้วัดและคุณภาพผู้เรียนของวิชาทัศนศิลป์ ตามช่วงชั้นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาค้นคว้า ในภาคเรียนที่ 1 ในปีการศึกษา 2561 พบว่า มีโครงสร้างเวลาและเนื้อหาวิชา ดังนี้

ตาราง 1 โครงสร้างเวลา และเนื้อหาวิชา รายวิชาทัศนศิลป์ ศ 11101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 ชั่วโมง : ภาคเรียน

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มาตรฐานตัวชี้วัด/ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	จำนวน ชั่วโมง
1	ถ่ายทอด มุมมอง	มฐ.ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างาน ทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกงาน ทัศนศิลป์อย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ป.1/1 อภิปรายเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะและขนาดของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวในธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ป.1/2 บอกความรู้สึกที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ป.1/5 วาดภาพระบายสีภาพธรรมชาติ ตามความรู้สึกของตนเอง	15

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มาตรฐานตัวชี้วัด/ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	จำนวน ชั่วโมง
2	ทดลอง เทคนิคใหม่	มฐ.ศ. 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และ ความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่า งานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกงาน ทัศนศิลป์อย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ป.1/3 มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้าง งานทัศนศิลป์ ป.1/4 สร้างงานทัศนศิลป์โดยการทดลองใช้สีด้วย เทคนิคง่าย ๆ	15
3	พอใจศิลปะ บ้านเรา	มฐ.ศ. 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างาน ทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ป.1/1 ระบุงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน	10

จากการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองผักตบโพนเพ็ก
ซึ่งได้จัดทำขึ้นโดยใช้กรอบและแนวทางมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ได้สรุปโครงสร้างเวลา และเนื้อหาตัวชี้วัดในรายวิชาทัศนศิลป์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะไว้ ดังนี้ กลุ่มสาระศิลปะมีเวลาเรียนทั้งหมด 80 ชั่วโมงต่อ 1
ปีการศึกษา แบ่งเป็นภาคเรียนละ 40 ชั่วโมง มีสาระสำคัญ 3 สาระ คือ วิชาทัศนศิลป์
ดนตรี และนาฏศิลป์ โดยวิชาทัศนศิลป์ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบในขณะที่ทำการสอนนักเรียนช่วง
ชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพนเพ็ก ประจำปีพุทธศักราช 2559 สำนักงานเขต
การศึกษานครพนมเขต 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมที่ 1-3 มีปัญหาเรื่องการจัดองค์ประกอบ
การวาดภาพที่ซ้ำ ๆ แบบเดิมชอบลอกเลียนแบบตามภาพในหนังสือ การระบายสีไม่มี
ทิศทาง และไม่มีการเปรียบเทียบในเรื่องของการใช้วัสดุอุปกรณ์ ไม่มีความรับผิดชอบต่องาน
โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบปัญหามากที่สุดเพราะเป็นช่วงรอยต่อระหว่าง

ปฐมวัยกับประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการวางรากฐานทางศิลปะเพื่อเป็นแนวทางป้องกันในการเรียนศิลปะในระดับที่สูงขึ้นในระดับต่าง ๆ และที่สำคัญเพื่อประยุกต์สู่รายวิชาอื่น ๆ ซึ่งปัญหาสำคัญที่พบมากที่สุดจะเป็น เรื่องพื้นฐานงานศิลป์ มี 2 หน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานและตัวชี้วัดที่ต้องพัฒนา คือ มาตรฐาน ศ.1.1 และเป็นเนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับพื้นฐานงานศิลป์และสนุกกับงานศิลป์ โดยใช้เวลาเรียน 30 ชั่วโมง ด้วยวิธีการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวิสร์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรักชอบ แบบฝึกทักษะทั้งหมด จำนวน 10 แบบฝึก

แบบฝึกทักษะ

1. ความหมายของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะ หมายถึง สิ่งที่นักเรียนต้องใช้ควบคู่กับการเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบฝึกที่ควบคู่กับกิจกรรมผู้เรียนพึงกระทำ อาจกำหนดแยกเป็นแต่ละหน่วยหรือรวมเล่มก็ได้...(ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ม.ป.ป.)

วรารภรณ์ ระเบบาลีศ (2552, หน้า 34) ได้กล่าวถึงความหมายของแบบฝึกทักษะ หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ครูผู้สอนจัดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการปฏิบัติบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญมีความรู้ความเข้าใจใน เนื้อหาวิชาที่เรียน และสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วาสนา สุพัฒน์ (2530, หน้า 11 อ้างถึงใน มุทิตา อังคระษี, 2559, หน้า 10) กล่าวว่า แบบฝึก หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ครู มอบหมายให้นักเรียนทำหรือทบทวน ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและ พัฒนาทักษะ ซึ่งสามารถนำไปแก้ปัญหาได้

สลวย ปลงกลาง (2552, หน้า 31-32) ได้กล่าวว่า แบบฝึกหัดหรือแบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ใช้สำหรับให้ผู้เรียนฝึกความชำนาญในทักษะต่าง ๆ จนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่ฝึกและสามารถนำทักษะไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

จารุวรรณ เขียวอ่อน (2551, หน้า 52) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการสอนที่สร้างขึ้นสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ มากขึ้น

สมศรี อภัย (2552, หน้า 21) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการสอนที่ครูสร้างขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ มากขึ้นนักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้นสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

ศุภรณ์ ภูวัต (2553, หน้า 21 อ้างถึงใน นางเยาว์ ทองกำเนิด, 2558, หน้า 64) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ฝึกทักษะเพิ่มเติมจากเนื้อหาจนปฏิบัติได้อย่างชำนาญและให้ผู้เรียนสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ

พัฒพงษ์ บรรณการ (2552, หน้า 60) ได้ให้ความหมาย ของแบบฝึกทักษะไว้ทำนองเดียวกันว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง เอกสารประเภทหนึ่งหรือสื่อประเภทเอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนใช้ฝึกทักษะ/ปฏิบัติด้วยตนเอง ประกอบด้วยชื่อเรื่อง คำนำ คำชี้แจง (วัตถุประสงค์/ผลการเรียนรู้) คู่มือครู คู่มือนักเรียนและแบบทดสอบเพื่อพัฒนาทักษะฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ โดยเรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีรูปแบบหลากหลายสร้างความสนใจของผู้เรียน

อุบลวรรณ ประจวบพงษ์ (2551, หน้า 86) แบบฝึกทักษะช่วยในการฝึกฝนทักษะ ทักษะการใช้ภาษา และลดปัญหาด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีทักษะทางภาษาที่คงทน ช่วยให้ครูประหยัดเวลาในการที่ต้องเตรียมแบบฝึกหัดตลอดเวลาและทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้แบบฝึกยังช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วได้ด้วยตนเอง และทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียนของตนและพัฒนาทักษะทางการเรียนของตนอีกด้วย

จากการที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อทั้ง ครูผู้สอนและนักเรียน ในด้านของครูผู้สอนนั้นทำให้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียนลดความแตกต่างระหว่างนักเรียน ทราบความก้าวหน้าจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้แก่นักเรียน นอกจากนี้ยังช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลา ด้านนักเรียนแบบฝึกทักษะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน มากขึ้นสามารถฝึกฝนทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความเข้าใจที่คงทน เกิดความสนุกสนานในขณะเดียวกันก็ทราบความก้าวหน้าของตนเองอีกด้วย

2. ความสำคัญและประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

ศิลปะเป็นวิชาทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพราะการฝึกฝน จะทำให้เกิดความชำนาญ ความแม่นยำ มีพัฒนาการทางการคิด แบบฝึกทักษะจึง

เป็นสื่อ การเรียนที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ จึงมีผู้เสนอความสำคัญและประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ดังต่อไปนี้

อุบลวรรณ ประวณิชพงษ์ (2551, หน้า 86) แบบฝึกทักษะช่วยในการฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาและลดปัญหาด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีทักษะทางภาษาที่คงทน ช่วยให้ ครูประหยัดเวลาในการที่ต้องเตรียมแบบฝึกหัดตลอดเวลาและทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้แบบฝึกยังช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วได้ด้วยตนเอง และทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียนของตนและพัฒนาทักษะทางการเรียนของตนอีกด้วย

วีระ ไทยพานิช (2528, หน้า 11 อ้างถึงใน มุทิตา อังคระษี, 2559, หน้า 11) ได้อธิบายว่า แบบฝึกเสริมทักษะทำให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำจริง เป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนมีจุดประสงค์แน่นอน ทำให้สามารถรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดี จนนำไปใช้ในสถานการณ์เช่นเดียวกันได้

อนงพันธุ์ ไบสุชนธ์ (2551, หน้า 33 อ้างถึงใน นางเยาว์ ทองกำเนิด, 2558, หน้า 66) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ครูสร้างขึ้นเพื่อใช้ฝึกทักษะผู้เรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจจนเกิดทักษะสูงสุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

จากความสำคัญและประโยชน์ของแบบฝึกทักษะดังกล่าว สรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นเครื่องมือประกอบการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมทักษะให้เกิดความชำนาญในเรื่องที่เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำจริง ทำให้สามารถจดจำและเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ดี ช่วยให้นักเรียนสามารถ ฝึกฝนและทบทวนสิ่งที่เรียนได้ด้วยตนเอง ช่วยลดปัญหาการจัดการเรียนการสอน ช่วยฝึกความรับผิดชอบในการทำงาน ซึ่งแบบฝึกทักษะมีประโยชน์ต่อตัวของเด็กและครู ซึ่งเด็กจะเกิดความชำนาญและมีทักษะที่ดีได้นั้นต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแบบฝึกทักษะจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้แสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดความสนุกกับเนื้อหาแบบฝึกทักษะนอกจากจะเป็นเครื่องมือสำคัญ ต่อการเรียนของนักเรียนแล้วยังมีประโยชน์สำหรับครูผู้สอนซึ่งทำให้ทราบพัฒนาการทางทักษะนั้น ๆ ของนักเรียนและเห็นข้อบกพร่องในการเรียนซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุงได้ทันที่อันมีผลทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ในสาระนั้น ๆ

3. หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ

การสร้างแบบฝึกทักษะจำเป็นอย่างมาก ที่จะตองนำเอาหลักจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อความเหมาะสมถูกต้องในการสร้างแบบฝึกทักษะไปใช้กับนักเรียนตามวัยความสามารถความสนใจหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะมี ดังนี้

พรรรณี ชูทัษ (2522, หน้า 192-195 อ้างถึงใน กิมยานนท์ วงคะฮาด, 2555, หน้า 56) ได้เสนอการนำหลักจิตวิทยาการศึกษามาใช้ในการสร้างแบบฝึกทักษะสรุปดังนี้

1. การสาธิตและการอธิบายแนะนำ เริ่มแรกควรบอกให้นักเรียนทราบว่าจะทำอย่างไร ชี้แจงให้เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนนั้น เพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ
2. ให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทันทีหลังจากการสาธิต และสิ่งเร้าที่ควรคำนึงถึง คือ การทำซ้ำและการเสริมแรง ควรให้ออกสาธิตกับนักเรียนได้ฝึกซ้ำ ๆ และควรได้รับการเสริมแรงอย่างทั่วถึง
3. ในขณะที่ทำแบบฝึกหัดควรมีการให้คำแนะนำเพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะนั้นด้วยตนเอง
4. ให้คำแนะนำในบรรยากาศที่สบาย ๆ ครูผู้สอนต้องใจเย็นต้องไม่ดุ จะช่วยให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะฝึก
5. สิ่งที่จะทำให้ให้นักเรียนพบปัญหาในการฝึกทักษะใหม่ คือ การที่ทักษะเก่าของนักเรียน จะมารบกวนทักษะใหม่ ซึ่งควรแก้ไขด้วยการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าทักษะใหม่ที่จะฝึกฝนนั้น จะมีวิธีการของมันเองซึ่งต่างไปจากวิธีการของทักษะเก่า และพยายามกระตุ้นให้นักเรียนระลึกเสมอว่า เขากำลังเรียนทักษะใหม่

จิตวิทยาการเรียนรู้กับแบบฝึก...(ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ม.ป.ป.) การสร้างแบบฝึกจำเป็นต้องใช้หลักจิตวิทยาเพื่อให้ได้แบบฝึกที่สมบูรณ์และเหมาะสมกับผู้เรียน หลักจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกมีหลายประการ ดังที่ กรรณิการ์ พวงเกษม ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาสร้างแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูต้องสังเกตความแตกต่างระหว่างบุคคลเพราะแต่ละบุคคลมีความถนัดแตกต่างกัน การฝึกทักษะควรมีหลายรูปแบบไม่ยากหรือง่ายเกินไป

2. การเรียนรู้โดยการฝึกฝนของธอร์นไดค์ (Thorn dike) การกระทำซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น การเรียนศิลปะเป็นวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ และฝึกบ่อย ๆ ความชำนาญจะเกิดขึ้น

3. กฎแห่งการนำไปใช้ การเรียนรู้จะเกิดผลดีเมื่อนำความรู้นั้นไปใช้ วิชาศิลปะเป็นวิชาทักษะ ในการจัดการเรียนการสอนควรฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ นักเรียนจะเกิดความคล่องแคล่วหรือเกิดทักษะ

นอกจากนี้แรงจูงใจนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียน ครูต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวอยากรู้อยากเรียน แบบฝึกที่น่าสนใจ จะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนอยากทำอยากฝึกและเกิดการเรียนรู้ในที่สุด

สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์มพรรย์ (2543, หน้า 52-62 อ้างถึงใน กิมยานนท์ วงศ์ชาติ, 2555, หน้า 57) ได้อธิบายหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะไว้ว่า ต้องยึดหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์ เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึกหัด ซึ่งกล่าวว่าสิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดีในทางตรงกันข้ามสิ่งใดที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือทอดทิ้งไปนานแล้ว ย่อมจะทำได้ไม่ดี

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัดความสามารถ และความสนใจต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกทักษะ ควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือไม่ง่ายไม่ยากจนเกินไปและควรมีหลาย ๆ แบบ

3. ควรจูงใจผู้เรียน โดยการจัดแบบฝึกทักษะจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยย่นอายุให้ติดตามต่อไป

4. ใช้แบบฝึกทักษะสั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

จากแนวคิดที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ในการสร้างแบบฝึกนั้นควรคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากที่จะเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่ความพร้อมในการเรียนแบบฝึกที่น่าสนใจจะทำให้ผู้เรียนอยากทำและอยากฝึก

2. การฝึกหัดโดยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อย ๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และความชำนาญ

3. การเสริมแรง ในการสอนฝึกทักษะนั้น ครูควรให้การ เสริมแรง โดยการให้กำลังใจอย่างดีแก่นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของศักยภาพในตนเอง

4. การรู้ผลการกระทำแบบฝึกที่ดีควรสามารถให้ผู้เรียนได้รู้ผลการปฏิบัติได้ทันที เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับพฤติกรรมได้ถูกต้อง ดังนั้นเมื่อให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแล้ว ครูควรรีบตรวจและคืนนักเรียนโดยรวดเร็ว ผู้เรียนจะได้รู้ว่าควรจะปรับปรุงหรือพัฒนาการทำงานของตนอย่างไรต่อไป

4. หลักการสร้างแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จำเป็นในการฝึกทักษะในทุกๆรายวิชา ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกทักษะ เพื่อให้สามารถสร้างแบบฝึกทักษะที่ดี มีประสิทธิภาพ เหมาะกับความสามารถของนักเรียน โดยมีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงหลักการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

สุคนธ์ สิ้นธนพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สิ้นธนพานนท์ (2552, หน้า 35-36) การสร้างแบบฝึกทักษะเป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนนั้นจำเป็นต้องใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะ ซึ่งหลักการสำคัญในการสร้างแบบฝึกทักษะ ได้แก่

1. ควรสร้างแบบฝึกทักษะหลาย ๆ รูปแบบ หลาย ๆ กิจกรรม
2. คำนี้ถึงความยากง่ายของคำที่นำมาสร้างแบบฝึก ต้องไม่ยากเกินความสามารถของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างกันของบุคคล นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ และความสนใจแตกต่างกัน แบบฝึกทักษะควรมีหลาย ๆ แบบ ไม่ยากเกินไป และไม่ง่ายเกินไป

3. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้สติปัญญา ความคิดเห็นในการตอบคำถามมากกว่าเน้นความรู้ความจำ

4. ใช้แบบฝึกทักษะสั้น ๆ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539, 145-146) อ้างถึงใน กิมยานนท์ วงศ์ฮาด, 2555, หน้า 60) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา
3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะ
4. สร้างแบบประเมิน จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่

วิเคราะห์

5. สร้างบัตรฝึก เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ
6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบ
7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบ
8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบฝึกทักษะ

และคุณภาพ ของแบบประเมิน

9. ปรับปรุงแก้ไข

10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจงคู่มือการใช้ สารบัญ

ถวัลย์ มาตจรัส (2546, หน้า 20) ได้กล่าวถึงการสร้างและจัดทำ

แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระสำหรับการจัดทำแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ
2. วิเคราะห์เนื้อหาสาระโดยละเอียด เพื่อกำหนดจุดประสงค์ใน

การจัดทำ

3. ออกแบบการจัดทำแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะตามจุดประสงค์

4. สร้างแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ และส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น

แบบทดสอบ ก่อนฝึก บัตรคำสั่งขั้นตอนกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติแบบทดสอบหลังเรียน

5. นำแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ปรับปรุงพัฒนาให้สมบูรณ์จากหลักการและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากนักการศึกษา ดังที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าการสร้างแบบฝึกต้องมีความเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน มีรูปแบบที่น่าสนใจมีลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นระบบระเบียบ มีความเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการวัดเข้าใจง่าย รวมทั้งมีการประเมินผลโดยแจ้งผลความก้าวหน้าในการฝึกให้นักเรียนทราบทันทีทุกครั้ง ทั้งนี้ ผู้จัดทำควรตั้งวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบฝึกและศึกษาเนื้อหาในเรื่องนั้นให้เข้าใจเสียก่อน แล้วจึงดำเนินการสร้างแบบฝึกโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาในการเรียนรู้ด้วย

อรอุมา ตั้งพัฒนาสมบุญ (2546, หน้า 32 อ้างถึงใน นางเยาว์ ทองกำเนิด, 2558, หน้า 70-71) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกทักษะมีดังนี้

1. สร้างแบบฝึกให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและพัฒนาการของนักเรียนตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้แบบฝึกทักษะนั้น ต้องอาศัยรูปภาพจูงใจนักเรียน และควรจัดเรียงเนื้อหา ตามลำดับจากง่ายไปหายาก นักเรียนจะมีกำลังใจทำแบบฝึกหัด

2. มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าจะฝึกทักษะในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ถ้าสามารถแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามความสามารถแล้วจึงจัดทำแบบฝึกทักษะจะดียิ่ง
4. แบบฝึกทักษะที่ดีจะต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ ที่นักเรียนอ่านเข้าใจและทำแบบฝึกทักษะได้ด้วยตนเอง
5. แบบฝึกทักษะต้องมีความถูกต้องควรต้องพิจารณาให้รอบคอบทดลองทำด้วยตนเองเสียก่อนอย่าให้มีข้อผิดพลาด
6. การให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะแต่ละครั้ง ต้องให้เหมาะสมกับช่วงเวลาความสนใจ
7. แบบฝึกทักษะควรมีหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

จากหลักการและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากนักการศึกษาดังที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่า การสร้างแบบฝึกต้องมีความเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน มีรูปแบบที่น่าสนใจ มีลำดับ ขั้นตอนการเรียนรู้ ที่เป็นระบบระเบียบ มีความเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการวัด เข้าใจง่าย รวมทั้งมีการประเมินผลโดยแจ้งผลความก้าวหน้าในการฝึกให้นักเรียนทราบทันทีทุกครั้ง ทั้งนี้ ผู้จัดทำควรตั้งวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบฝึกและศึกษาเนื้อหาในเรื่องนั้นให้เข้าใจเสียก่อน แล้วจึงดำเนินการสร้างแบบฝึกโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาในการเรียนรู้ด้วย

5. แนวคิดและขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะ

แนวทางและขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะ...(ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ม.ป.ป.)

1. สำรวจปัญหา สาระ ตัวบ่งชี้ที่เป็นปัญหาและความต้องการ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปแล้ว ครูผู้สอนย่อมทราบดีว่า บรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่ รวบรวมปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหา หรือความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในแต่ละตัวบ่งชี้
2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกทักษะ ให้ชัดเจนตรงตามตัวบ่งชี้ที่เป็นปัญหา เพื่อตอบคำถามว่าสร้างแบบฝึกเพื่ออะไร ต้องการให้ผู้เรียนรู้อะไร และเป็นอย่างไร

3. วิเคราะห์ปัญหาที่เรียนในแต่ละจุดประสงค์ ว่าประกอบด้วยอะไร
4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาการอ่านของผู้เรียนในแต่ละชั้นว่าผู้เรียนมีความสนใจเรื่องอะไร
 - 4.1 ความใกล้ชิด คือ ถ้าใช้สิ่งเร้าและตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจะสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน
 - 4.2 การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำ ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่แม่นยำ
 - 4.3 กฎแห่งผล คือ การให้ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนด้วยการเฉลยคำตอบ จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขและเป็นการสร้างความพอใจแก่ผู้เรียนได้
 - 4.4 การจูงใจ คือ การจัดแบบฝึกหัดเรียงตามลำดับจากแบบฝึกที่ง่ายและยากขึ้น ควรมีภาพประกอบและหลายรูปแบบ
5. กำหนดกรอบการสร้างแบบฝึกว่าควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องควรมีกิจกรรมอะไรบ้าง มีความยาวเพียงใด จะนำเสนอโดยใช้ภาพประกอบหรือไม่
6. ลงมือเขียนแบบฝึกแต่ละชุด
7. นำแบบฝึกทักษะนั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหาและนำไปทดลองกับนักเรียนเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง
8. จัดพิมพ์หรือแบบฝึกเพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้

ศศิพิมพ์ ศรีกิจ (2551, หน้า 22 อ้างถึงใน นางเยาว์ ทองกำเนิด, 2558, หน้า 74-75) ได้สรุปขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

 1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบให้ สอดคล้องกับเนื้อหา หรือทักษะที่ได้วิเคราะห์และบัตรฝึกหัด
 3. นำแบบฝึกหัดไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องคุณภาพของแบบฝึก
 4. ปรับปรุงแก้ไข

5. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้สารบัญ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

ดวงมณี กันทะยอม (2551, หน้า 29 อ้างถึงใน นงเยาว์ ทองกำเนิด, 2558, หน้า 74-75) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. สรุปรวบรวมปัญหาความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนแต่ละจุดประสงค์

2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกให้ชัดเจน ฝึกอะไร ต้องการให้นักเรียนเป็นอย่างไร

3. วิเคราะห์เนื้อหาที่เรียนในแต่ละจุดประสงค์ว่าประกอบด้วยอะไร มีปัญหาในการอ่านเขียนอย่างไร แล้วระบุปัญหาารรวบรวมไว้

4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนการสอน การเขียน ประกอบด้วยการใช้สิ่งเร้าเพื่อตอบสนองสร้างความพอใจ การฝึกหัดทำซ้ำ สร้างความรู้ความเข้าใจความแม่นยำ และการให้ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนเอง ข้อดี ข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. กำหนดกรอบการสร้างแบบฝึกว่าควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง มีลักษณะอย่างไรกิจกรรมมีอะไรบ้าง นำเสนอในรูปแบบไหน ระบุให้ชัดเจน

6. ลงมือเขียนและสร้างแบบฝึกแต่ละชุด

7. นำแบบฝึกที่สร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญการตรวจความถูกต้อง ความตรงต่อเนื้อหา เช่น ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ศึกษานิเทศก์ เป็นต้น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปทดลองกับนักเรียน

8. จัดพิมพ์หรืออัดสำเนาแบบฝึกเพื่อให้นักเรียนได้ทดลองใช้
ธีรภรณ์ ทรงประศาสน์ (2551, หน้า 29) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะว่า

1. สรุปรวบรวมปัญหาความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอน

2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกให้ชัดเจน

3. วิเคราะห์เนื้อหาที่เรียนในแต่ละจุดประสงค์ว่าประกอบด้วยอะไร

4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้อประกอบด้วยการใช้สิ่งเร้าเพื่อตอบสนองสร้างความพอใจการฝึกหัดทำซ้ำ สร้างความรู้ความเข้าใจความแม่นยำและการให้ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนเอง ข้อดี ข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. กำหนดกรอบการสร้างแบบฝึกทักษะว่าควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้างลักษณะอย่างไรกิจกรรมมีอะไรบ้าง นำเสนอในรูปแบบไหน ระบุให้ชัดเจน

จากขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะที่นักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่าการสร้างแบบฝึกทักษะเพื่อเสริมนั้น ผู้สร้างต้องรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสร้างแบบฝึกนั้น ๆ อย่างถ่องแท้กำหนดกรอบการสร้างให้ชัดเจน มีส่วนประกอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์และมีการเรียงลำดับความยากง่ายไว้ตามความเหมาะสมและในระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกแต่ละครั้ง เพื่อที่จะได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกที่สมบูรณ์ ควรประกอบขึ้นด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการใช้งาน ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ว่า แบบฝึกทักษะควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

อัมพา ปัญญาคำ (2550, หน้า 21) กล่าวถึงส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะไว้ว่า ควรมีจุดประสงค์ปลายทางหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการทำแบบฝึกของนักเรียนแสดงจุดประสงค์ย่อยในแต่ละหน่วยหรือชุดของแบบฝึก ในส่วนของเนื้อหาควรเลือกเนื้อหา ให้เหมาะสมกับระดับพื้นฐานความสามารถของนักเรียนโดยเรียงลำดับจากง่ายไปยาก ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านและการทำความเข้าใจของนักเรียน เนื้อหาที่จัดควรเป็นไปตามขั้นตอนการเรียนรู้ตามหลักวิชา ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และมีเฉลยไว้ท้ายแบบฝึกเพื่อให้นักเรียนตรวจสอบไว้ท้ายแบบฝึกทักษะเพื่อให้นักเรียนตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเอง

สุจิต เหมวัล (2555, หน้า 12-13) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าองค์ประกอบของแบบฝึกทักษะในแต่ละเล่มควรมี ดังนี้

1. ปกนอก
 2. ปกใน
 3. คำนำ
 4. สารบัญ
 5. สาระการการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะ
- และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการฝึก
6. แบบทดสอบก่อนเรียน
 7. ใบความรู้
 8. ใบกิจกรรม/แบบฝึก/กิจกรรมฝึก
 9. แบบฝึกหัด
 10. แบบทดสอบหลังเรียน

11. บรรณานุกรม
12. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
13. เฉลย/แนวคำตอบแบบฝึกหัด
14. เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
15. ปกหลัง

จากส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะดังกล่าว สรุปได้ว่า ส่วนประกอบของแบบฝึกควรประกอบไปด้วย ชื่อชุดฝึกในแต่ละชุดย่อย จุดประสงค์ คำสั่ง ตัวอย่าง ชุดฝึก ภาพประกอบ ข้อทดสอบก่อนและหลังเรียน แบบประเมิน บันทึกผลการใช้ ซึ่งส่วนประกอบเหล่านี้จะให้นักเรียนได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนเพื่อให้เกิดทักษะที่ตั้งไว้

7. ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

(ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ม.ป.ป.) ลักษณะของแบบฝึกที่ดีต้องสร้างให้เกี่ยวข้องกับบทเรียนเป็นแบบฝึกสำหรับเด็กเก่งและใช้ซ่อมเสริมเด็กอ่อนได้มีความหลากหลาย ในแบบฝึกชุดหนึ่ง ๆ มีคำสั่งที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้ฝึกได้คิดทำทหาย ความสามารถมีความเหมาะสมกับวัย ใช้เวลาฝึกไม่นาน ผู้ฝึกสามารถนำประโยชน์จากการทำแบบฝึกไปประยุกต์ ปรับเปลี่ยนนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งลักษณะแบบฝึกทักษะที่ดีมีดังต่อไปนี้

1. มีคำสั่งแจ่มชัด ชัดเจน ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
2. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้น ๆ ซึ่งประโยคและคำศัพท์ควรเป็นแบบที่ใช้พุดกันอยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียน
3. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
4. ใช้เวลาเหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป
5. แบบฝึกทักษะหนึ่ง ๆ ควรเกี่ยวกับโครงสร้างเฉพาะกับสิ่งที่จะสอนเรื่องเดียว
6. ครอบคลุมหลายลักษณะวิชา มีการบูรณาการให้เข้ากับการอ่าน
7. ปลุกเร้าความสนใจของนักเรียน
8. นักเรียนสามารถใช้สิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ในการสร้างแบบฝึกสำหรับเด็กนั้นมีปัจจัยที่ควรคำนึงถึงหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้เพิ่มเติมว่า

กรรณิการ์ พวงเกษม (2540, หน้า 8-9 อ้างถึงใน มทิตา อังคระษี, 2559, หน้า 20-22) กล่าวว่า แบบฝึกที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะที่ดีและถูกต้องควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำ คำสั่งหรือ ตัวอย่างไม่ควรยาวเกินไปเพราะจะทำให้เข้าใจยาก ควรปรับให้เหมาะสมกับผู้ใช้นี้เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง
2. ควรมีความหมายต่อผู้เรียนและตรงจุดมุ่งหมายของการฝึกลงทุนน้อยใช้ได้นาน และทันสมัยอยู่เสมอ
3. ภาษาและภาพที่ใช้มีความเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน
4. ควรแยกฝึกเป็นเรื่อง ๆ แต่ละเรื่องไม่ควรยาวเกินไปควรมีกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและไม่เบื่อในการทำ และเพื่อฝึกทักษะด้านใดด้านหนึ่ง จนเกิดความชำนาญ
5. ควรมีทั้งกำหนดคำตอบให้และแบบให้ตอบโดยเสรี การเลือกใช้คำข้อความ หรือรูปภาพในแบบฝึก ควรเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย และตรงกับความสนใจ
6. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ให้รู้จักค้นคว้ารวบรวมสิ่งที่พบเห็นบ่อย ๆ จะทำให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ได้ดี ใช้ได้อย่างถูกต้องมีหลักเกณฑ์ และมองสิ่งที่เขาได้รับการฝึกฝนนั้นมีความหมายต่อผู้ฝึกตลอดไป
7. มีผลตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความต้องการ ความสนใจ ความพร้อมระดับสติปัญญา และประสบการณ์ฉะนั้นการจัดทำแบบฝึกควรจัดทำให้มากพอ และควรมีทุกระดับตั้งแต่ง่าย ปานกลาง จนถึงระดับค่อนข้างยาก เพื่อที่ว่าเด็กทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อนจะได้ทำได้ตามความสามารถ เพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนได้ประสบความสำเร็จในการทำแบบฝึก
8. ควรเร้าความสนใจตั้งแต่กิจกรรมแรกจนถึงกิจกรรมสุดท้าย
9. ควรได้รับการปรับปรุงควบคุมไปกับหนังสือแบบเรียนอยู่เสมอ และควรใช้ได้ดีทั้งในห้องและนอกห้องเรียน
10. ควรเป็นแบบฝึกที่ ครูสร้างให้นักเรียนได้ฝึกหัด แล้วสามารถประเมินและจำแนกความเจริญของงานของเด็กได้ด้วย

กาญจนา แจ่มตรง (2550, หน้า 29 อ้างถึงใน สิ้นวัณน์ วรสาร, 2561, หน้า 53) กล่าวถึงลักษณะแบบฝึกทักษะที่ดีไว้ว่าแบบฝึกทักษะที่ดีและมีประสิทธิภาพช่วยทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะเปรียบเสมือนผู้ช่วยคนสำคัญทำให้ครูประหยัดเวลาและแรงงาน ทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามความสามารถมีความมั่นใจในการเรียน ช่วยลดความตึงเครียดเกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดี ควรสร้างความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความอยากที่จะทำแบบฝึก มีภาพประกอบใช้ภาษาที่กระชับเข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีคำอธิบายชัดเจน อาจมีตัวอย่างประกอบในแต่ละเรื่องมีเนื้อหาเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน เรียงลำดับการฝึกจากง่ายไปหายาก ฝึกได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แก้ปัญหาได้ตรงจุด และให้ผู้เรียนสามารถใช้แบบฝึกเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

การวาดภาพ

1. ความหมายของการวาดภาพ

การวาดภาพเป็นการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ลงบนพื้นระนาบรองรับด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น การขีด เขียน ลาก ปาด ระบาย ฯลฯ เป็นต้น

พิชญ์ ประเสริฐผล (2549, หน้า 8) อธิบายความหมายของการวาดภาพไว้ว่า หมายถึง การสร้างสรรค์งานศิลปะโดยการลาก ขีด เขียน ฯลฯ ที่ทำให้เกิดเส้น เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้วาดที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดทางศิลปะลงบนชิ้นงาน

วัชรพงศ์ หงส์สุวรรณ (2552, หน้า 5) อธิบายความหมายของการวาดภาพไว้ว่า หมายถึง พื้นฐานการวาดภาพ เป็นกระบวนการสร้างงานศิลปะทุกแขนง การวาดภาพนับได้ว่าเป็นวิธีการสร้างภาพที่ง่าย สะดวกและรวดเร็ว การสังเกตภาพอย่างรวดเร็วให้คุณค่าทางอารมณ์ความรู้สึกอย่างฉับพลัน การสื่อความหมายขั้นเริ่มแรกของมนุษย์ด้วยปัจจัยขั้นพื้นฐาน คือ รอยรอยต่าง ๆ และเครื่องมือง่าย ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ถ่าน เศษไม้ หรือแม้กระทั่งนิ้วมือของตนเอง ซึ่งมนุษย์ต้องการแสดงออกในบางอย่างที่เป็นส่วนตน ออกมาให้ปรากฏ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเชื่อ ความนึกคิด อารมณ์ ความรู้สึก

กุลนิดา เหลือบจำเริญ (2553, หน้า 6) อธิบายความหมายของการวาดภาพหรือศิลปะไว้ว่า การแสดงของของมนุษย์หรือการสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ด้วยความ

เพียรพยายาม เพื่อให้ผลงานนั้น ๆ เกิดความหมายด้วยคุณค่าทางความงามตามจินตนาการที่ต้องการ

ชลูด นิมเสมอ (2553, หน้า 5) อธิบายความหมายของการวาดภาพหรือศิลปะไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งที่มีได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

สมโภชน อุปอินทร (2532, หน้า 7 อ้างถึงใน ประสน จุมพรม, 2550, หน้า 7) กล่าวถึงการวาดภาพว่า เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็นหรือประทับใจมาเป็นสัญลักษณ์ในธรรมชาติไม่มีเส้น เมื่อเรารู้สึกสิ่งใดสิ่งหนึ่งเรารับรู้ว่าเป็นสิ่งสามมิติเราทำได้เพียงแปลความหมายเชิงสามมิติในเงื่อนไขของเส้นรอบนอกโดยระบบของแสงและเงาในคุณค่าต่าง ๆ เราสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้สึกในรูปดังกล่าวลงบนกระดาษได้

บุญไท เจริญผล (2533, หน้า 13 อ้างถึงใน ประสน จุมพรม, 2550, หน้า 9) กล่าวถึงการวาดภาพไววากการวาดภาพเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่จะนำเด็กไปสู่การแสดงออกทางความคิด ความคิดทั้งหมดย่อมมีความหมายสำหรับเด็กและเป็นวิธีการเรียนรู้ทางหนึ่ง ซึ่งได้จากการรับรู้สังเกต และการทำความเข้าใจ กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว สรุปได้ว่า การวาดภาพ เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่ได้ถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็นหรือประทับใจออกมาเป็นเส้นหรือสัญลักษณ์โดยใช้วัสดุเครื่องเขียนต่าง ๆ เช่น ดินสอ ปากกา สีเทียน สีชอล์ก ชีตเขียนทำให้เกิดเป็นรูปร่าง ซึ่งภาพที่เด็กวาด ทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถแปลความหมายและเข้าใจได้

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลอย (2524, หน้า 1 อ้างถึงใน สุเชน นอยสำแดง, 2553, หน้า 34) ให้ความเห็นว่า การวาดภาพระบายสีเป็นการแสดงออกทางศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์โดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อแสดงความปรารถนาออกมาในรูปของจินตนาการ ซึ่งอาจเหมือนหรือไม่เหมือนธรรมชาติก็ได้

จากการศึกษาความหมายของการวาดภาพสรุปได้ว่า การวาดภาพ หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะบนพื้นระนาบ โดยการลาก ขูด ชีต เขียน ด้วยวัสดุต่าง ๆ โดยทำให้เกิดร่องรอยรูปร่างด้วยเส้น สี รูปร่างรูปทรง หรือการผสมผสานสร้างสรรค์ผลงาน 2 มิติ 3 มิติ ตามจินตนาการของผู้เขียน โดยกลวิธีต่าง ๆ

2. ความสำคัญของการวาดภาพ

จิตทนายวรรณ เตือนฉาย (2526, หน้า 49-52 อ้างถึงใน ประสน จุมพรม, 2550, หน้า 19) กล่าวไววากการวาดภาพเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับนักเรียนเพราะนอกจากจะช่วยให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินแล้ว ในขณะที่เด็กกำลังวาดเด็กจะ ได้ฝึกการสังเกต ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยผ่านประสบการณ์ตรง

จากความสำคัญของการวาดภาพดังกล่าว สรุปได้ว่าการวาดภาพเป็นกิจกรรมศิลปะแบบหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เด็กสนุกสนานเพลิดเพลินได้ฝึกสังเกต ขณะเดียวกันเด็กก็จะเกิดการพัฒนาในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. องค์ประกอบของการวาดภาพ

องค์ประกอบของการสร้างสรรค์ศิลปะ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้วยการนำเอาส่วนประกอบทางศิลปะ มาจัดองค์ประกอบอย่างเหมาะสมให้เกิดความองค์ประกอบที่ดีในงานทัศนศิลป์และศิลปะประยุกต์ เพื่อแสดงเรื่องราว เนื้อหา สื่อความหมาย และให้เกิดความเข้าใจตรงตามความมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้น ๆ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายขององค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไว้ ดังนี้

กุลนิดา เหลือบจำเริญ (2553, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไว้ว่า องค์ประกอบในทางศิลปกรรม หมายถึง การนำมูลฐาน (Element) ต่าง ๆ มาประกอบกันขึ้นโดยการจัดวาง เรียบเรียง ประูแต่ง ฯลฯ ให้ส่วนประกอบเหล่านั้น รวมตัวเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันและกันดังปรากฏในงานจิตรกรรม วรรณกรรม และดนตรี

ชลุต นิมเสมอ (2553, หน้า 30-89) ศิลปะคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกถึงแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดและความงาม ศิลปะนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านรูปแบบ หมายถึง สิ่งที่มองเห็นในงานทัศนศิลป์ เป็นส่วนที่ศิลปินสร้างขึ้นด้วยการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุซึ่ง ได้แก่

1.1 จุด (Point) เป็นองค์ประกอบที่สามารถสัมผัสและรับรู้ได้น้อย แต่ในทางศิลปะจุด ๆ หนึ่งที่ปรากฏในภาพอาจจะค่อย ๆ ขยายใหญ่ในความรู้สึกแปรเปลี่ยนเป็นรูปสัญลักษณ์สิ่งต่าง ๆ เช่น การนำเอาจุดมาแทนสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในระยะหนทางที่ห่างไกล เช่น ดวงดาว แสงไฟ ฯลฯ การตีความในจินตนาการอาจขยายกว้างใหญ่กว่าการรับรู้หลายเท่า และมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปได้อย่างไม่สิ้นสุด

1.2 เส้น (Line) เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นซิกแซก เส้นขยุกขยิก เป็นต้น ซึ่งเส้นที่ปรากฏในลักษณะที่ต่างกันก็จะมีอิทธิพลที่สามารถกระตุ้นเร้าความรู้สึกจากการรับรู้ให้แตกต่างกันออกไป

1.3 รูปร่างและรูปทรง (Shape & Form)

1.3.1 รูปร่าง (Shape) คือ รูปแบน ๆ มี 2 มิติ มีความกว้างกับความยาวไม่มีความหนาเกิดจากเส้นรอบนอกที่แสดงพื้นที่ขอบเขตของรูปต่าง ๆ เช่น รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม หรือ รูปอิสระที่แสดงเนื้อที่ของผิวที่เป็นระนาบมากกว่าแสดงปริมาตรหรือมวล

1.3.2 รูปทรง (Form) คือ รูปที่ลักษณะเป็น 3 มิติ โดยนอกจากจะแสดงความกว้าง ความยาวแล้ว ยังมีความลึก หรือความหนา หนา ด้วย เช่น รูปทรงกลม รูปทรงสามเหลี่ยม ทรงกระบอก ให้ความรู้สึกมีปริมาตร ความหนาแน่น มีมวลสาร ที่เกิดจากการใช้ค่าน้ำหนัก หรือการจัดองค์ประกอบของรูปทรง หลายรูปรวมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรง เมื่อนำรูปทรงหลาย ๆ รูปมาวางใกล้กัน รูปเหล่านั้นจะมีความสัมพันธ์ดึงดูด หรือผลักไสซึ่งกันและกัน การประกอบกันของรูปทรงทำได้โดยใช้การนำรูปเรขาคณิต รูปอินทรีย์ และรูปอิสระ มาซ้อนทับกัน ผืนึกเข้าด้วยกัน แทรกเข้าหากัน หรือรูปทรงที่ปิดพันกัน นำมาประกอบเข้าด้วยกันจะได้รูปลักษณะใหม่ ๆ อย่างไม่สิ้นสุด

1.3.3 ค่าน้ำหนัก (Value) คือ ค่าความอ่อนแก่ของบริเวณที่ถูกแสงสว่าง และบริเวณที่เป็นเงาของวัตถุ หรือความอ่อน-ความเข้มของสีหนึ่ง ๆ หรือหลายสี เช่น สีแดง มีความเข้มกว่าสีชมพู หรือสีแดงอ่อนกว่าสีน้ำเงิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายถึงระดับความเข้มของแสงและระดับ ความมืดของเงา ซึ่งไล่เรียงจากมืดที่สุด (สีดำ) ไปจนถึงสว่างที่สุด (สีขาว) น้ำหนักที่อยู่ระหว่างกลางจะเป็นสีเทา ซึ่งมีตั้งแต่เทาแก่ที่สุด จนถึงเทาอ่อนที่สุด การใช้ค่าน้ำหนักจะทำให้ภาพดูเหมือนจริง และมีความกลมกลืน ถ้าใช้ค่าน้ำหนักหลาย ๆ ระดับ จะทำให้มีความกลมกลืนมากยิ่งขึ้น และถ้าใช้ค่าน้ำหนักจำนวนน้อยที่แตกต่างกันมากจะทำให้เกิด ความแตกต่าง ความขัดแย้ง

1.3.4 บริเวณว่าง (Space) ส่วนที่เป็นพื้นที่ที่ปราศจากองค์ประกอบใด ๆ ถ้าบริเวณที่ว่างมีน้อย ให้ความรู้สึกจากการรับจะรู้สึกแน่น แข็งขัน แข็งขึง ฯลฯ แต่ถ้าบริเวณว่างมีมากจะให้ความรู้สึกกว้างเปล่า เงียบเหงา อ่างว่าง หดหู่ ฯลฯ แต่ถ้าบริเวณว่างมีเท่ากันจะให้ความรู้สึกพอดี สมดุล เสมอภาค เป็นต้น

1.3.5 สี (Color) สีเป็นคุณลักษณะที่สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทตา โดยอาศัยแสงเป็นตัวส่งสว่าง สีแต่ละสีมีสมบัติเฉพาะตัวที่สามารถกระตุ้นเร้าให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป เช่น สีแดงย่อมกระตุ้นเร้าความรู้สึกให้เกิดแตกต่างไปจากสีขาวหรือสีดำทำให้ความรู้สึกจากการรับรู้ไม่เหมือนสีเขียว เป็นต้น

1.3.6 พื้นผิว (Texture) พื้นผิวอาจเป็นเนื้อหยาบหรือเนื้อละเอียด แข็งหรือหยาบ นุ่มหรือเรียบ พื้นผิวจะทำให้ผู้ดูเกิดความรู้สึก ไม่ว่าจะด้วยสายตาหรือร่างกาย พื้นผิวเปรียบเสมือนตัวแทนของมวลภายในของวัตถุนั้น จากลักษณะพื้นผิวที่ทำให้ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ทำให้มีการนำเอาลักษณะต่าง ๆ ของพื้นผิวเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างงานศิลปะ เพื่อกระตุ้นเร้าผู้ดูเกิดความรู้สึกที่ต่างกัน เมื่อได้สัมผัสสภาพผลงานที่มีพื้นผิวที่ต่างกัน

2. องค์ประกอบด้านเนื้อหา หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นนามธรรมหรือโครงสร้างทางจิต คติความเชื่อ เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวสู่การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ โดยให้ความสำคัญกับแนวคิดที่แปลกใหม่และความริเริ่มสร้างสรรค์เป็นหลัก

สรุปจากการศึกษาความหมายขององค์ประกอบของการวาดภาพ หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดผลงานของผู้เรียน โดยนำส่วนประกอบย่อย ๆ ของทัศนธาตุมาจัดวางรวมกันอย่างสอดคล้องกลมกลืนและมีความหมายใหม่เกิดรูปแบบเนื้อหาเรื่องราว และทัศนธาตุต่าง ๆ จนเกิดรูปร่างหรือรูปแบบต่าง ๆ อันเด่นชัด มาถ่ายทอดลงในชิ้นงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณค่าทั้งด้านความงามและมีคุณค่าทางจิตใจ จนเกิดเป็นผลงานขึ้น

4. หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ของการวาดภาพ

กุลนดา เหลืองจำเริญ (2553, หน้า 111-143) หลักการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ (Composition) คือ การนำเอาทัศนธาตุ ได้แก่ จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก อ่อนแก่ บริเวณว่าง สี และพื้นผิว มาจัดประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดความพอดี เหมาะสม ทำให้งานศิลปะชิ้นนั้นมีคุณค่าอย่างสูงสุด ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

การจัดองค์ประกอบของศิลปะ มีหลักที่ควรคำนึง อยู่ 5 ประการ คือ

1. ความสมดุลหรือดุลยภาพ หมายถึง น้ำหนักที่เท่ากันขององค์ประกอบไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งในทางศิลปะยังรวมถึงความประสานกลมกลืน ความพอเหมาะพอดีของส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่ง หรืองานศิลปะชิ้นหนึ่ง การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ลงใน งานศิลปกรรมนั้นจะต้องคำนึงถึงจุดศูนย์ถ่วง ในธรรมชาตินั้น ทุกสิ่งสิ่งหนึ่งที่ทรงตัวอยู่ได้โดยไม่ล้มเพราะมีน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากันทุกด้าน

ฉะนั้น ในงานศิลปะถ้ามองดูแล้วรู้สึกว่าบางส่วนหนักไป แนนไป หรือเบาบางไปก็จะทำให้ภาพนั้นดูเอนเอียง และเกิดความรู้สึกไม่สมดุล เป็นการบกพร่องทางความงาม ดุลยภาพในงานศิลปะ มี 2 ลักษณะ คือ

1.1 ดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry Balance) หรือ ความสมดุลแบบซ้ายขวาเหมือนกัน คือ การวางรูปทั้งสองข้างของแกนสมดุล เป็นการสมดุลแบบธรรมชาติลักษณะแบบนี้ใน ทางศิลปะมีใช้น้อย ส่วนมากจะใช้ในลวดลายตกแต่ง ในงานสถาปัตยกรรมบางแบบ หรือ ในงานที่ต้องการดุลยภาพที่นิ่งและมั่นคงจริง ๆ

1.2 ดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetry Balance) หรือ ความสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เหมือนกัน มักเป็นการสมดุลที่เกิดจากการจัดใหม่ของผู้ชม ซึ่งมีลักษณะที่ทางซ้ายและขวาจะไม่เหมือนกันใช้องค์ประกอบที่ไม่เหมือนกัน แต่มีความสมดุลกัน อาจเป็นความสมดุลด้วย น้ำหนักขององค์ประกอบ หรือสมดุลด้วยความรู้สึกก็ได้ การจัดองค์ประกอบให้เกิดความ สมดุลแบบอสมมาตรอาจทำได้โดย เลื่อนแกนสมดุลไปทางด้านที่มีน้ำหนักมากกว่า หรือเลือกรูปที่มีน้ำหนักมากกว่าเข้าหาแกน จะทำให้เกิดความสมดุลขึ้น หรือใช้หน่วยที่มีขนาดเล็กแต่มีรูปลักษณะที่น่าสนใจถ่วงดุลกับรูปลักษณะที่มีขนาดใหญ่แต่มีรูปแบบธรรมดา

2. จังหวะลีลา หมายถึง การเคลื่อนไหวที่เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบ เป็นการซ้ำที่เป็นระเบียบ จากระเบียบธรรมดาที่มีช่วงห่างเท่า ๆ กัน มาเป็นระเบียบที่สูงขึ้น ซับซ้อนขึ้นจนถึงขั้นเกิดเป็นรูปลักษณะของศิลปะ โดยเกิดจาก การซ้ำของหน่วย หรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟ หรือเกิดจาก การเลื่อนไหลต่อเนื่องกันของเส้น สี รูปทรง หรือน้ำหนัก รูปแบบ ๆ หนึ่ง อาจเรียกว่าแม่ลาย การนำแม่ลายมาจัดวางซ้ำ ๆ กันทำให้เกิดจังหวะและถ้าจัดจังหวะให้แตกต่างกันออกไป ด้วยการเว้นช่วง หรือสลับช่วง ก็จะทำให้ลวดลายที่แตกต่างกันออกไป ได้อย่างมากมาย แต่จังหวะของลายเป็นจังหวะอย่างง่าย ๆ ให้ความรู้สึกเพียงผิวเผิน และเบื่อง่าย เนื่องจากขาดความหมาย เป็นการรวมตัวของสิ่งๆ เหมือนกัน แต่ไม่มีความหมายในตัวเอง จังหวะที่น่าสนใจและมีชีวิต ได้แก่ การเคลื่อนไหวของ คน สัตว์ การเติบโตของพืช การเต็นร่าเป็นการเคลื่อนไหวของโครงสร้างที่ให้ความมั่นคง ใจในการสร้างรูปทรงที่มีความหมาย

3. สัดส่วน หมายถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมระหว่างขนาดขององค์ประกอบที่แตกต่างกัน ทั้งขนาดที่อยู่ในรูปทรงเดียวกันหรือระหว่างรูปทรง และรวมถึงความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่างองค์ประกอบทั้งหลายด้วย ซึ่งเป็นความพอเหมาะพอดี ไม่มากไม่น้อย ขององค์ประกอบทั้งหลายที่นำมาจัดรวมกัน ความเหมาะสมของสัดส่วน อาจพิจารณาจากคุณลักษณะดังต่อไปนี้

3.1 สัดส่วนที่เป็นมาตรฐาน จากรูปลักษณะตามธรรมชาติของ คน สัตว์ พืช ซึ่งโดยทั่วไป ถือว่า สัดส่วนตามธรรมชาติ จะมีความงามที่เหมาะสมที่สุด หรือ จากรูปลักษณะที่เป็นการ สร้างสรรค์ของมนุษย์ เช่น Gold section เป็นกฎในการสร้างสรรค์ รูปทรงของกรีก ซึ่งถือว่า “ส่วนเล็กสัมพันธ์กับส่วนที่ใหญ่กว่า ส่วนที่ใหญ่กว่าสัมพันธ์กับ ส่วนรวม” ทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมีสัดส่วนที่สัมพันธ์กับทุกสิ่งอย่างลงตัว

3.2 สัดส่วนจากความรู้สึก โดยที่ศิลปะนั้นไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อความงาม ของรูปทรงเพียง อย่างเดียว แต่ยังสร้างขึ้นเพื่อแสดงออกถึง เนื้อหา เรื่องราว ความรู้สึก ด้วย สัดส่วนจะช่วย เน้นอารมณ์ ความรู้สึก ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ และเรื่องราวที่ ศิลปินต้องการ ลักษณะเช่น นี้ ทำให้งานศิลปะของชนชาติต่าง ๆ มีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องจากมีเรื่องราว อารมณ์ และ ความรู้สึกที่ต้องการแสดงออกต่าง ๆ กัน ดังนั้น รูปลักษณะจึงมีสัดส่วนที่ผิดแผกแตกต่างไปจากธรรมชาติทั่วไป

4. เอกภาพ หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบศิลป์ ทั้งด้านรูปลักษณะและด้านเนื้อหาเรื่องราว เป็นการประสานหรือจัดระเบียบของส่วนต่าง ๆ ให้เกิดความเป็น หนึ่งเดียวเพื่อผลรวมอันไม่อาจแบ่งแยกส่วนใดส่วนหนึ่งออกไป การสร้างงานศิลปะ คือ การสร้างเอกภาพขึ้นจากความสับสน ความยุ่งเหยิง เป็นการจัด ระเบียบ และดุลยภาพ ให้แก่สิ่งที่ขัดแย้งกันเพื่อให้รวมตัวกันได้ โดยการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันเอกภาพของงานศิลปะ มีอยู่ 2 ประการ คือ

4.1 เอกภาพของการแสดงออก หมายถึง การแสดงออกที่มี จุดมุ่งหมายเดียว แน่นนอน และมี ความเรียบง่าย งานชิ้นเดียวจะแสดงออกหลายความคิด หลายอารมณ์ไม่ได้ จะทำให้สับสน ขาดเอกภาพ และการแสดงออกด้วยลักษณะเฉพาตัว ของศิลปินแต่ละคน ก็สามารถทำให้ เกิดเอกภาพแก่ผลงานได้

4.2 เอกภาพของรูปทรง คือ การรวมตัวกันอย่างมีดุลยภาพ และมี ระเบียบขององค์ประกอบ ทางศิลปะ เพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงหนึ่ง ที่สามารถแสดง ความ คิดเห็นหรืออารมณ์ของศิลปิน ออกได้อย่างชัดเจน เอกภาพของรูปทรง เป็นสิ่งที่สำคัญ ที่สุดต่อความงามของผลงานศิลปะ เพราะเป็นสิ่งที่ศิลปินใช้เป็นสื่อในการแสดงออกถึง เรื่องราว ความคิด และอารมณ์ ดังนั้นกฎเกณฑ์ในการสร้างเอกภาพในงานศิลปะเป็น กฎเกณฑ์เดียวกันกับธรรมชาติ ซึ่งมีอยู่ 2 หัวข้อ คือ

4.2.1 กฎเกณฑ์ของการขัดแย้ง (Opposition) มีอยู่ 4 ลักษณะ คือ

4.2.1.1 การขัดแย้งขององค์ประกอบทางศิลปะแต่ละชนิด
และรวมถึงการขัดแย้งกันขององค์ประกอบต่างชนิดกันด้วย

4.2.1.2 การขัดแย้งของขนาด

4.2.1.3 การขัดแย้งของทิศทาง

4.2.1.4 การขัดแย้งของที่ว่างหรือ จังหวะ

4.3 กฎเกณฑ์ของการประสาน (Transition) คือ การทำให้เกิดความกลมกลืน ให้สิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างสนิท เป็นการสร้างเอกภาพจากการรวมตัวของสิ่งที่มีเหมือนกันเข้าด้วยกัน การประสานมีอยู่ 2 วิธี คือ

4.3.1 การเป็นตัวกลาง (Transition) คือ การทำสิ่งที่ขัดแย้งกันให้กลมกลืนกัน ด้วยการเป็นตัวกลางเข้าไปประสาน เช่น สีขาว กับสีดำ ซึ่งมีความแตกต่างขัดแย้งกันสามารถทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีเอกภาพ ด้วยการใช้สีเทาเข้าไปประสาน ทำให้เกิดความกลมกลืนกัน มากขึ้น

4.3.2 การซ้ำ (Repetition) คือ การจัดวางหน่วยที่เหมือนกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป เป็นการสร้างเอกภาพที่ง่ายที่สุด แต่ก็ทำให้ดูจืดชืด น่าเบื่อที่สุด นอกเหนือจากกฎเกณฑ์หลักคือ การขัดแย้งและการประสานแล้ว ยังมีกฎเกณฑ์รองอีก 2 ข้อ คือ

4.3.2.1 ความเป็นเด่น (Dominance) ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

1) ความเป็นเด่นที่เกิดจากการขัดแย้ง ด้วยการเพิ่ม หรือลดความสำคัญ ความน่าสนใจในหน่วยใดหน่วยหนึ่งของคู่ที่ขัดแย้งกัน

2) ความเป็นเด่นที่เกิดจากการประสาน

4.3.2.2 การเปลี่ยนแปลง (Variation) คือ การเพิ่มความขัดแย้งลงในหน่วยที่ซ้ำกัน เพื่อป้องกัน ความจืดชืด น่าเบื่อ ซึ่งจะช่วยให้มีความน่าสนใจมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงมี 4 ลักษณะ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงของรูปลักษณะ

2) การเปลี่ยนแปลงของขนาด

3) การเปลี่ยนแปลงของทิศทาง

4) การเปลี่ยนแปลงของจังหวะ

การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะจะต้องรักษาคุณลักษณะของการซ้ำไว้ ถ้ารูปมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก การซ้ำก็จะหมดไป กลายเป็นการขัดแย้งเข้ามาแทน และถ้าหน่วยหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความแตกต่างจากหน่วยอื่น ๆ มาก จะกลายเป็นความเป็นเด่นเป็นการสร้างเอกภาพด้วยความขัดแย้ง

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการจัดองค์ประกอบศิลปะของการวาดภาพ หมายถึง กระบวนการออกแบบผลงานของผู้เรียน โดยการนำทัศนธาตุมาประกอบกันให้เกิดรูปร่างรูปทรง เกิดเอกภาพความสมดุล มีลักษณะเด่นน่าสนใจ เกิดการประสานสัดส่วน และจังหวะที่เหมาะสม อีกทั้งมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการแสดงออกของผู้เรียน

5. บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมวาดภาพ

เลิศ อำนันทะ (2533, หน้า 14-15 อ้างถึงใน ประสน จุมพรม, 2550, หน้า 23) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูไว้ ดังนี้

1. สอนด้วยความรัก
2. ยอมรับนับถือในความสามารถของนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน
3. ไม่จำเป็นต้องรีบร้อนแก้ไขผลงานของนักเรียน แต่ควรพุดจาให้เกิดความคิดด้วยตนเอง
4. อย่าแทรกแซงความคิดหรือตัดสินใจแก้ปัญหาแทนนักเรียน ทางที่ดีควรส่งเสริมให้กล้า คิด กล้าทำและกล้าแสดงออกให้มากที่สุด
5. ใช้คำพูดช่วยและทักทายให้แสดงออกแทนการออกคำสั่ง
6. วางแผนการจัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์เอาไว้ล่วงหน้า เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระภายใต้บรรยากาศของความรัก ความอบอุ่นและเป็นกันเอง จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าปลอดภัย ได้รับการคุ้มครองปกป้องและส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและกล้า แสดงออกให้มากที่สุด

สรุปบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมวาดภาพสำหรับเด็กมีความสำคัญอย่างมาก ครูต้องเข้าใจผลงานของเด็ก ทำให้เด็กรู้ว่าครูเห็นคุณค่าในงานที่เด็กทำต้องยอมรับในความสามารถ ของเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน ควรให้เด็กสำรวจสรุควางงานด้วยความพยายามของตัวเอง และไม่ควรรีบ แทรกแซงความคิดหรือตัดสินใจแก้ปัญหาแทนเด็ก ต้องส่งเสริมให้กล้าคิดกล้าทำและกล้าแสดงออก

6. พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก

การวาดภาพของเด็ก จะแตกต่างกันตามระดับอายุ การเจริญเติบโตของร่างกายประสบการณ์ที่ได้รับ ดังนั้นการจัดกิจกรรมทางศิลปะให้กับเด็กจึงควรจะเข้าใจระดับพัฒนาการความสามารถและการแสดงออกของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องและตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น

ลำดับของพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก

Harris (1963, pp. 17-19 อ้างถึงใน สมภพ ปู่ไทย, 2550, หน้า 19) ได้ศึกษาศึกษาค้นคว้าและแบ่งชั้นของพัฒนาการทางด้านศิลปะสำหรับเด็ก ดังนี้

1. วัยขีดเขียน (อายุ 2-3 ขวบ)
2. วัยวาดเส้น (อายุ 4 ขวบ)
3. วัยพรรณนาด้วยสัญลักษณ์ (อายุ 5-6 ขวบ)
4. วัยวาดเหมือนจริง (อายุ 7 ถึง หรือ 10 ขวบ)
5. วัยวาดเหมือนจริงตามตาเห็น (อายุ 10-11 ขวบ)
6. วัยสะกดกลิ้งเริ่มปรากฏก่อนวัยรุ่น (อายุ 11-14 ขวบ)
7. วัยฟื้นฟูความมีศิลปะ (เริ่มวัยรุ่นแม้ว่าเด็กหลายคนไม่มีระยะนี้)

ศรียา นิยมธรรม (2544) ศิลปะจัดเป็นภาษาของมนุษย์ในอีกลักษณะหนึ่ง ด้วยเหตุที่ศิลปะสามารถเป็นสื่อโยงความคิดความเข้าใจต่อกันของมวลมนุษย์ได้ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางภาษา การแสดงออกทางศิลปะมักจะแตกต่างกันออกไปตามแนวจินตนาการและการสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล นักจิตวิทยาส่วนมากเชื่อกันว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวและประจำตัวเชื่อกันว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวและประจำตัวสำหรับเด็ก ซึ่งจะพัฒนาการไปได้มากน้อยแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและโอกาสที่ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กจะจัดสรรส่งเสริมให้ความคิดสร้างสรรค์นี้จะส่งผลสะท้อนถึงเด็กในหลาย ๆ ด้าน

วิกเตอร์โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld) นักจิตวิทยาการศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้างานทางด้านศิลปะของเด็ก และการคิดสร้างสรรค์จากงานทางศิลปะ โดยให้เด็กแสดงออกทุกอย่างอย่างอิสระเขาทดลองกับเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง อายุตั้งแต่ 2 ปีครึ่งขึ้นไปให้เด็กวาดภาพด้วยสีเทียน จะสีอะไรก็ได้ พบว่า เด็กมีพัฒนาการในการวาดขีดเขียนเป็น 4 ชั้นด้วยกัน

1. ชั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) ประมาณอายุระหว่าง 2-4 ปี ชั้นนี้แบ่งระยะของพัฒนาการ ได้ออกเป็น 4 ชั้น คือ

ก. Disordered Scribbling (2 ปี) การขีดเขียนยังเป็นแบบสะเปะสะปะ กล่าวคือ การขีดเขียนจะเป็นเส้นยุ่งเหยิง โดยปราศจากความหมาย ทั้งนี้เนื่องมาจากการประสานงานของกล้ามเนื้อยังไม่ดี เช่น การบังคับกล้ามเนื้อเล็ก ๆ ยังไม่ได้ จะทดลองง่าย ๆ

โดยให้เด็กวัยนี้กำมือ แล้วให้เด็กยกนิ้วที่ละนิ้ว หรือสองนิ้วก็ได้ เด็กจะทำไม่ได้ หรือลองให้เด็กชกเรา เด็กจะยกแขนชกพร้อม ๆ กันทั้ง 2 แขน เป็นต้น

ข. Longitudinal Scribbling ชั้นขีดเป็นเส้นยาว เด็กจะเคลื่อนแขนขีดได้ เป็นเส้นแนวยาว ขีดเขี่ยซ้ำ ๆ หลายครั้ง ทั้งแนวตั้งและแนวนอน แสดงให้เห็นพัฒนาการทางกล้ามเนื้อว่าเด็กค่อย ๆ ควบคุมกล้ามเนื้อของการเคลื่อนไหวของตนเองให้ดีขึ้น ระยะนี้เด็กจะเริ่มรู้สึกสนุกและสนใจเป็นครั้งแรก

ค. Circular Scribbling เป็นขั้นที่เด็กสามารถขีดลากเป็นวงกลมระยะนี้ การประสานงานของกล้ามเนื้อ (motor Coordination) ดีขึ้นการประสานงานของกล้ามเนื้อมือและสายตา (Eye-hand Coordination) ดีขึ้นเด็กสามารถขีดเส้น ซึ่งมีเค้าเป็นวงกลมเป็นวงกลมเป็นระยะเด็กเคลื่อนไหวได้ตลอดทั้งแขน

ง. Naming Scribbling ชั้นให้ชื่อรอยขีดเขียน การขีดเขียนชักมีความหมายขึ้น เช่น จะวาดเป็นรูป น้อง พี่ พ่อ แม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ขณะขีดเขียนไปเด็กก็จะบรรยายไปด้วย ถ่ายทอดออกมาในรูปการขีดเขียนและความคิดคำนึงในภาพพัฒนาการทั้ง 4 ระยะนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับเด็กแต่ละบุคคลไปคงตัวเสมอไป เด็กที่มีพัฒนาการขึ้นเร็วจะถึงขั้น Naming Scribbling ก่อนซึ่งนับเป็นขั้นพัฒนาการที่สำคัญมาก จากการใช้ความคิดนึกคิดในการเคลื่อนไหวของเด็ก ทั้ง ๆ ที่ภาพนั้นจะไม่ใช่รูปร่างดังกล่าวเลย ซึ่งเด็กจะบรรลุถึงขั้นนี้เมื่อใกล้ 4 ขวบ

2. ขั้นเริ่มขีดเขียน (Pre-Schematic Stage) (4-7 ปี) เป็นระยะเริ่มต้นการขีดเขียนภาพอย่างมีความหมาย การขีดเขียนจะปรากฏเป็นรูปร่างขึ้น สัมพันธ์กับความจริงของโลกภายนอกมากขึ้น มีความหมายกับเด็กมากขึ้น ซึ่งจะสังเกตได้จาก

ก. คนที่วาดอาจเป็น พ่อ แม่ พี่ น้อง ตุ๊กตาที่รัก ฯลฯ

ข. ชอบใช้สีที่สะดุดตาไม่คำนึงถึงความเป็นจริงตามธรรมชาติการแล้วแต่สีไหนประทับใจ

ค. ช่องไฟ (Space) ภายในภาพยังไม่เป็นระเบียบสิ่งที่เขียนมักกระจายกระจาย

ง. การออกแบบ (Design) ไม่ค่อยมีหรือไม่มีเอาเลย แล้วแต่จะนึกคิดหรือคิดว่าเป็นอย่างไรนั่นเอง

3. ขั้นขีดเขียน (Schematic Stage) (7-9 ปี) เป็นขั้นที่ขีดเขียนให้คล้ายของจริง และความเป็นจริงจะพิจารณาได้ตามลำดับดังนี้

ก. คนรูปที่ออกมาจะแสดงพอเป็นสัญลักษณ์ ถ้าวาดรูปคนเราอาจไม่รู้ว่าเป็นคนรูปคน และภาพที่ออกมาเป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น ส่วนใดที่เด็กเห็นว่าสำคัญ น่าสนใจก็จะวาดส่วนใหญ่เป็นพิเศษ ส่วนไหนที่ไม่สำคัญอาจตัดทิ้งไปเลย ฉะนั้นเราจะเห็นเด็กวัยนี้วาดภาพส่วนต่าง ๆ ขาดหายไป เช่น ลำตัว ขา เท้า ฯลฯ ซึ่งไม่ใช่เรื่องประหลาดอะไรเลย บางทีอาจเป็นเด็กหัวโต ตาโต แขนโต ฯลฯ แล้วแต่เด็กจะให้ความสำคัญอะไรและบางทีในรูปหนึ่งจะย่ำหลาย ๆ อย่าง (ซ้ำกัน) ในภาพ

ข. การใช้สี ส่วนมากใช้สีตรงกับความจริง แต่มักใช้สีเดียวตลอด เช่น พระอาทิตย์ต้องสีแดงตลอด ท้องฟ้าต้องสีฟ้าตลอด ประสบการณ์ของเด็กจะทำให้ใช้สีได้ถูกต้อง และตรงกับความเป็นจริงขึ้น ถ้าใบไม้สดต้องสีเขียว ถ้าใบไม้แห้งต้องสีน้ำตาล เป็นต้น

ค. ช่องว่าง (Space) มีการใช้เส้นฐาน (based line) แล้วเขียนทุกอย่างสัมพันธ์กันบนเส้นฐาน เช่น วาดรูป คน สุนัข ต้นไม้ บ้าน อยู่บนเส้นเดียวกัน ภาพที่ออกมาจะเป็นแบบลำดับเหตุการณ์ ส่วนสูง ขนาด ยังไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่น ดวงอาทิตย์ อยู่บนขอบของกระดาษ รูปคนก็อาจสูงถึงใกล้ขอบกระดาษ เป็นต้น

ง. งานออกแบบ ไม่ค่อยดี มักจะเขียนตามลักษณะที่ตนพอใจ

4. ขั้นวาดภาพของจริง (The Drawing Realism) (9-11 ปี) เป็นขั้นเริ่มต้นการขีดเขียนอย่างของจริงเนื่องจากระยะนี้ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ เด็กเริ่มรวมกลุ่มกันโดยแยกชาย หญิง เด็กผู้ชาย ชอบผาดโผน เดินทางไกล เด็กผู้หญิงสนใจเครื่องแต่งตัวเพื่อแต่งตัวงานรื่นเริง ฉะนั้นการขีดเขียนจะแสดงออกในทำนองต่อไปนี้ คือ

ก. คน จะเน้นเรื่องเพศด้วยเครื่องแต่งตัว แต่กระด้าง ๆ

ข. สี ใช้ตามความเป็นจริง แต่อาจเพิ่มความรู้สึก เช่น บ้านคนจนอาจใช้สีมืด ๆ บ้านคนรวยอาจใช้สีสด ๆ มีชีวิตชีวา

ค. ช่องว่าง ทุกอย่างในช่องว่างเหลื่อมล้ำกันได้ เช่น ต้นไม้บังฟ้าได้ วาดฟ้าคลุมไปถึงดินเส้นระดับ (Based Line) ค่อย ๆ หายไป รูปผู้หญิงมักเน้นลวดลายเครื่องแต่งกายมีดอกดวง รูปผู้ชายก็ต้องเป็นรูปคาวบอย การจัดวัตถุให้สัมพันธ์กันเป็นเรื่องสำคัญมากในระยะนี้ เพราะเป็นระยะแรกของการพัฒนาการทางการรับรู้ทางสายตา ซึ่งจะนำไปสู่การวาดภาพสามมิติได้อีกต่อหนึ่ง

ง. การออกแบบ ประสบการณ์ของเด็กจะทำให้การออกแบบดีขึ้น เป็นธรรมชาติขึ้นรู้จักการวางหน้าที่ของวัตถุต่าง ๆ

5. **ขั้นการใช้เหตุผล (The Stage of Reasoning) (11–12 ปี)** ขั้นการใช้เหตุผล ระยะเข้าสู่วัยรุ่น เป็นระยะที่เด็กแสดงออกมาอย่างไม่รู้สึกรู้ตัว เช่น เอาบรรทัดดินสอมารอนแล้วทำเสียงอย่างเครื่องบินเป็นต้น เด็กจะทำอย่างเป็นอิสระ และสนุกสนาน ถ้าผู้ใหญ่ทำก็เท่ากับไม่เต็มบาท ถ้าพิจารณาจากขั้นนี้จะสังเกตว่า

ก. การวาดคน จะเห็นข้อต่อของคน ซึ่งเป็นระยะเด็กเริ่มค้นพบเสื้อผ้าที่มีรอยพลิวไหว มีรอยย่น รอยยับ คนแก่-เด็ก ต่างกันด้านสัดส่วนก็ใกล้ความจริง ขึ้นมีรายละเอียดมากขึ้นแต่รายละเอียดที่จำเป็นเท่านั้นเน้นส่วนสำคัญที่เกินความจริง ขอบวาดตนเองแสดงความรู้สึกทางร่างกายมากกว่าคุณลักษณะภายนอก

ข. สี แบ่งเป็น 2 พวก พวกแรกจะใช้สีตามความเป็นจริง (Visually Minded) ส่วนอีกพวก (Non visually minded) มักใช้สีตามอารมณ์และความรู้สึกตนเอง เช่น ตอนเศร้าตอนมีความสุข มักแสดงออกโดยเน้นความสัมพันธ์ทางอารมณ์กับโลกภายนอก นับเป็นงานแสดงออกซึ่งการสร้างสรรค้งานทางศิลปะ

ค. ช่องว่าง พวก Visually Minded รู้จักเส้นระดับ รูปเริ่มมี 3 มิติ โดยการจัดขนาดวัตถุเล็กลงตามลำดับ ระยะใกล้ไกล ส่วนพวก Non Visually Minded ไม่ค่อยใช้รูป 3 มิติขอบวาดภาพคนและมักเขียนโดยใช้ตนเองเป็นผู้แสดง สิ่งแวดล้อมจะเขียนเมื่อจำเป็นหรือเห็นว่าสำคัญเท่านั้น

ง. การออกแบบ พวก Visually Minded ชอบออกแบบทางสวยงาม พวก Non Visually Minded มองทางประโยชน์ อารมณ์แต่ทั้งนี้เป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น ยังไม่เข้าใจการออกแบบอย่างจริงจัง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523, หน้า 58 อ้างถึงใน ประสน จุมพรม, 2550, หน้า 12-15) ได้แบ่งพัฒนาการทางศิลปะเป็น 10 ระยะด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่เด็กวัยทารกเป็นต้นมา คือ

1. **ระยะแห่งการแสวงหา (The Search) 8 สัปดาห์ถึง 2 ขวบ** ความสามารถในการใช้มือจะสามารถจับวัตถุได้ จับเอาของเข้าปากได้ เล่นกับนิ้วเท้า ขยักกระดาศเล่นกับน้ำเวลาอาบน้ำ เวลาจับแท่งไม้สี่เหลี่ยมจะใช้สองมือแล้วเอาเข้าปาก ความสามารถในการแสดงออกซึ่งความเข้าใจ เช่น ยิ้มกับตัวเองในกระจก ตบขวิดนม เปล่งเสียงแหลมเอ็กอัก เป็นต้น พัฒนาการทางศิลปะได้เกิดขึ้นแอบแฝงกับพฤติกรรมเหล่านี้

2. **ระยะของการขีดเขียน (Scribbles and Scribbling)** พัฒนาการเด็กระยะนี้ อยู่ในอายุประมาณ 2-3 ขวบ การขีดเขียนเป็นพฤติกรรมที่เด็กกระทำได้ทันทีโดยปราศจาก

การกระตุ้น เมื่อเด็กโตขึ้นการขีดเขียนจะไปปรากฏเป็นส่วนประกอบของการเขียนรูปต่อไป เช่น เป็นส่วนของผมเมื่อวาดคน ใบของต้นไม้ คำนไฟ ก้อนเมฆ ระยะการขีดเขียนเด็กจะใช้เป็นการตอบสนองการเคลื่อนไหวของมือและแขนตามความพอใจของเด็กเอง การขีดเขียนของเด็กๆนี้จะใช้เส้นพื้นฐานเหล่านี้ในการขีดเขียนออกมา เส้นพื้นฐานต่าง ๆ คือ เส้นตรง (Vertical) เส้นนอน (Horizontal) เส้นทะแยงมุม (Daigonal) วงกลม (Circular) เส้นโค้ง (Curving) เส้นเป็นคลื่น (Waving) การขีดเขียนนั้นรวมถึงรูปแบบต่าง ๆ มีอยู่ประปรายอยู่อย่างไม่ชัดเจน

3. ระยะของการซ่อนเร้นรูปทรง (The Secrets of Shape) การพัฒนาทางศิลปะระยะนี้จะอยู่ในอายุระหว่าง 2-3 ขวบ เด็กอายุ 2 ขวบไม่สามารถวาดรูปวงกลมได้ สมบูรณ์ตามใจปรารถนา รูปแบบการเขียนจะปรากฏออกมาแบบขีดเขียน มีรูปทรงเกิดขึ้น รูปทรงจะปรากฏให้เห็นได้เมื่ออายุ 3 ขวบ เด็กจะสามารถเขียนรูปสี่เหลี่ยม วงกลม และรูปร่างภายนอกของรูปทรงอื่น ๆ และรูปทรงเหล่านี้จะปรากฏออกมากับการขีดเขียนทั่วไป

4. ระยะของการสร้างเค้าโครงทางศิลปะ (Art in Outline) พัฒนาการทางศิลปะขั้นนี้อยู่ในระหว่างอายุประมาณ 3-4 ขวบ เด็กจะเริ่มวาดรูปทรงต่าง ๆ เช่น วงรี วงกลม รูปสามเหลี่ยมสี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมจัตุรัส และรูปกากบาท ระยะนี้เป็นระยะที่สำคัญที่เด็กจะสร้างความพอใจสำหรับเด็กที่มีความเจริญเติบโตทางศิลปะ

5. ระยะของการออกแบบ (The Child and Design) พัฒนาการระยะนี้อยู่ระหว่างอายุประมาณ 3-5 ขวบ เด็กจะเริ่มเอารูปทรงต่างๆ มาผสมผสานกัน เมื่อเด็กเอารูปทรงมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นการเริ่มพัฒนาการออกแบบ เด็กจะแสดงความสามารถในการใช้รูปทรงหลาย ๆ รูปทรงได้อย่างคล่องแคล่ว

6. ระยะของการพัฒนา วงกลม ดวงอาทิตย์ และรัศมี (Mandalas Sun and Radials) พัฒนาการทางศิลปะระยะนี้อยู่ในอายุประมาณ 3-5 ขวบ ความสำคัญของการแสดงออกอย่างแจ่มชัดของการพัฒนาในระยะนี้ค่อนข้างจะเพี้ยนจากคำพูดของเด็ก การแสดงออกในการวาดรูปค่อนข้างที่จะสมบูรณ์มีความสมดุล มีความงดงามในการออกแบบ เด็กสามารถเขียนรูปดวงอาทิตย์ มีรัศมี และการพัฒนาจากดวงอาทิตย์ก็จะไปสู่การวาดรูปหน้าคน และเส้นรัศมีของดวงอาทิตย์ เด็กจะนำมาใช้เป็นเส้นผมเมื่อวาดรูปหน้าคน

7. ระยะของการวาดรูปคน (People) เด็กเริ่มเขียนรูปคนได้ อายุประมาณ 4-6 ขวบ แต่หน้าตาจะใหญ่โตมาก แขนขาจะมีขนาดเล็ก จะมุ่งความสนใจเขียนแต่หน้าตา แขนจะต่อออกมาทางและเริ่มเขียนขา ต่อมาจะเขียนคนโดยลึบเขียนแขน จะมีแต่ขาเพื่อให้เกิดความสมดุล

8. ระยะของการวาดรูปที่ค่อนข้างจะเป็นเรื่องราว (Almost Pictures) อยู่ในอายุประมาณ 4-6 ขวบ เด็กส่วนมากจะเริ่มพัฒนาเข้าสู่ระยะของการออกแบบรูปทรง เด็กจะเขียนรูปคนชัดเจนขึ้นและมองดูตามที่ตนเห็นเหมือนผู้ใหญ่มากขึ้น เด็กเริ่มเขียนรูปสัตว์ มีขา 4 ขา อยู่บนข้างเดียวต่อ

9. ระยะของการวาดภาพมีเรื่องราว (Pictures) ระยะนี้แบ่งออกเป็นสองตอน คือระยะต้นการเขียนรูปของเด็กจะวาดรูปคน สัตว์ บ้าน และต้นไม้ เป็นต้น ต่อมาคือระยะหลังเด็กจะวาดรูปต่าง ๆ มีความชัดเจนมากขึ้น และง่ายต่อการเข้าใจและการยอมรับของผู้ใหญ่

10. ระยะของการซ่อนเร้นสิ่งที่มีคุณค่า (Hidden Treasures) เด็กวัย 5-7 ขวบ จะเขียนภาพที่เรียกว่า X-ray Picture ลักษณะภาพแสดงถึงส่วนละเอียดภายใน เช่นสิ่งของภายในบ้าน ที่มองเห็นได้จากภายนอก

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็ก จะแตกต่างกันตามระดับอายุของเด็กซึ่งเป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของร่างกาย ประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งพัฒนาการทางการวาดภาพในแต่ละวัยจะเป็นไปตามขั้น ตั้งแต่การขีดเขียนพัฒนาไปสู่เริ่มเป็นรูปร่างรูปทรงและพัฒนาไปจนสามารถวาดภาพที่สื่อความหมายได้ชัดเจนเป็นเรื่องราว

การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์

การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์รูปแบบการเรียนการสอนด้านทักษะพิสัยเป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติการกระทำ หรือการแสดงผลต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการที่แตกต่างไปจากการพัฒนาทางจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัย รูปแบบที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านนี้ที่ ดังนี้

Davies (1971, pp. 50-56 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2552, หน้า 39-41) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น ก่อนการสาธิต ครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อย โดยไม่มีการสาธิตหรือมีแบบอย่างได้ถูกต้องทักษะย่อย โดยไม่มีการสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู หากติดขัดจุดใด ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้ เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ผึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

วริวรรณ โชนงนุช (2550, หน้า 31 อ้างถึงใน สายฝน พรหมจันทร์, 2559, หน้า 65) ได้กล่าวว่า รูปแบบการเรียนตามหลักการของเดวิส เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติงานที่ครูผู้สอนจะต้องแบ่งเนื้อหาของหน่วยใหญ่ออกเป็นเนื้อหาย่อยให้ละเอียดและมีจำนวนเนื้อหาย่อยให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะย่อยให้ละเอียดและมีจำนวนเนื้อหาย่อยให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะย่อยจนเกิดความชำนาญ ซึ่งระหว่างการฝึกทักษะย่อยแต่ละส่วนนั้น ครูผู้สอนจะเป็นผู้สาธิตการปฏิบัติงานนั้นก่อนที่จะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ แล้วปล่อยให้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองโดยไม่มีการสาธิตเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้แล้วผู้สอนจึงสอนเทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติงานได้รวดเร็วขึ้น เมื่อนักเรียนฝึก

ปฏิบัติย่อยต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบย่อยของงานทั้งหมดแล้ว จำประสบการณ์ย่อยเหล่านั้นมาสู่การปฏิบัติงานเต็มรูปแบบ

เดวีส์ (Davies, 1971 อ้างถึงใน ศิริินภา โพธิ์ทอง, 2563, หน้า 188)

ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า 1. ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกัน เป็นทักษะส่วนใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดี และเร็วขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก 3. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือ การกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบทักษะ หรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ช้าหรือเร็วเกินไปกติก ก่อนการสาธิตควรควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของ การกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งสิ่งที่ กระทำออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มี การสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู หากติดขัดจุดใดผู้สอนควรคอยชี้แนะและช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียน ทำได้เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะปฏิบัติย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้วผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานได้ดีขึ้น ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ 4. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้เป็น อย่างดี มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาการเรียนตามหลักการของเดวีส์สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการทางเรียนรู้ทักษะพิสัย รูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยโดยการลงมือทำ การสังเกต การสำรวจวิธีการหรือทักษะต่าง ซึ่งฝึกจากทักษะย่อย ๆ และเชื่อมโยงต่อกันไปเป็นทักษะใหญ่ จนเกิดความชำนาญและช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 5 ประการ

1. ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ
2. ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย
3. ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย
4. ขั้นใช้เทคนิควิธีการ
5. ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย

1. ความหมายของการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

กมลวรรณ ตังธนภานนท์ (2557, หน้า 6) อธิบายความหมายของการเรียนรู้จากการปฏิบัติไว้ว่า หมายถึง การเคลื่อนไหวทางกายภาพ หรือการใช้ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว หรือการแสดงออกในกระบวนการต่าง ๆ

ทศนา แคมมณี (2555, หน้า 243) อธิบายความหมายการเรียนรู้จากการปฏิบัติไว้ว่า หมายถึง รูปแบบที่มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติการกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ

McGill & Beaty (1992 อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556, หน้า 84) ได้ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้จากการปฏิบัติว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ และการสะท้อนความคิดอย่างต่อเนื่อง ด้วยความตั้งใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดความสำเร็จ ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้จากการปฏิบัติจริง ทั้งสะท้อนความคิดในเรื่องประสบการณ์ของผู้เรียน

อีกทั้ง Gawith (2000 อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556, หน้า 84) กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้จากการปฏิบัติเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยนำหลักการในการค้นคว้าหาความรู้มาช่วยในการศึกษารวบรวม ค้นคว้า ข้อมูลในเรื่องนั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นด้วยตนเอง ทั้งนี้การเรียนรู้จากการปฏิบัติจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ นำเอาประสบการณ์เดิมที่มีมาผนวกกับองค์ความรู้ใหม่ที่สร้างขึ้น โดยใช้ในขั้นตอนในการจัดเก็บข้อมูลให้เกิดเป็นระบบ และผู้เรียนสามารถนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากความหมายของการเรียนรู้จากการปฏิบัติข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้จากการปฏิบัติ เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือกระทำที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความคิด ทักษะคิด ค่านิยมของตนเองขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทางศิลปะ ด้วยตนเองและสามารถเชื่อมโยงระหว่างบทเรียนและการปฏิบัติเข้าด้วยกันอย่างลงตัว เป็นการบูรณาการความรู้และประสบการณ์ใหม่ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ในขณะที่ฝึกอีกทั้งรู้จักการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

2. ประโยชน์ของการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติ

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556, หน้า 89) การเรียนรู้จากการปฏิบัติเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ผู้เรียนได้ ลงปฏิบัติและสะท้อนคิดด้วยตนเอง ซึ่งสามารถสรุปถึงประโยชน์ของการเรียนรู้จากการปฏิบัติได้ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรง และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถแก้ไขปัญหาของได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงสนใจการเรียนรู้มากขึ้น
2. ผู้เรียนเกิดทักษะในการสร้างองค์ความรู้และเกิดการเรียนรู้ที่คงทนมากยิ่งขึ้น
3. เนื่องจากนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งอาจทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น
4. เมื่อได้ปฏิบัติ นักเรียนจะทราบว่าตัวเองมีความเข้าใจในบทเรียนมากน้อยเพียงใดและทราบว่าพัฒนาตนเองอย่างไร
5. ครูสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการสังเกตผลงานของผู้เรียนที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. ผู้เรียนมีทักษะและเกิดความชำนาญในสิ่งที่ได้ฝึกปฏิบัติซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในสิ่งที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น
7. ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างภายในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น เช่น ในกรณี “เพื่อนสอนเพื่อน” เป็นต้น และก่อให้เกิดความสามัคคีมากยิ่งขึ้น

จากกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัตินั้น ผู้เรียนจะได้ประโยชน์จากประสบการณ์ตรง เกิดทักษะและการเรียนรู้ที่คงทน ทำให้เข้าใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น

เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้โดย ผู้เรียนได้นำเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับเข้ามาก่อน มาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดความหมายขึ้น โดยการรวบรวมเชื่อมโยงและจัดระเบียบประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อที่จะช่วยให้สามารถเข้าใจประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างดี

1. ความหมายเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาด้านการจัดการและการวิจัย มาเกือบครึ่งศตวรรษ ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากการทำงานของนักวิจัยต่าง ๆ โดยทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จากการสังเกตและไตร่ตรอง การเรียนรู้ จากแนวคิดเชิงนามธรรม มีนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

นงนุช เสือพุมิ, วัลทณี นาคศรีสังข์ และประไพพิศ สิงหเสม (2560 อ้างถึงใน สุจิตรา ตริรัตน์นุกูล, 2562, หน้า 29) ได้ให้ความหมายของ การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ หมายถึง การเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากการได้ ลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ก่อนแล้ว ได้รับการกระตุ้นหรือให้ผู้เรียนย้อนกลับไปสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จาก ประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะ เจตคติหรือ วิธีการคิดใหม่ ๆ เพื่อสามารถนำไปทดลอง และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไป

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, หน้า 300) อธิบายความหมายของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไว้ว่า หมายถึง กลยุทธ์ในการเชื่อมโยงประสบการณ์ในห้องเรียน และการเรียนการสอนภายนอกห้องเรียนเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2554, หน้า 39) อธิบายความหมายของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไว้ว่า หมายถึง การเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ (Reflection) ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เจตคติใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ

ทิตนา แคมมณี (2555, หน้า 131) อธิบายความหมายของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการอันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (experience) ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ก่อน และให้ผู้เรียนสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาคิดพิจารณาไตร่ตรองร่วมกันจนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมุติฐานต่าง ๆ ในเรื่องที่เรียนรู้แล้วจึงนำความคิด หรือสมมุติฐานนั้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไป

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556, หน้า 25-26) ให้ความหมายการเรียนรู้จากประสบการณ์ไว้ว่า หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำจริง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ จากการลองทำ โดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา แล้วเริ่มหาทางแก้ปัญหา หลังจากนั้นลองกระทำ จนเกิดประสบการณ์จากผลของการกระทำแล้วสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ด้วยการยืนยันในความรู้เดิม หรือปรับเปลี่ยนความรู้เป็นความรู้ใหม่

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ ความคิด และทักษะต่าง ๆ ด้วยวิธีการหลากหลาย ผู้เรียนสามารถรวบรวมเอาความรู้ต่าง ๆ สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดความหมาย ความเข้าใจขึ้น

2. ทฤษฎีและแนวคิดของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

นักการศึกษาและสถาบันทางการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, หน้า 303) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างประสบการณ์ (Do) โดยผู้เรียนได้ลงมือกระทำ กิจกรรมเป็นการสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำ มากกว่าการบรรยายหรือการแสดงให้ดู ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก และช่วยแนะนำหรือการเตรียมข้อมุล และช่วยในการตอบคำถามที่ผู้เรียนสงสัยระหว่างกิจกรรม
2. แบ่งปัน (Share) โดยผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เช่น ผู้เรียนเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนในห้องฟังว่าเกิดอะไรขึ้น
3. กระบวนการ (Process) โดยผู้เรียนได้อภิปรายและวิเคราะห์ ประสบการณ์ เพื่อการนำประสบการณ์ที่ได้รับมากำหนดออกมาเป็นกฎ หลักการ หรือแนวทางที่สามารถใช้ได้ ในสถานการณ์จริง
4. การสรุป (Generalize) โดยผู้เรียนได้ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับนำไปใช้ในสถานการณ์จริง
5. การประยุกต์ (Apply) โดยผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในสถานการณ์จริง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 2 อ้างถึงใน จตุพร ผ่องลูหนิต, 2560, หน้า 18) เสนอว่า ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เจตคติใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ
2. ใช้ทรัพยากรทั้ง 4 ด้าน คือ เวลา สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อการสอนเป็นตัวเชื่อมโยงให้ผู้เรียนก้าวสู่การเรียนรู้โลกรอบตัว
3. ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

ทิตนา แคมมณี (2555, หน้า 131-132) ได้เสนอตัวบ่งชี้ (ของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไว้ ดังนี้

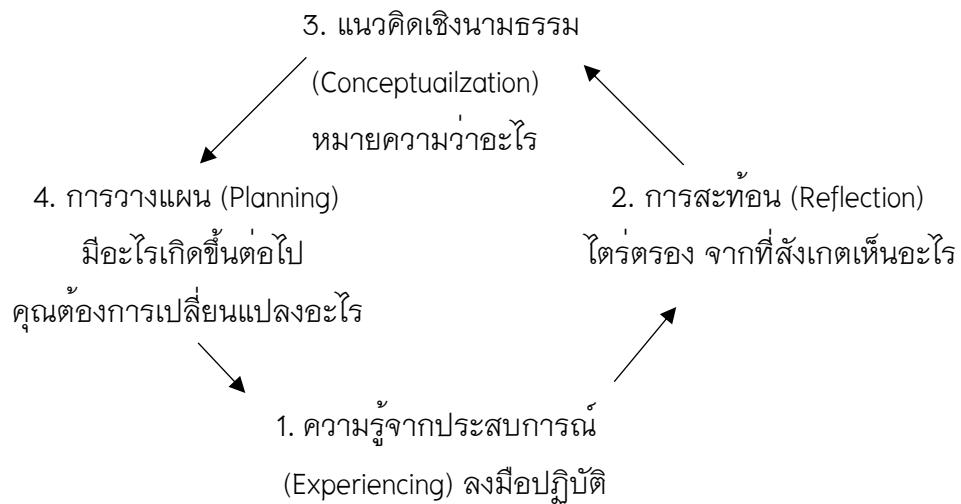
1. ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experience) ในเรื่องการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงไปประสบด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนมีการสะท้อนความคิด (Reflect) และอภิปรายรวมกันกับสิ่งที่ได้ประสบมาหรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้นั้น
3. ผู้เรียนมีการสร้างความคิดรวบยอด หลักการ สมมติฐาน จากประสบการณ์ที่ได้รับ
4. ผู้เรียนมีการนำเสนอความคิดรวบยอด หลักการ และสมมติฐานต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ
5. ผู้สอนมีการติดตามผลและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการทดลองและประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตการเรียนรู้ หรือปรับเปลี่ยนความคิด หลักการ และสมมติฐานตามความเหมาะสม
6. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผล โดยใช้การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองประกอบกับการประเมินผลของผู้สอนด้วย

ดิวงษ์ (Dewey, 1991 cited in Beard and Wilson, 2006, p. 16 อ้างถึงใน จตุพร ผ่องลูหนิต, 2560, หน้า 18) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึง

กระบวนการค้นหาความเชื่อมโยงที่พิเศษระหว่างสิ่งที่กระทำและผลของจากการกระทำ เพื่อที่จะรู้ว่าสองสิ่งนี้ (มีความเกี่ยวเนื่องกัน)

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้

วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีดังนี้ (David Kolb)

ภาพประกอบ 2 วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

จากภาพประกอบ 2 สามารถอธิบายวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

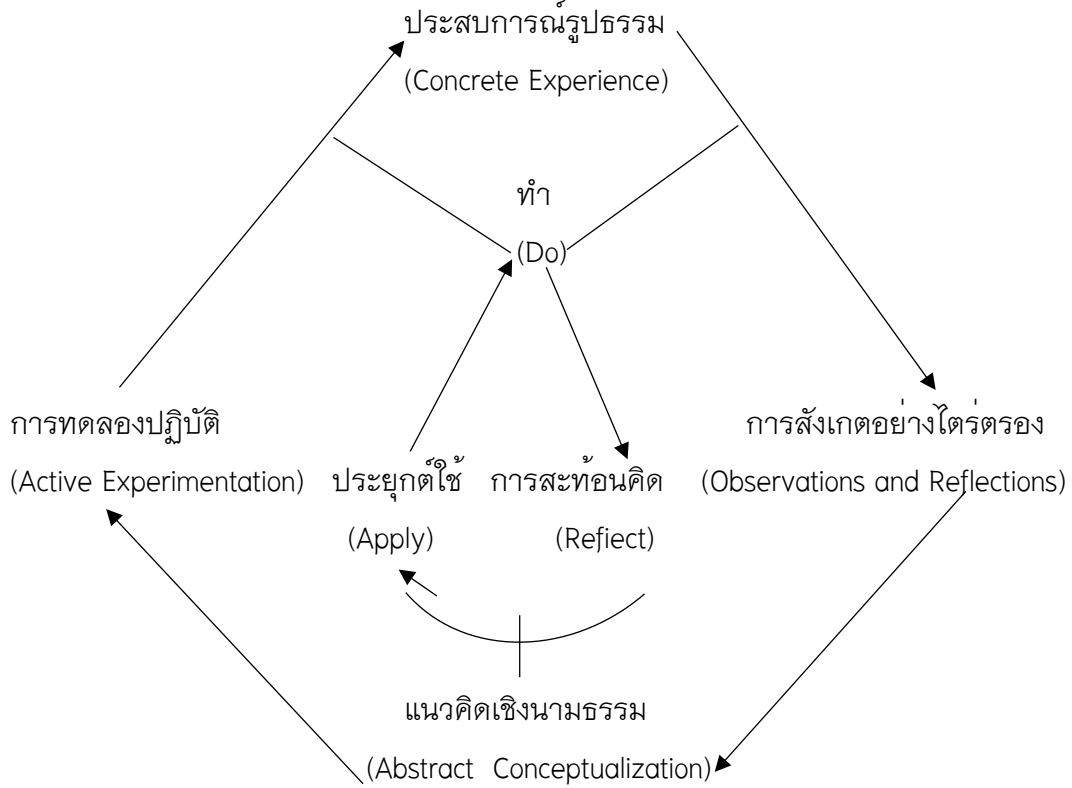
1. การสร้างประสบการณ์ (Experiencing) การกระทำ (doing) โดยงานอาจเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม
2. การสะท้อน (Reflection) ไตร่ตรองในสิ่งที่ทำไปแล้ว ทักษะที่ต้องการ คือความตั้งใจการวิเคราะห์ความแตกต่างและความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งด้านค่านิยม ทศนคติ และความเชื่อ
3. นามธรรม (Conceptualization) หมายถึง เหตุการณ์ที่สังเกตได้ และเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างกัน แนวคิดที่ได้จะช่วยในการกำหนดกรอบและอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
4. การวางแผน (Planning) ช่วยให้เข้าใจในสิ่งใหม่และสามารถทำนายได้ว่า จะเกิดอะไรขึ้นต่อไป

คอลป์ (Kolb, 1984, cited in Kolb et al., 1991, p. 257 อ้างถึงใน จตุพร ผ่องลุนहित, 2560, หน้า 18) ได้เสนอทฤษฎีการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดในตัวผู้เรียนเป็นวงจรแห่งการเรียนรู้โดยการเรียนรู้อาจจะเริ่มจาก

จุดใดจุดหนึ่งของวงจรแห่งการเรียนรู้ก็ได้ แต่ต้องดำเนินการให้ครบวงจรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่คอลป์ได้นำเสนอและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางมีลักษณะสำคัญ 4 อย่าง ดังนี้

1. ประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experience) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นส่วนประกอบของชีวิต ประสบการณ์จะนำไปสู่การรวบรวมความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ยิ่งใหญ่ เป็นความสัมพันธ์ที่มีค่า ซึ่งประสบการณ์อาจจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ได้ ทั้งการยอมรับและการปฏิเสธ
2. การสังเกตและการไตร่ตรอง (Observe and reflect) การเรียนรู้ที่ดีที่สุดโดยการเรียนรู้ได้มีประสบการณ์สะท้อนกลับ มีการไตร่ตรองประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์ หรือไม่เป็นประโยชน์
3. การพิจารณาถึงความเห็นและการสร้างแนวคิด (Generalize and conceptualize) เป็นการรวบรวมความรู้เพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอื่น ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ในอดีตและความรู้ที่ได้จากการกระทำ หรือได้รับมา หรือการได้รับความรู้จากข้อมูล จากครูผู้สอนการสนทนาพูดคุย แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของตนเอง
4. การตรวจสอบและการบูรณาการ (Experiment and Integrate) เป็นสิ่งท้าทายที่ดีที่สุดคือการฝึกปฏิบัติจริง เป็นการทดลอง ฝึกปฏิบัติ และตรวจสอบ เพื่อการลองผิดลองถูกเป็นการตรวจสอบแนวคิด หาความจริงในสถานที่แตกต่างกันและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ต่อมา Kolb สร้างรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

จากภาพประกอบ 3 รูปแบบดังกล่าวประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

1. การสร้างประสบการณ์รูปธรรม โดยใช้การอ่าน การยกตัวอย่าง กรณีศึกษาปัญหา การสังเกต สถานการณ์จำลอง หนังสือ ภาพยนตร์ เกม
2. การสังเกตอย่างไตร่ตรอง โดยใช้การจดบันทึก การระดมสมอง การอภิปราย
3. การคิดเชิงนามธรรม โดยใช้การจด การสร้างโมเดล การวิเคราะห์ โครงงาน
4. การทดลองปฏิบัติ โดยใช้การปฏิบัติภาคสนาม โครงงาน กรณีศึกษานอก สถานการณ์สมมติการทดลองใช้ห้องปฏิบัติการ

ตามทักษะของ Kolb ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์เชิงรูปธรรม โดยผ่านการสะท้อนประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ และปรับประสบการณ์เหล่านั้นมาสู่การทดลองและปฏิบัติกับปัญหาจริงจากการที่เรียนรู้เชิงประสบการณ์เน้นที่การแก้ปัญหา การสะท้อนคิด

และการเรียนรู้ด้วยตนเองทฤษฎีของ Kolb จึงเข้ากับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) ที่มีประโยชน์กับการเรียนรู้ที่ปฏิบัติงานเป็นหลัก และสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการคิดที่ซับซ้อน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเข้าใจในเนื้อหา ความรู้ แรงจูงใจในการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการทำงานได้อย่างขึ้น

จากการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปเป็นขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นการสร้างความสนใจ (Interesting) เป็นขั้นที่ผู้สอนนำเสนอความรู้เดิม หรือทบทวนประสบการณ์เดิม
2. ขั้นการสร้างประสบการณ์ (Doing) เป็นขั้นที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อค้นหาสิ่งที่อยากทราบ จนได้รับประสบการณ์
3. ขั้นการสะท้อนคิด (Reflecting) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาไตร่ตรองผลจากการปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับ
4. ขั้นการสรุป (Generalizing) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันสรุปผลที่ได้รับมาสร้างเป็นองค์ความรู้
5. ขั้นการประยุกต์ (Applying) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่

4. บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

นอกจากผู้สอนจะรู้แนวทางและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แล้ว ผู้สอนต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะเป็นผู้เตรียมการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนในฐานะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

พรภัสสร ปริญญาญกุล (2546, หน้า 57-58 อ้างถึงใน จตุพร ผ่องลุนहित, 2560, หน้า 28-29) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

1. ผู้เรียนต้องค้นพบและสร้างความรู้จากประสบการณ์ที่ปฏิบัติ และเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การวิเคราะห์ความรู้ร่วมกับผู้อื่น ที่ส่งผลต่อการเกิดองค์ความรู้ใหม่

2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนเป็นผู้คิดวางแผน และปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องกับแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3. ผู้เรียนต้องค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้มากกว่าการสอน

4. ผู้เรียนสามารถใช้สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ หรือโครงการงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายของงาน

5. ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถประยุกต์ทฤษฎีที่ได้รับมาสู่การปฏิบัติ และสามารถนำการปฏิบัตินั้นมาใช้ในชีวิตจริงที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมได้

6. ผู้สอนเป็นผู้วางแผนเนื้อหา วิธีการเรียน สื่อและกิจกรรมการสอนแก่ผู้เรียนจัดบรรยากาศการเรียนรู้และชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน โดยคำนึงถึงศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน

7. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือ แลกเปลี่ยนความรู้และแก้ปัญหาาร่วมกัน

8. ผู้สอนติดตามประเมินผล พร้อมชี้แนะจุดเด่น จุดด้อยในสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติและผู้เรียนต้องสามารถอธิบายได้ว่าสิ่งที่ปฏิบัติมาจากประสบการณ์จริงมีความเหมือนหรือแตกต่างจากหลักการทฤษฎีในวิชานั้น ๆ อย่างไร เพื่อเป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง และจากการปฏิบัติจริงไปสู่การสรุปหลักการได้

ทิตนา แคมมณี (2558, หน้า 131-132) ได้กล่าวถึงผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไว้ว่า

1. ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ (Rearing experience)

ที่เป็นรูปธรรม ในเรื่องที่เรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ลงไปประสบด้วยตนเอง

2. ผู้เรียนมีการสะท้อนความคิด (Reflect) และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบมา หรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้

3. ผู้เรียนมีการสร้างความคิดรวบยอด/หลักการ/สมมติฐานจากประสบการณ์ที่ได้รับ

4. ผู้เรียนนำความคิดรวบยอด/หลักการ/สมมติฐานต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น ไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ
 5. ผู้สอนมีการติดตามผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการทดลอง/ประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ หรือปรับเปลี่ยนความคิด/หลักการ/สมมติฐานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
 6. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผล โดยใช้การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียนประกอบการประเมินผลของผู้สอนด้วย
- จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้เรียนจะต้องมีการค้นพบและสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม นอกจากนั้นผู้เรียนจะต้องมีการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีที่ค้นพบสู่การปฏิบัติ ผู้สอนจะเป็นผู้วางเนื้อหาวิธีการเรียน เตรียมสื่อและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน นอกจากนั้นผู้สอนยังต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนโดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้และปัญหาาร่วมกัน และผู้สอนจะต้องมีการติดตามประเมินผลว่าสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติมานั้นเกิดจากการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติได้จริงและสามารถสรุปหลักการได้

แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

1. ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะการวาดภาพ

โดยเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สื่อการเรียนสอนวาดภาพชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการเรียนการสอนจากทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เรื่อง พื้นฐานงานศิลปะ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการวาดภาพพระบายสีและองค์ประกอบศิลปะพื้นฐานและเกิดทักษะทางด้านศิลปะ ผ่านวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยการปฏิบัติหรือการกระทำทักษะย่อย ๆ ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม เชื่อมโยงสู่ประสบการณ์ใหม่ เกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา ซึ่งเป็นแบบฝึกการวาดภาพที่มีเนื้อหาจากง่ายไปหายากทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ และเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ฝึกคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน และมีความรับผิดชอบตนเอง

2. องค์ประกอบของแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

องค์ประกอบของแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้
- ส่วนที่ 2 ทดสอบก่อนเรียน
- ส่วนที่ 3 บัตรความรู้ศิลปะ
- ส่วนที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้ (สาธิต)
- ส่วนที่ 5 แบบฝึกวาดภาพ
- ส่วนที่ 6 ใบงาน
- ส่วนที่ 7 ทดสอบหลังเรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 ขั้นสร้างประสบการณ์ (doing) สาธิตทักษะหรือการกระทำ
- 2.2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยแบ่งปันโดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

- 2.3 ขั้นกระบวนการ (ใช้เทคนิควิธีการขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย)
- 2.4 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย
- 2.5 ขั้นสรุป
- 2.6 ขั้นประยุกต์

3. ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้

วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งมีลำดับและขั้นตอนตามแผนทั้งหมด 4 ขั้น ดังนี้

- 3.1 ขั้นสร้างประสบการณ์ (doing) สาธิตทักษะหรือการกระทำ หมายถึง ขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการบวนการวาดภาพโดยการสาธิต ซึ่งครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น ก่อนการสาธิต ครูผู้สอนจะอธิบายวัตถุประสงค์ในการสาธิตให้นักเรียนฟังอย่างชัดเจนก่อน และหลังจากนั้น จะทำการสาธิตทักษะขึ้น โดยครูผู้สอนจะ

ไม่ชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกตแต่จะให้ผู้เรียนเข้ามาสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ โดยการสังเกตเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เมื่อผู้เรียนได้สังเกตผู้เรียนก็จะเกิดข้อสงสัยเกิดการตั้งคำถามขึ้นส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากกว่าการฟังบรรยายจากครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว เมื่อสาธิตขั้นแรกจบครูผู้สอนจะสลับบทบาทจากการสาธิตมาเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและช่วยแนะนำในการตอบคำถามที่ผู้เรียนสงสัยระหว่างการทำกิจกรรม

3.2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยแบ่งปันโดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน หมายถึง ขั้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง โดยขั้นนี้จะเป็นขั้นการสาธิตเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ครูผู้สอนจะแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งที่กระทำออกเป็นส่วย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสัมผัสลงมือทำ และทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ

3.3 ขั้นกระบวนการ(การวิเคราะห์)ใช้เทคนิควิธีการขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย หมายถึง ขั้นนี้เป็นขั้นการปฏิบัติโดยไม่มีแบบโดยผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์กระบวนการวาดภาพด้วยตนเอง แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาและเรียนรู้วิธีการวาดภาพที่สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น โดยครูจะเป็นเพียงผู้แนะนำในกรณีที่ผู้เรียนทำไม่ได้ถึงจะแนะนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ ให้ผู้เรียนลองปฏิบัติ

3.4 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย สรุปและประยุกต์ หมายถึง ขั้นนี้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะพื้นฐานด้านการวาดภาพจากพื้นฐานทัศนฐาน จนถึงการสร้างสรรค์งานที่เป็นรูปธรรมจนชำนาญ และผู้เรียนได้นำความรู้และเทคนิคต่าง ๆ มาปรับใช้การทำแบบฝึกและสามารถสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้

สรุป แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนทักษะปฏิบัติของเดวิสรวมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยได้นำการเรียนทักษะปฏิบัติของเดวิสรวมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ กระบวนการเรียนสอนวาดภาพวิชาทัศนศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการเรียนด้วยการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้จากการใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนมาเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้เรียนบทเรียน ควบคู่กับสื่อที่อยู่ในรูปแบบของแบบฝึกทักษะการวาดภาพไปพร้อม ๆ กัน ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการวาดภาพระบายสีองค์ประกอบศิลป์พื้นฐานทางด้านศิลปะและเกิดประสบการณ์ใหม่ด้านศิลปะเพิ่มขึ้น เกิดการเรียนรู้ อย่างมีชีวิตชีวา และฝึกคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะ

การวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีเนื้อหาจากง่ายไปหาเนื้อหาที่ซับซ้อนขึ้นซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วขึ้น ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะอย่างเป็นลำดับ และเกิดความเชื่อมั่นในตนเองกล้าคิดสร้างสรรค์ มีความสุขในการเรียน และมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง มีขั้นตอนการเรียนรู้ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์ (doing) สาธิตทักษะหรือการกระทำ 2) ขั้นแบ่งปันสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 3) ขั้นกระบวนการ(การกระทำโดยไม่มีแบบ 4) ขั้นกระบวนการวิเคราะห์เชื่อมโยงทักษะย่อย 5) ขั้นสรุป 6) ประยุกต์

ความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เราแก้ปัญหาเดิมด้วยวิธีการใหม่ ช่วยให้เราเห็นโอกาสใหม่ ๆ ความเป็นไปได้ใหม่ ๆ เพิ่มโอกาสความสำเร็จในการแก้ปัญหาและการทำสิ่งต่าง ๆ แทนการยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ทินกร บัวพหลุ สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์สกุล (2552, หน้า 2) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง การคิดและการทำสิ่งใหม่ ที่เราไม่เคยคิดไม่เคยทำมาก่อน คือการดัดแปลง เปลี่ยนแปลง สิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดูแปลกตาและแตกต่างน่าสนใจ

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2554, หน้า 30) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการทางปัญญาที่สามารถขยายขอบเขตความคิดที่มีอยู่เดิมสู่ความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดเดิมและเป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

บรรจง อมรชีวิน (2554, หน้า 151) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ความคิดใหม่ภายใต้กระบวนการทำงานของระบบการคิดที่ประสานกันอย่างมีจิตนาการเป็นแรงขับ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553, หน้า 1) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง การคิดในแง่บวก มุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างให้ดีขึ้น เป็นลักษณะการเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และสามารถเอาไปใช้ได้และแตกต่างไปจากเดิม และเหมาะสมกับบริบท

สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรรณิ สินธพานนท์ (2552, หน้า 29–35) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่แสดงความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความคิดใหม่ อันนำไปสู่การประดิษฐ์ คิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ที่แปลกใหม่

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, หน้า 186–198) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการจินตนาการและรวบรวมความคิดเดิมอย่างหลากหลายและรวดเร็ว แล้วสร้างเป็นความรู้ ความคิดใหม่ของตนเอง สามารถคิดนอกกรอบได้ มีผลงานการคิด สามารถริเริ่มและสร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งใหม่ ๆ ได้

สุรัชย์ รดาการ (2555, หน้า 14) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยอาศัยพื้นฐานของสิ่งที่มีอยู่เดิม

Guilford (1950, อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 171–174) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพทางสมองที่คิดได้หลายทางเป็นความคิดที่หลังไหลออกไปหลายทิศทางไม่ซ้ำกัน

Wallach and Kogan (1956, p. 34 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 109) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถคิดสิ่งใหม่ที่ต่อเนื่องสัมพันธ์เป็นลูกโซ่ เรียกว่า ความคิดโยงสัมพันธ์ ยิ่งคิดเชื่อมโยงได้มากก็ยิ่งบ่งบอกศักยภาพของความคิดสร้างสรรค์ได้มากขึ้นเพียงนั้น

จากการศึกษาความหมายสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการระบวนการคิดของแต่ละบุคคล ในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยอาศัยพื้นฐานทางความคิดหรือสิ่งที่มีอยู่เดิม คิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล และแตกต่างจากบุคคลอื่น โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความคิดใหม่ และเป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทที่เป็นอยู่

2. ประเภทของความคิดสร้างสรรค์

ฉัตรชัยศิริพันธุ์ (2546, หน้า 27 อ้างถึงใน นฤมล ไกรฤกษ์, 2558, หน้า 17–18) ได้อธิบายประเภทของความคิดสร้างสรรค์ว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ทางความคิด (creative in thinking) หมายถึง การคิดแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนางาน หรือการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ และเจริญก้าวหน้า รู้จักการศึกษวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา เพื่อนำมาวางแผนงานต่อไป เช่นการประชุมสัมมนาระดมสมองในการพัฒนางาน

2. ความคิดสร้างสรรค์ทางความงาม (creative in beauty) หมายถึง การสร้างสรรค์ความงามที่แปลกใหม่ในเชิงตงามและมีคุณค่ายิ่งขึ้นซึ่งเป็นความคิดสร้างสรรค์ ในทางปฏิบัติเช่นการสร้างสรรคงานศิลปะ การออกแบบสีสันและลวดลายเสื้อผ้า การตกแต่งห้องเรียน บ้านสำนักงาน ให้มีความงามและแปลกใหม่ เป็นต้น

3. ความคิดสร้างสรรค์ทางประโยชน์ใช้สอย (creative in function) หมายถึง สร้างสรรคดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้มีคุณค่าทางประโยชน์ใช้สอย เช่น งานประดิษฐ์ งานศิลปะที่นำวัสดุต่าง ๆ มาผลิตขึ้นให้เกิดประโยชน์ใช้สอยเป็นต้น

3. องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์มีหลายระดับ อาจไม่หมายถึงการสร้าง ผลงานขั้นสุดยอด แต่ผลงานการคิดอาจเป็นเพียงความกล้าแสดงออกอย่างอิสระในการ คิดริเริ่มโดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพ ผลงานที่เกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นผลงานที่ แปลกแตกต่างและเกิดสิ่งใหม่ ๆ นั้นขึ้นมาจากตัวของตัวเอง และไม่ซ้ำแบบใคร ซึ่งนักการ ศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิมฟอร์ด

Guilford (1967, pp. 145-151 อ้างถึงใน สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรณรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สินธพานนท์, 2552, หน้า 31-43) อธิบายถึงความคิด สร้างสรรคว่าเป็นความสามารถของความคิดทางสมองที่คิดได้อย่างซับซ้อน กว้างไกล หลายทิศทางหรือเรียกว่าความคิดอเนกนัย มีรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ ไม่ซ้ำ กับความคิดของคนอื่นและแตกต่างจากธรรมดา อาจเกิดจากความคิดเดิมที่มีอยู่เดิมแล้ว มาดัดแปลงประยุกต์เป็นสิ่งใหม่ และเป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความคล่องตัวในการ คิดตอบสนองสิ่งเร้าให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือความสามารถในการคิดหาคำตอบได้

รวดเร็วและได้ปริมาณมากในเวลาจำกัด โดยเน้นปริมาณของความคิด ความคิด
คล่องแคล่ว แบ่งเป็นประเภท

2.1 ความคิดคล่องแคล่วด้านถ้อยคำ (Word Fluency)

เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำเป็นไปอย่างคล่องแคล่ว

2.2 ความคิดคล่องแคล่วด้านการโยงความสัมพันธ์

(Associational Fluency) เป็นความสามารถในการคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้
มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคิดคล่องแคล่วด้านการแสดงออก (Expressional

Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค สามารถนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว
เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Ideal Fluency)

เป็นความสามารถในการคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่จำกัด กล่าวได้ว่าความคิด
คล่องแคล่วเป็นความสามารถอันดับแรกในการที่จะพยายามเลือกเป็นให้ได้ความคิดที่ดี
ที่สุดและเหมาะสมที่สุด คือต้องคิดออกมาให้ได้มากที่สุด หลากหลาย แล้วนำเอาความคิด
ทั้งหมดมาพิจารณาเปรียบเทียบกันว่าความคิดใดเป็นความคิดที่ดีที่สุด และให้ประโยชน์
คุ้มค่า มากที่สุด

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถของ

บุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภท หลายทิศทาง ความคิดยืดหยุ่นมีความยืดหยุ่น
ทั้งความคิดและการกระทำ

4. ความคิดละเอียดอ่อน (Elaboration) หมายถึงความคิดใน

รายละเอียด เพื่อขยายความคิดหลัก หรือความคิดครั้งแรกให้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของทอเรนซ์

Torrance (1897-1987 อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์, 2555, หน้า
153) นักจิตวิทยาทางสติปัญญา Torrance เป็นผู้นำองค์ประกอบทางความคิดสร้างสรรค์
4 ด้าน ของกิมฟอร์ดมาเป็นพื้นฐานงานวิจัยและพัฒนาด้านการประเมินและพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์โดยกำหนดองค์ประกอบทางความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance 3 ด้าน
คือ

1. ความคล่องตัว หมายถึง ความสามารถในการคิดที่รวดเร็วไม่ซ้ำ

คำถามเดิมในเรื่องเดียวกัน

2. ความยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถในการคิดในการตอบโต้
หลายแง่มุมหลากหลายทิศทาง

3. ความริเริ่ม หมายถึง ความสามารถในการคิดที่แปลกใหม่

4. ความคิดละเอียดอ่อน หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็น
ขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความคิด
ละเอียดละเอียดจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง ขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

Taylor (1915–2000 อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์, 2555, หน้า 154)

นักจิตวิทยาอีกท่านหนึ่งที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ ในช่วงเดียวกับ
Torrance และเขาก็ได้นำแนวคิดของ Guilford มาศึกษาพัฒนาแบบทดสอบและพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์ Taylor เป็นคนแรกที่พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นงานการพัฒนา
ความสามารถอันหลากหลายของมนุษย์ คือ

1. ด้านวิชาการ (Academic)
2. ความคิดเชิงประดิษฐ์ (Productive Thinking)
3. การวางแผน (Planning)
4. การสื่อสาร (Communicating)
5. การคาดการณ์ล่วงหน้า (Forecasting)
6. การตัดสินใจ (Decision-Making)
7. การนำสู่การปฏิบัติ (Implementing)
8. สัมพันธภาพ (Human Relations)
9. การมีวิสัยทัศน์อย่างมีกาลละ (Discerning Opportunities)

ทั้ง Torrance และ Taylor มีความเชื่อตรงกันว่า (1) ความสามารถทาง
สติปัญญาอย่างเดียวไม่สามารถประเมินความสามารถพิเศษของคนได้ (2) ความสำเร็จ
ของผลการเรียนไม่มีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จระยะยาวของคน ทั้ง 2 เชื่อว่า
องค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ

อาร์ี พันธมณี (2557, หน้า 37–45) กล่าวว่าองค์ประกอบของ
ความคิดสร้างสรรค์ 4 ประการดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่ แตกต่าง
จากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ เกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง
และประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น

2. ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันใน
เรื่องเดียวกัน

3. ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันทีเป็น
ความคิดพยายามคิดให้หลายประเภทได้อย่างอิสระและความคิดยืดหยุ่นทางการ
ดัดแปลงเป็นความที่ไม่ซ้ำกัน

4. ความคิดละเอียดลออ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นในการ
สร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่เป็นพิเศษให้สำเร็จ

สรุปได้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์นั้นมีหลากหลาย
รูปแบบ ได้แก่ 1) ความคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นความคิดที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับความคิดของคนอื่น
2) ความคิดคล่องแคล่วเป็นความสามารถในการคิดหาคำตอบได้รวดเร็วและได้ปริมาณ
มากในเวลาอันจำกัด 3) ความยืดหยุ่นเป็นความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้
หลายประเภท หลายทิศทาง 4) ความคิดละเอียดลออเป็นความสามารถในการคิดใน
รายละเอียด เพื่อขยายความคิดครั้งแรกให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. การวัดและการประเมินความคิดสร้างสรรค์

เมื่อกล่าวถึง ความคิดสร้างสรรค์ ดูเหมือนเป็นคำที่เข้าใจง่าย คนทั่วไป
พอจะเห็นภาพของคุณลักษณะอันแปลกใหม่ แต่เมื่อกล่าวถึงการวัดและการประเมิน
เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ กลับพบคำถามที่ไม่มีข้อยุติ โดยเฉพาะการวัดและการ
ประเมินความคิดสร้างสรรค์ซึ่งนักการศึกษาได้มีคำแนะนำหลายแนวทาง ดังนี้

Moran (2009 อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2555, หน้า 198–202)
กล่าวว่าการวัดและประเมินความคิดสร้างสรรค์ในวัยเยาว์ โจทย์ส่วนใหญ่มักเน้นความคิด
คล่องตัว (Fluency) แต่คำตอบอาจมีความหลากหลาย ความแปลก การประเมินจึงขึ้นอยู่กับ
กับวิธีการและเมื่อได้คำตอบจากผู้เรียน ก็ควรพิจารณาคำตอบที่แตกต่าง หลากหลาย
ตามเกณฑ์ความคิดสร้างสรรค์มากกว่าคำตอบปลายปิด ในทัศนะของนักการศึกษา Moran
มีความคิดเห็นว่า การประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนต้องเอาคุณลักษณะ
ของความคิดสร้างสรรค์แบบองค์รวมของคนที่มีลักษณะสร้างสรรค์ มาเป็นเกณฑ์ที่มี
รายละเอียดเกี่ยวกับผลงาน หรือสิ่งที่ผู้เรียนแสดงออกมา แล้วจัดระดับความคิดสร้างสรรค์
ของผู้เรียน โดยดูจากผลงานของผู้เรียนที่แสดงออกมาว่าสอดคล้องกับพฤติกรรมสร้างสรรค์
ด้านใด เช่น ความคิดริเริ่ม การนำความคิดไปใช้ ความหลากหลายในการสะท้อนแง่มุมของ
ปัญหา การนำเสนอทางออกความเห็นที่หลายทิศหลายทาง รวมทั้งความสามารถในการ

ประเมินทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งต้องทำให้รายละเอียดในการประเมินเป็นรูปธรรมเพียงพอที่ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติได้จริงตามแนวการประเมิน และต้องเข้าพฤติกรรมสร้างสรรค์อย่างชัดเจน (คุณลักษณะของคนสร้างสรรค์ประกอบ)

สำนักงานการศึกษาแห่งชาติของอังกฤษ Department fo Education and Employment (1999 อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2555, หน้า 201) อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนและการประเมินผู้เรียนควรมีเกณฑ์ 4 ประการ ดังนี้

1. การแสดงออกถึงความสามารถในการใช้จินตนาการ มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นบ่อย ๆ ว่ามีความคิดทักทอโยงใยสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ให้มาเกี่ยวข้องได้อย่างไม่ธรรมดา
2. เมื่อมีความมุ่งหมายใด ก็ฝ่าฟันไปสู่จุดมุ่งหมายด้วยเหตุผล จนทำให้เกิดผลงานใหม่
3. มีผลงานที่เป็นความแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์
4. เมื่อมีการตัดสินใจใด ๆ ที่ต้องใช้คุณลักษณะความคิดที่ทั้งวิเคราะห์ วิจัย การสะท้อนความคิดเห็นที่ซับซ้อน สามารถถอยหลังออกมามองเห็นในภาพกว้างได้

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2555, หน้า 201) ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าการประเมินพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์หลังการสอน ควรใช้การพิจารณาจากข้อมูลหลายด้านประกอบกัน เช่น การใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์รวมกับการสังเกตผลงานของผู้เรียน แบบประเมินผลงานโดยครูผู้สอน ข้อมูลการประเมินจากตัวเด็กเองแล้วนำข้อมูลทุกด้านมาวิเคราะห์ หาข้อสรุปอย่างเที่ยงธรรมความสามารถทางสติปัญญาที่สามารถดำเนินการไปอย่างอิสระ ใช้จินตนาการต่อเติมเสริมแต่งจากความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ มาสร้างเป็นองค์ความรู้และคิดนอกกรอบ

อารี พันธุ์ณี (2545, หน้า 35 อ้างถึงใน สายชล สิมสิน, 2559, หน้า 106) กล่าวว่า การวัดความคิดสร้างสรรค์ ไม่เพียงแต่จำทำให้ทราบระดับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและเป็นข้อมูลให้สามารถจัดโปรแกรมการเรียนการสอนและกิจกรรมให้สอดคล้องเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้สูงยิ่งขึ้นเท่านั้น สำหรับวิธีการวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กนั้นอารี พันธุ์ณี ได้สรุปไว้ ดังนี้

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ศึกษาจากแบบต่าง ๆ ของความคิดจินตนาการ และได้ใช้วิธีการสังเกตเป็นวิธีการวัดวิธีหนึ่งในหลาย ๆ วิธี เช่นการวัดความคิดจินตนาการของเด็กจาก

พฤติกรรมการเล่น และการทำกิจกรรม โดยสังเกตพฤติกรรมการเล่นแบบ การทดลอง การปรับปรุงและตกแต่งสิ่งต่าง ๆ การแสดงละคร การใช้คำอธิบาย และบรรยายให้เกิด ภาพพจน์ชัดเจน ตลอดจนการเล่นิทาน การแต่งเรื่องใหม่ การเล่นและคิดเกมใหม่ ๆ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงความรู้สึกซาบซึ้งต่อความสวยงาม เป็นต้น หรือใช้การสังเกต พฤติกรรมการเล่นที่บ้าน การตั้งชื่อแปลก ๆ ลักษณะการเป็นผู้นำ การสร้างหรือต่อไม้ บล็อกของเด็ก เป็นต้น และมาร์ก็ยังสรุปข้อคิดไว้ว่า ไม่มีวิธีทดสอบวิธีใดวิธีเดียวที่จะวัด ความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ได้ครอบคลุมทุกด้าน และวิธีสอบหนึ่ง ๆ จะไม่สามารถวัด ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ทุกวัย และทุกระดับชั้น ทอเรนซ์ (Torrance, 1965) ได้ใช้ วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กด้วยการระบุหัวข้อที่ใช้เป็นแนวทางในการสังเกตผู้ที่มี ความคิดสร้างสรรค์สูงได้ แม้จะไม่ตรงกับแบบทดสอบ เช่นการสังเกตความสามารถในการ ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์โดยปราศจากสิ่งเร้า

2. การวาดภาพ หมายถึง การให้เด็กวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด เป็นการถ่ายทอดความคิดเชิงสร้างสรรค์ออกมาเป็นรูปธรรมและสามารถสื่อความหมายได้ สิ่งเร้าที่กำหนดให้เด็กอาจเป็นวงกลม สีเหลี่ยม แล้วให้เด็กวาดภาพต่อเติมให้เป็นภาพ

3. รอยหยดหมึก หมายถึง การให้เด็กได้ดูภาพรอยหยดหมึกแล้วคิด ตอบจากภาพที่เด็กเห็น มักใช้เด็กวัยประถมศึกษา เพราะเด็กสามารถอธิบายได้ดี

4. การเขียนเรียงความและงานศิลปะ หมายถึง การให้เด็กเขียน เรียงความจากหัวข้อที่กำหนด และการประเมินจากงานศิลปะนักเรียน นักจิตวิทยามี ความเห็นสอดคล้องกันว่า เด็กในวัยประถมศึกษามีความสำคัญยิ่ง หรือเป็นจุดวิกฤติของการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เด็กมีความสนใจการเขียนสร้างสรรค์และแสดงออก เชิงสร้างสรรค์ในงานศิลปะจากการศึกษาประวัติบุคคลสำคัญของนักประดิษฐ์ นักวิทยาศาสตร์เอกของโลก เช่น นิวตัน เจมส์ ฮิลเลอร์ และปาสคาร์ล พบว่า บุคคลเหล่านี้ ได้แสดงแนวสร้างสรรค์ด้วยการประดิษฐ์และสร้างผลงานชิ้นแรกเมื่อวัยประถมศึกษาเป็น ส่วนใหญ่

5. แบบทดสอบ หมายถึง การให้เด็กทำแบบทดสอบความคิด สร้างสรรค์มาตรฐานซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยเกี่ยวกับธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์มีทั้งใช้ภาษาเป็นสื่อ และที่ใช้ภาพเป็นสื่อ เพื่อเราให้เด็ก แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ แบบทดสอบมีการกำหนดเวลาด้วย ปัจจุบันก็เป็นที่ยอมรับกัน มากขึ้น เช่น แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด แบบทดสอบความคิด สร้างสรรค์ของทอเรนซ์ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงกระบวนการวัดความคิดทางสติปัญญาที่ทำให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ มากกว่าเดิมหรือเกิดสิ่งใหม่ ที่ไม่ซ้ำใครแต่มีประโยชน์ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์มี องค์ประกอบด้วยด้านความคิด 4 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และ ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ตามทฤษฎี Torrance (1897-1987 อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ 2555, หน้า 153) มีลักษณะเป็นอัตราส่วน จำนวน 1 ฉบับ มาวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้น มี 4 ฉบับ ๆ ละ 5 ข้อ

5. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ในการฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์นั้น ครูสามารถจัด กิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์โดยสามารถแทรกการฝึกคิดได้ ตลอดเวลาที่ทำกิจกรรม หรือระบุไว้ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งวิธีสอนที่ครูนำไปออกแบบ การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน ซึ่งอาจจะจัดทำเป็นแบบฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ โดยมี พื้นฐานจากความรู้ในเรื่อง ที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ ความคิดสร้างสรรค์นั้นประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ ซึ่งผู้สอน สามารถออกแบบให้ความคิดในลักษณะต่าง ๆ นั้นคลละเคล้ากันไปอยู่ในแบบฝึกทักษะ เดียวกันได้โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่นักเรียนได้ศึกษาได้เสนอไว้ แล้วมาออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการคิดให้กับนักเรียนว่าควรจะมีทักษะ การคิดในขั้นตอนใด ซึ่งจะขอยกตัวอย่างการนำแบบฝึกแบบทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่ สามารถแทรกอยู่ในขั้นตอนต่าง ๆ ของบางวิธีสอน ดังนี้

วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

5.1 ตั้งจุดมุ่งหมาย

5.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้

5.3 การพัฒนาความสามารถทางปัญญา

5.4 การสรุปและประยุกต์ใช้

5.5 การประเมินผล

ครูผู้สอนสามารถแทรกกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ในขั้นที่ 3 การพัฒนาความสามารถทางปัญญา โดยให้นักเรียนช่วยกันตามแบบฝึกทักษะที่ครูได้

หมอบหมายให้นักเรียนทำ นักเรียนสามารถผสมผสานความคิดของตนเองและผู้อื่น เกิดการเรียนรู้และแนวทางใหม่และในขั้นที่ 4 การสรุปและประยุกต์ใช้ เป็นการฝึกให้นักเรียนได้พัฒนางานโดยนำสิ่งที่เรียนมาปรับปรุงและพัฒนา นักเรียนจะมีโอกาสแสดงความคิดสร้างสรรค์ในขั้นนี้

อารี พันธุ์ณี (2557, หน้า 37-45) ได้เสนอวิธีการสอนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนในลักษณะดังต่อไปนี้

1. การแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก สามารถแสดงออกทางกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประดิษฐ์ ศิลปะ การวาดภาพ การเล่น ตลอดจนการแก้ปัญหา
2. การสร้างบรรยากาศความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน จะได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้นได้โดยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระไม่ถูกต้องควบคุมจากระเบียบวอนัยที่เคร่งครัดเกินไป และควรส่งเสริมให้แต่ละคนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. การสอนความคิดสร้างสรรค์ จะต้องสอนต่อเนื่องกันไปเป็นส่วนสำคัญในทางตรง ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทางอ้อม การปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเข้าใจเรื่องการพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ระดับความสามารถในการแสดงออก
4. สนับสนุนและกระตุ้นการแสดงความคิดหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์
5. เน้นสถานการณ์ที่ส่งเสริมความสามารถอันจะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ส่งเสริมความคิดริเริ่ม ตลอดจนไม่จำกัดการแสดงออกของนักเรียนให้เป็นไปรูปแบบเดียวกัน
6. อย่าพยายามหลอหลอมหรือกำหนดแบบให้นักเรียนคิดและมีบุคลิกภาพเหมือนกันทุกคน แต่ควรสนับสนุน ส่งเสริมการผลิตที่แปลกใหม่ จนถึงวิธีการแปลกใหม่ด้วย
7. อย่าเข้มงวดกวดขันหรือยึดมั่นกับจารีตประเพณี ซึ่งยอมรับการกระทำหรือผลงานอยู่เพียงสองสามอย่างเท่านั้น สิ่งใดนอกเหนือไปจากระเบียบเป็นสิ่งที่ไม่ดีหมด
8. อย่าสนับสนุนหรือให้กำลังใจเฉพาะงานหรือการกระทำที่ได้มีผู้ทดลองทำและเป็นที่ยอมรับกันแล้ว ผลงานแปลกใหม่ก็น่าจะได้รับรางวัลหรือคำชมเชย

9. ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพในทางสร้างสรรค์ ก่อน มิเช่นนั้นแม้ว่าครูจะมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องความคิดสร้างสรรค์และทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เพียงใด ก็ไม่อาจทำให้กระบวนการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ตามความมุ่งหมายของการสอนและไม่อาจสอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การสอนที่ต้องเน้นกระบวนการคิดโดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่ต้องกระตุ้นให้เกิดความคิดโดยการเปิดโอกาสมีอิสระในการคิด การแก้ปัญหาด้วยตนเอง พร้อมทั้งต้องคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าริเริ่มสร้างสรรค์ โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ กิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์

สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สินธพานนท์ (2552, หน้า 31) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อตนเอง

1.1 เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความเครียด ความคับข้องใจ ความก้าวร้าว เพราะได้แสดงออกได้อย่างอิสระทั้งทางด้านความคิดและการปฏิบัติ

1.2 มีความสนุก ความสุข ความเพลิดเพลิน และความภูมิใจในการคิด ได้ทำงานหรือผลิตชิ้นงานที่แปลกใหม่จากความสามารถของตนจนประสบความสำเร็จ

1.3 สร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่มีความพยายาม ไม่ท้อถอย มีความอดสาหัส ขวนขวายในการสร้างสรรค์ตนเองและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม

2. ประโยชน์ต่อสังคม

2.1 ทำให้การดำเนินชีวิตของตนมีความสุขสบายมากขึ้น เพราะมีผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์อยู่ตลอดเวลา มีสิ่งประดิษฐ์อันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

2.2 มีคุณภาพชีวิตที่ดี จากการค้นพบในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ได้ผลผลิตที่เป็นประโยชน์ต่อการมีชีวิตอยู่

2.3 ช่วยแก้ปัญหาสังคม การที่สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป อยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหา

2.4 ทำให้สังคมมีการเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ อาทิ การศึกษา เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ฯลฯ ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์จะช่วยให้การดำเนินกิจการในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นไปได้ในทางที่เป็นประโยชน์

อารีย์ พันธมณี (2547, หน้า 19 อ้างถึงใน นฤมล ไกรฤกษ์ 2558, หน้า 46) กล่าวว่า ประโยชน์ความคิดสร้างสรรค์ทำให้คนมี ลักษณะของความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น สนใจอยากรู้ไปทุกอย่างก็ทำให้ชีวิตสนุกสนาน ความคิดสร้างสรรค์จะสั่งสมและมีผลต่อเนื่องไปในระยะยาวเวลาที่ มีปัญหาเกิดขึ้นก็จะมีแนวทาง ในการแก้ปัญหาที่หลากหลายแก้ด้วยวิธีนี้ไม่ได้ก็ยังมีวิธีอื่นอีกไม่ใช่แค่การแก้ปัญหาเท่านั้นกับ การเรียนการทำงานการใช้ชีวิตถ้ามีความคิดสร้างสรรค์แล้วย่อมจะได้เปรียบกว่าใคร ๆ เพราะจะทำให้เกิดแนวทางที่หลากหลายแนวทางที่แปลกใหม่และความคิดสร้างสรรค์เหมาะสมอย่างยิ่งกับโลกในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทุกคนต้องเปลี่ยนตาม จะมายึดติดอยู่กับความคิดเดิม ๆ คงไม่ได้

จากข้อความเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจึงสรุป ประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์ ได้ว่า ผลของการกระทำทางความคิดที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดแนวทางใหม่ ๆ หนทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาชีวิตก่อให้เกิดความค้นคว้าวิธีการคิดใหม่ ๆ

ความสุขในการเรียน

1. ความหมายของความสุขในการเรียน

ความหมายของความสุขในการเรียน มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสุขในการเรียน ดังนี้

จร สุนทรายุทธ (2553, หน้า 173 อ้างถึงใน อโณทัย ชีระทีป, 2561, หน้า 12) ความสุขในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกดี ๆ สนุกสนานกับการมีชีวิต

พาสนา จุลรัตน์ (2553, หน้า 12 อ้างถึงใน สายสน ลิ้มสิน, 2559, หน้า 90) กล่าวว่า ความสุขในการเรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน นเกิดมาจากกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการอยากเรียนรู้ อยากทำกิจกรรมต่าง ในการเรียนอยากทำกิจกรรมร่วมกับ

เพื่อนและครูผู้สอน มีความสนุกเพลิดเพลินในการเรียนรู้ รู้สึกผ่อนคลายขณะทำกิจกรรม และมีความรู้สึกที่ดีที่ได้อยู่กับเพื่อนและครูผู้สอน

จรรยาวัฒน์ วัณรัมย์ (2545, หน้า 56) กล่าวว่า ความสุขในการเรียนเป็นการเรียนการสอนที่มุ่งเน้น ให้นักเรียนได้รับความรู้โดยที่ตัวนักเรียนเองมีความสุขในการรับ ความรู้นั้น ซึ่งวิธีการเรียนรู้อย่างมีความสุขเป็นหน้าที่สำคัญ ของครูที่จะต้องพิจารณา วิธีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กเข้าใจช่วยค้นหาและสรุปหลักการนำไปใช้วิธีการ ดังกล่าว คือ หัวใจของการเรียน

สรุป ความสุขในการเรียน หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียนหรือ พฤติกรรมในเชิงบวกที่แสดงออกหรือสะท้อนความสุข มีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน ต้องการ ที่จะเรียนรู้ ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียน มีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน

2. องค์ประกอบของความสุขในการเรียน

กิตติวดี บุญซื่อ (กิตติวดี บุญซื่อ และคณะ, 2540, หน้า 11-22 อ้างถึงใน อโณทัย ชีระทีป, 2561, หน้า 34-37) เป็นหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญทำการพัฒนาขึ้น โดยมี จุดประสงค์จะหาวิธีเรียนแบบใหม่ที่ทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุกสนานทุกครั้ง ทุกชั่วโมง ผู้เรียนมาโรงเรียนด้วยความตื่นเต้นและมุ่งมั่น อยากรู้ในสิ่งที่เขายังไม่รู้ อยากรู้ในสิ่งที่ เขาไม่เคยทำ อยากรู้ในสิ่งที่เขายังไม่เคยเป็น การเรียนที่มีสุขมีองค์ประกอบที่ช่วยให้ การเรียนของเด็ก ๆ ดำเนินไปอย่างมีความสุข ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 6 ประการ คือ

1. เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับจากเพื่อนและครู

เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่า เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและ สมอบ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีหัวใจและมีสมอบ ดังนั้นเด็กจึงควรมีสิทธิ์ที่เป็นตัวของ ตัวเอง ไม่จำเป็นต้องเหมือนใคร สามารถมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความ คิด ความสนใจ ในสิ่งต่าง ๆ ได้ มีความรู้สึกรัก โกรธ ดีใจ หรือเสียใจเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ตัวโต ๆ มี ความสามารถเฉพาะตัว มีจุดเด่นจุดด้อยที่แตกต่างไปจากคนอื่น มีสิทธิ์ได้รับการปฏิบัติ จากผู้ใหญ่อย่างมนุษย์คนหนึ่ง ที่สำคัญที่สุดคือ เด็กควรมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจ ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการเลือกอนาคตให้กับตนเอง ผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครูหรือญาติพี่น้องควรเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำที่ดีกับเด็ก ไม่ใช่ผู้ออกคำสั่ง หรือผู้บังคับชีวิต พวกเขาควรได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอบ เพียงแต่อ่อนเยาว์กว่าผู้ใหญ่ทั้งหลาย เด็กย่อมต้องการที่จะมีความสุขในชีวิตความต้องการ ของเด็กอาจเป็นเพียงเรื่องพื้น ๆ ไม่ซับซ้อน เด็กต้องการชีวิตที่ร่าเริง สนุกสนาน แจ่มใส

ต้องการมีจิตใจที่เบิกบาน สดชื่น ร่างกายแข็งแรง มีพลังทั้งกายและใจ ที่จะพัฒนาตนเอง ไปสู่ความมีศักยภาพทางความคิดและสติปัญญา มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความหวังในชีวิต

2. ครูให้ความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง

เอาใจใส่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรม สม่ำเสมอ อารมณ์มั่นคง สดชื่นแจ่มใส วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละและอดทน ครูต้องมีความเข้าใจทฤษฎีแห่งพัฒนาการ ตามธรรมชาติของเด็ก เข้าถึงความรู้สึกละเอียดอ่อนความคิดอันไร้ขอบเขตและความฝันอันกว้างไกลของเด็กแต่ละคน ควรเปิดโอกาสให้เขาได้สานความฝัน จนบรรลุเป้าหมายของชีวิต ครูควรให้ความเอาใจใส่ต่อเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกชั้นวรรณะ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความยุติธรรมสม่ำเสมอและวางตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีอารมณ์มั่นคง สดชื่นแจ่มใส มีสำนึกในการเป็นผู้ให้ มีการเตรียมตัวเพื่อการสอนให้มีคุณภาพอยู่เสมอ มีความเสียสละและอดทน มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเด็กให้รู้จักตัวเอง รู้จักแก้ปัญหาและเรียนรู้วิธีที่จะนำตัวเองไปสู่ความสำเร็จรุ่งเรือง อย่างมีสติและเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม

3. เด็กเกิดความรัก และภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา

เห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตน ยอมรับจุดดี จุดด้อยของตน รู้วิธีปรับตัวให้อยู่ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ โดยไม่เสียสุขภาพจิต รู้จักเกรงใจและให้เกียรติผู้อื่น มีเหตุผลและใจกว้างพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในบทบาทของผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ ความภูมิใจของเด็กจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้แสดงความสามารถบางสิ่งบางอย่างให้ผู้อื่นได้รับรู้ การที่เด็กได้ทำในสิ่งที่ชอบและถนัด เมื่อประสบความสำเร็จย่อมนำมาความภาคภูมิใจมาให้ตัวเองและเกิดกำลังใจที่จะพัฒนาฝีมือให้ก้าวหน้าขึ้นไปอีก งานใดที่เด็กทำแล้วเกิดความภาคภูมิใจ เด็กก็จะรักงานนั้นและอยากทำให้ดียิ่งขึ้นไป และเมื่อเด็กรักงานนั้นแล้วก็ย่อมที่จะรักผู้ร่วมงานแล้วแผ่ขยายไปถึงผู้อื่น กลุ่มอื่นและอยากให้เขาประสบความสำเร็จด้วย ดังนั้น ภาระอีกประการหนึ่งของครูก็คือ การช่วยให้เด็กค้นพบความสามารถของตนเองและเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถนั้น ๆ ออกมา วิธีการนั้นนอกจากจะสร้างความภูมิใจให้เด็กแล้ว ยังช่วยให้เด็กรู้จักตัวเองมากขึ้น เห็นคุณค่าของตัวเองและรักตัวเองมากขึ้น เกิดภาพพจน์ที่ดีต่อตัวเอง ในขณะที่เดียวกันก็เกิดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่ยังไม่ประสบความสำเร็จและอยากจะช่วยเพื่อนให้ประสบความสำเร็จบ้าง

4. เด็กแต่ละคนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจ

เพื่อให้เด็กได้ค้นพบความสามารถที่ซ่อนเร้นและรอการพัฒนา ทำให้เด็กมีกำลังใจที่จะเรียน ได้มีโอกาสรับรู้วิชาการศึกษาการแขนงต่าง ๆ สามารถจะเป็นประโยชน์ได้ทั้งนั้น หากเขาใส่ใจ

มุ่งมั่น นอกจากนี้ยังต้องให้เขามีโอกาสเรียนเพื่อรู้อย่างลึกซึ้งและกว้างไกล (learn to know) เรียนให้เข้าใจและให้รู้เคล็ดลับของการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ (learn to do) เรียนจนรู้จัก เข้าใจวิธีคิดและวิธีปฏิบัติของคนในอาชีพนั้น ๆ เสมือนเป็นคนที่อยู่ในอาชีพนั้นจริง ๆ (learn to be) ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ให้เข้ากับตนเองอย่างกลมกลืนและสร้างสรรค์ เพื่อความสุขของตนและคนรอบข้าง คักยภาพของเด็กขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูและความสามารถที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เมื่อเด็กเติบโตขึ้น คักยภาพหรือความสามารถพิเศษเหล่านั้นจะเริ่มขยายตัวและแสดงออกมา หากเขาได้รับโอกาส จังหวะและแรงกระตุ้นที่เหมาะสม ความสามารถ ความถนัด และความสนใจพิเศษของเด็กก็จะปรากฏเด่นชัดขึ้นเป็นลำดับ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้เลือกทำตามที่เขาชอบและสนใจ จะช่วยให้เขาได้พัฒนาตนเองในด้านนั้น ๆ มากขึ้น

5. บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเร้าใจให้อยาก

ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ การเรียนไม่ซีดจางจำกัดอยู่ภายในห้องเรียน การเรียนสัมพันธ์กับวิถีชีวิต การที่เด็กได้เรียนบทเรียนที่สนุกแปลกใหม่และเร้าความสนใจจะทำให้เด็กพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับขยายวงไปสู่ความรู้ใหม่ เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลองเพื่อให้ได้เห็นผลที่สมจริง อยากรศึกษาให้ลึกซึ้งเพิ่มเติม เกิดความตื่นเต้นและภาคภูมิใจในข้อค้นพบใหม่ ๆ และสามารถถ่ายทอดแนวความคิดเหล่านั้นให้ผู้อื่นทราบด้วยด้วยความภูมิใจ ทำให้รักการเรียนและเห็นประโยชน์ในการเรียน ซึ่งไม่ได้ซีดจางจำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน แต่อาจสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเป็นไปในชีวิตและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตแต่ละท้องถิ่น ในส่วนของครูต้องมีความตื่นตัวที่จะเปิดใจให้กว้างเพื่อพัฒนาตนเองให้ทันกับเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น การจัดบทเรียนต้องคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ ทำโรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่ไม่น่ากลัว ไม่เกิดความเครียด เพื่อให้เด็กทุกคนอยากมาโรงเรียน ครูที่มีคุณ ภาพคือครูที่สามารถดึงความสุขเข้ามาไว้ในห้องเรียน หรือดึงบทเรียนไปสัมพันธ์กับสิ่งนอกห้องเรียนได้อย่างแท้จริง ส่วนบทเรียนที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยหัวข้อปลีกย่อยหลายข้อ แต่ละข้อจะส่งผลให้เด็กเห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียน บทเรียนที่มีคุณภาพแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนเนื้อหาและกิจกรรม ต้องมีความแปลกใหม่ น่าตื่นเต้นเร้าใจ อยากรให้ติดตาม มีการเชื่อมโยงความรู้จากเก่าไปใหม่ มีกิจกรรมสนุกไม่น่าเบื่อ และตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กส่วนพัฒนาตน เป็นส่วนที่ขยายความรู้ไปสู่โลกกว้าง จูงใจใฝ่หาความรู้ด้วยตัวเอง เรียนรู้การทำงานที่สร้างสรรค์ เรียนรู้วิธีการ

ทำงานเป็นกลุ่ม ใจกว้างและรู้จักยกยอรับความคิดเห็นของผู้อื่นส่วนเสริมสร้างทัศนคติ เด็กได้ค้นพบตัวเองและความสามารถของตน ได้เข้าใจชีวิตและธรรมชาติตามวัยที่รับได้ เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เข้าใจและเห็นคุณค่าท้องถิ่นของตน รักและเห็นประโยชน์ของการเรียน

6. สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้การเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และมีความสุขร่วมกันทั้งผู้เรียนและผู้สอน ควรมีลักษณะ ดังนี้

- 6.1 บทเรียนเริ่มต้นจากง่ายไปหายาก
- 6.2 วิธีเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อ
- 6.3 ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดในแนวต่าง ๆ
- 6.4 มีกิจกรรมหลากหลาย สนุกชวนให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม
- 6.5 แนวการเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ
- 6.6 สื่อที่ใช้ประกอบการสอนเร้าใจให้เกิดการเรียนรู้
- 6.7 การประเมินผลเน้นพัฒนาการของผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าผลเรียนทางวิชาการ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองด้วย

ธนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ชาวเวียง และนฤมล จันทระเกษมยุทธ (2561, หน้า 361) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความสุขในการเรียนไว้ว่า ความสุขในการเรียนรู้มีแนวคิดหลักการ คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุข ซึ่งแนวคิดในการจัดองค์ประกอบในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสุข 5 ประการ คือ

1. แก่นแท้ของการเรียนการสอน คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา ต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต
3. ครีฑา เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
4. ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีจากการสัมผัสและสัมพันธ์
5. สาระที่สมดุลงเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ คือ ความรู้ ความคิด

ความสามารถ และความดี

ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอน 5 ประการดังกล่าวทำให้เกิดเป็น 6 ทฤษฎี สำคัญ (Boonsue, 1997) ได้แก่

ทฤษฎีที่ 1 สร้างความรักและความศรัทธา (Love and respect)

การเรียนรู้บนฐานแห่งความรัก ความศรัทธาของผู้เรียนที่มีต่อครูและวิชาที่เรียน ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นเพราะเมื่อผู้เรียนเกิดความรักและสนใจต่อบทเรียน ต่อครู และต่อผู้ร่วมเรียน ทำให้เกิดความศรัทธา และความเข้าใจตรงกันในระหว่าง ครู และผู้เรียนด้วยกันก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้

ทฤษฎีที่ 2 เห็นคุณค่าการเรียนรู้ (Learning appreciating) แนวคิดนี้ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าใน สิ่งที่เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียน และสนใจในการเรียนรู้

ทฤษฎีที่ 3 เปิดประตูสู่ธรรมชาติ (Naturalization) โดยมีแนวคิดเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทั้งใน และนอกห้องเรียน

ทฤษฎีที่ 4 มุ่งมาดและมั่นคง (Willing and firm) การรู้จักตนเอง รู้จุดดี และจุดด้อยของตนเอง ยอมรับสถานะแห่งตน ไม่ดูถูกตนเอง ไม่โทษบุคคลรอบข้าง พร้อมทั้งจะปรับปรุงและแก้ไข รู้จักระงับอารมณ์ มั่นใจ และตั้งใจจริง

ทฤษฎีที่ 5 ดำรงรักษไมตรีจิต (Friendship) แนวคิดนี้ คือ การยอมรับฟังกันและกัน ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ เห็นความสำคัญของกันและกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ให้อภัยและให้โอกาส ยอมรับเหตุผล และการเปลี่ยนแปลง สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ให้กำลังใจกันและกัน แล้วความสำเร็จย่อมอยู่ไม่ไกล

ทฤษฎีที่ 6 ชีวิตที่สมดุล (Equilibrium of life) การรักษาสสมดุลของชีวิต คือ การปรับตัวเองให้อยู่ ในความพอดี รู้ขีดจำกัดของตนเอง มีการประพฤติปฏิบัติที่ดี มีความสำรวม ไม่หลงตัวเอง และไม่ดูถูกตนเอง

จากการศึกษาองค์ประกอบของความสุขในการเรียนจะเห็นว่าความสุขในการเรียนเป็นสภาวะทางจิตของแต่ละบุคคล ที่แสดงออกมาเมื่อมีสิ่งใดมากระทบ บุคคลที่มีความสุขต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานคือ การยอมรับตนเอง การมีเป้าหมายในชีวิต มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น การมีอำนาจในการจัดการสิ่งแวดล้อม ความมั่งคั่งในตนเอง และการพึ่งตนเองได้ ไปสู่ความสุขแสดงออกถึงอารมณ์ที่เป็นบวกหรือความพึงพอใจในชีวิต จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่าองค์ประกอบที่ทำให้ให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนคิดปะประกอบด้วย 4 ด้านที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านเจตคติของนักเรียน
2. ด้านบรรยากาศในห้องเรียน
3. ด้านครูผู้สอน

4. ด้านสื่อวัตกรรม (แบบฝึกทักษะการวาดภาพ)

3. เครื่องมือการวัดความสุขในการเรียน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548, หน้า 64-75 อ้างถึงใน สมพิศ ศิริโยธา, 2558, หน้า 27-28) กล่าวว่า เครื่องมือวัดด้านจิตพิสัยมีหลายประเภท ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ มาตรฐานประมาณค่าแบบวัดเชิงสถานการณ์ การสังเกต และการสัมภาษณ์ ซึ่งแต่ละประเภทมีลักษณะและความเหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัดแตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบตรวจสอบรายการ เป็นการสร้างรายการของข้อความที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติหรือคุณลักษณะที่ต้องการประเมินว่า มีหรือไม่มีทำ หรือไม่ทำ ใช้หรือไม่ใช้ ตามรายการที่กำหนดมาให้แบบตรวจสอบรายการนิยมใช้ในการประเมินความสนใจของผู้เรียน เจตคติคุณลักษณะส่วนตัว

2. มาตรฐานประมาณค่า แตกต่างจากแบบตรวจสอบรายการ กล่าวคือ แบบตรวจสอบรายการต้องการทราบว่า มีหรือไม่มีในเรื่องนั้น แต่มาตรฐานประมาณค่าต้องการทราบละเอียดยิ่งขึ้นว่ามีอยู่เพียงใดหรือมีในระดับใด เพื่อจัดอันดับคุณภาพในการประมาณค่า กระบวนการผลิต และวัดคุณลักษณะนิสัยหรือลักษณะทางจิตวิทยา เช่น ความสนใจ ค่านิยม การปรับตัวความคิดเห็น เป็นต้นรูปแบบของมาตรฐานประมาณค่า มีหลายรูปแบบ ได้แก่ มาตรฐานประมาณค่าแบบบรรยาย (descriptive rating scales) มาตรฐานประมาณค่าแบบตัวเลข (numerical rating scales) มาตรฐานประมาณค่าแบบเส้นกราฟ (graphic rating scales) มาตรฐานประมาณค่าแบบใช้สัญลักษณ์ (symbolic rating scales) และการจัดอันดับ (ranking) รูปแบบมาตรฐานประมาณค่านี้หากกำหนดเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น เจตคติหรือพฤติกรรมในเชิงสนับสนุน-ไม่สนับสนุนข้อความนั้นกำหนดเป็น 5 ระดับ เป็นการประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert rating scales) หากกำหนดค่าคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามโดยมีคำหรือตัวเลขแสดงระดับ พฤติกรรมตั้งแต่ต่ำ สุดไปจนถึงสูงสุด เป็นการประมาณค่าของออสกู๊ด (Osgood) หรือวิธีหาความแตกต่างของความหมาย (semantic differential scale)

3. แบบวัดเชิงสถานการณ์เป็นการจำลอง หรือสร้างเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ขึ้นแล้วให้บุคคลแสดงความรู้สึกว่าตนเองจะกระทำ หรือมีความเห็นอย่างไรต่อสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นโดยปกติแล้วการตอบสนองต่อสถานการณ์นั้นอาจให้ตอบสนองว่าตัวเองจะทำอย่างไร หรือการให้เขาแสดงความคิดเห็นว่าตัวบุคคลในสถานการณ์นั้น ๆ

จะทำอย่างไรการตอบอาจจะให้ผู้ตอบเขียน หรือบอกข้อความคิดเห็นของตนเองหรือ อาจจะให้เลือกตัวเลือกที่กำหนดให้ตอบก็ได้

4. การสังเกต เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัส ทั้ง 5 ในลักษณะของการเฝ้าดูศึกษาเหตุการณ์ปรากฏการณ์เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของสิ่งที่สังเกต หรือพฤติกรรมของสิ่งที่เราต้องการศึกษาอาจเป็น ลักษณะของบุคลิกภาพ การใช้คำพูด

5. การสัมภาษณ์เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยผู้รวบรวมข้อมูลมีโอกาสพบปะสนทนากับผู้ให้ข้อมูลโดยตรงและมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนทั้งสองฝ่ายคือ ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์การสัมภาษณ์จะทำให้ได้ความรู้ความจริงเกี่ยวกับ พฤติกรรม คุณลักษณะ เจตคติบุคลิกภาพ ท่วงทีวาจาอุปนิสัย ปฏิภาณไหวพริบ นับว่าเป็นวิธีการที่รวบรวมข้อมูลได้ละเอียด

สรุปได้ว่า การวัดด้านจิตพิสัยมีความหลากหลาย ทั้งรูปแบบของเครื่องมือและเทคนิควิธีการวัด ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย เครื่องมือที่ใช้เป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert rating scale) กำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ เริ่มจากระดับพฤติกรรมน้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยใช้เทคนิควิธีการรายงานตนเอง (self-report techniques) พิซิต ฤทธิ์จรูญ (2548, หน้า 64-75 อ้างถึงใน สมพิศ ศิริโยธา, 2558, หน้า 27-28) เป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความสุขในการเรียนทัศนศิลป์ 20 ข้อ โดยใช้การออกแบบและการสร้างแบบวัดตามแนวคิดของลิเคิร์ต หรือมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เกณฑ์ในการเลือกตอบ ดังนี้

- 5 คือ มีระดับการแสดงออกทางพฤติกรรมอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 คือ มีระดับการแสดงออกทางพฤติกรรมอยู่ในระดับ มาก
- 3 คือ มีระดับการแสดงออกทางพฤติกรรมอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 คือ มีระดับการแสดงออกทางพฤติกรรมอยู่ในระดับ น้อย
- 1 คือ มีระดับการแสดงออกทางพฤติกรรมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

สรุปเครื่องมือวัดความสุขในการเรียน หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความสุขในขณะที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ว่าผู้เรียนมีความสุขมากน้อยเพียงใด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความสุขในการเรียนทัศนศิลป์ จำนวน 20 ข้อ โดยใช้การออกแบบและการสร้างแบบวัดตามแนวคิดของลิเคิร์ต หรือมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

4. กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน

กตियวดี บุญเชื้อ, ปิตินันท์ สุทธสาร, สุนทร ชวงสุวรรณ และวิภา ตัณฑุลพงศ์ (2540, หน้า 5-31) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดความสุขในการเรียน ดังนี้

1. บทเรียนเริ่มจากง่ายไปยาก คำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถในการยอมรับของเด็กแต่ละวัน มีความต่อเนื่องในเนื้อหาวิชาและขยายวงไปสู่ความรู้แขนงอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อชีวิตและโลกรอบตัว
 2. วิธีการเรียนสนุกไม่น่าเบื่อ และตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของนักเรียน การนำเสนอเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ยัดเยียดหรือกดดัน เนื้อหาที่เรียนไม่มากเกินไปจนเด็กเกิดความล้าและไม่เกินไปจนเด็กหมดความสนใจ
 3. ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดในแนวต่าง ๆ ของเด็กรวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ คติวิเคราะห์ จากการประมวลข้อมูลและเหตุผลต่าง ๆ คิดปัญหาอย่างมีระบบ
 4. แนวการเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสความงามและความเป็นไปของสรรพสิ่งรอบตัว บทเรียนไม่จำกัดสถานที่หรือ เวลา และทุกคนมีสิทธิ์เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน
 5. มีกิจกรรมหลากหลาย สนุก ชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนนั้น ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ภาษาที่ใช้ในการจูงใจเด็ก นุ่มนวลให้กำลังใจและเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์
 6. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียน เราใจให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตรงตามเป้าหมาย ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนจนรู้ชัด (Learn to Know) เรียนจนทำได้ (Learn to do) และเรียนเพื่อจะเป็น (Learn to be)
 7. การประเมินผล มุ่งเน้นพัฒนาการของเด็กในภาพรวมมากกว่าจะพิจารณาจากผลการทดสอบทางวิชาการ และเปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินผลตนเองด้วย
- สรุปจากองค์ประกอบของความสุขในการเรียนและกระบวนการสอนข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนการสอนและองค์ประกอบในความสุขเป็นสิ่งสำคัญเป็นสิ่งที่ยังบอกว่าคุณเรียนมีความสุขได้นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้าน ได้แก่ บทเรียนเริ่มต้นจากง่ายไปหายาก วิธีเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อ ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน กิจกรรมมีความหลากหลาย สนุกชวนให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้

มีส่วนร่วม แนวการเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหาและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สื่อที่ใช้ประกอบการสอนเร้าใจให้เกิดการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนผ่อนคลาย มีความอิสระในการแก้ปัญหา ลักษณะต่าง ๆ ที่ทำให้การดำเนินการเรียนสอนมีชีวิตชีวามากขึ้น ซึ่งความสุขไม่ได้เกิดจากตนเองเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากสิ่งแวดล้อมมากกระทบด้วย

ความรับผิดชอบ

1. ความหมายของความรับผิดชอบ

ความหมายของความรับผิดชอบ มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่าความรับผิดชอบไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

อรุวรรณ พาณิชชปฐมพงศ์ (2552, หน้า 5 อ้างถึงใน พันยศ เงินวัฒนะ 2560, หน้า 23) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า “การตั้งใจที่จะทำงานหรือติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ ตนเอง กระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย”

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2526, หน้า 66-92 อ้างถึงใน สารภี ศุระตรงค์ 2557, หน้า 5) ให้ความหมาย ของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การมีความมุ่งหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลการกระทำ นั้น และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

สุวารินทร์ โรจนขจรนภลัย (2547, หน้า 11 อ้างถึงใน ธีฎฐณิชา ศรีพิมลปาณี, 2551, หน้า 23) ให้ความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียนหมายถึง การที่นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ มีความขยันหมั่นเพียรอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รู้จักวางแผนการทำงาน และแบ่งเวลาในการเรียน มีความละเอียดรอบคอบ การเขหองเรียนตรงเวลา การปรึกษาครูเมื่อมีปัญหาด้านการเรียน การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด และพยายามปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น

บัญชา ท่าทอง (2556, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความตั้งใจเอาใจใส่ในการเรียนและการปฏิบัติหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความมานะพยายามด้วยความเอาใจใส่เพื่อให้งานนั้นสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามที่

มุ่งหมายเอาไว้ และทำให้เสร็จทันเวลาตามที่นัดหมายเอาไว้ พร้อมทั้งยอมรับในผลงานของตนเองทั้งที่ดีและไม่ดีและนำมาแก้ไขเพื่อให้งานนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กิริยา ปัทม (2552, หน้า 27 อ้างถึงใน สายฝน พรหมจันทร์, 2559, หน้า 73) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความเอาใจใส่ใจในหน้าที่ของตน การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ นั้นอย่างดีที่สุด มีการติดตามผลงานยอมรับผลกระทาตน ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก (2525, หน้า 36 อ้างถึงใน สมพิศ ศิริโยธา, 2558, หน้า 9) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ควบคุมไปกับ หน้าที่ คนที่มีความรับผิดชอบ คือคนที่ตั้งใจปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ด้วยความเพียรพยายามและยอมรับผลของการกระทำนั้นไม่ว่าจะเป็นความรับชอบหรือความผิดโดยเต็มใจไม่หลีกเลี่ยง

สรุปความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่อการเรียนวิชาที่ตนศึลป์ บุคคลที่เอาใจใส่ปฏิบัติงาน หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความซื่อสัตย์ เพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย รวมทั้งยอมรับผลการกระทำของตนเอง ทั้งผลดี และผลเสียพยายามปรับพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่การงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสามารถวัดได้จากวัดความรับผิดชอบทางการเรียนซึ่งมีองค์ประกอบผู้วิจัยสร้างขึ้น 3 ด้านในการกำหนดขอบเขตและแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ความมีวินัย ความเอาใจใส่ในการทำงาน และความขยันหมั่นเพียร

2. ความสำคัญของความรับผิดชอบ

กิริยา ปัทม (2551, หน้า 27 อ้างถึงใน สายฝน พรหมจันทร์, 2559, หน้า 75) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ มีความสำคัญที่ช่วยให้สังคมเป็นระเบียบ เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม ทำให้เกิดความก้าวหน้าและสงบสุขเรียบร้อยในสังคม

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2530, หน้า 55-57 อ้างถึงใน ญัฐฐนิชา ศรีพิมลปานี, 2551, หน้า 30) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบว่า เป็นลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นปัจจัยอันสำคัญที่ช่วยให้สังคมเป็นระเบียบสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบสุขอาจกล่าวได้ว่า เกิดจากบุคคลกลุ่มหนึ่งขาดคุณสมบัติ 5 ประการดังนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. ความสม่ำเสมอ
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ความซื่อสัตย์
5. ความพยายามในการพึ่งตนเอง

เขาวนาท สุนทร (2546, หน้า 26 อ้างถึงใน เกสร ปิยะทัต 2554, หน้า 11-12) กล่าวว่าความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญ ดังนี้

1. ทำให้เป็นคนมีความตั้งใจ
2. เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง
3. เป็นคุณลักษณะอันสำคัญของตนในชาติที่เจริญแล้ว
4. เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม

ระบอบประชาธิปไตย

5. เป็นการเสริมสร้างของคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดีทำให้สังคมและประเทศชาติมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวสามารถสรุปความสำคัญของความรับผิดชอบได้ว่าสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังนี้

1. คนที่มีความรับผิดชอบ เป็นคนที่มีศักยภาพที่ดี
2. คนที่มีความรับผิดชอบ เป็นคนที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานเสมอ
3. คนที่มีความรับผิดชอบ เป็นคนที่มีการวางแผนที่ดี
4. คนที่มีความรับผิดชอบ เป็นคนที่ตรงต่อเวลา
5. คนที่มีความรับผิดชอบ เป็นคนขยันหมั่นเพียร
6. คนที่มีความรับผิดชอบ เป็นคนมุ่งมั่นและมีเป้าหมายในการทำงาน
7. คนที่มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
8. คนที่มีความรับผิดชอบเป็นคนที่ระเบียบวินัยต่อตนเองและสังคม
9. คนที่มีความรับผิดชอบเป็นคนซื่อสัตย์ ซื่อตรง ต่อตนเองและสังคม

จะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบ มีความสำคัญมากเพราะจะทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ความรับผิดชอบเป็นหน้าที่สำคัญ ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนและสังคมให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุข

3. ประเภทของความรับผิดชอบ

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2526, หน้า 16 อ้างถึงใน ธรรมนูญวิชาชีพ ครีพิมลปาณี, 2551, หน้า 27) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบไว้ดังนี้ คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่
 - 1.1 ความรับผิดชอบในการรักษาสุขภาพอนามัย
 - 1.2 ความรับผิดชอบในการจัดหาเครื่องอุปโภค และบริโภค
 - 1.3 ความรับผิดชอบด้านสติปัญญา และความสามารถ
 - 1.4 ความรับผิดชอบในด้านความประพฤติ
 - 1.5 ความรับผิดชอบด้านมนุษยสัมพันธ์
 - 1.6 ความรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจส่วนตัว
 - 1.7 ความรับผิดชอบด้านการงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 1.8 ความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่
 - 2.1 ความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม
 - 2.2 ความรับผิดชอบต่อบิดา มารดา และครอบครัว
 - 2.3 ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และครู อาจารย์
 - 2.4 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

กรมวิชาการ (2554, หน้า 196 อ้างถึงใน พันยศ เงินวัฒนะ, 2560, หน้า 13-14) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การขจัดปัญหาที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่นป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตรายจากโรค รักษาร่างกายให้แข็งแรง รู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่การงานของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพที่กำหนดตรงเวลา

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักฐานะความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคมได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมเกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

บัญชา ท่าทอง (2556, หน้า 13) ได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่องานของตนเอง หมายถึง การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักแก้ปัญหาทุกชนิดที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย ไรศภัยไข้เจ็บรักษาร่างกายให้แข็งแรง และปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองให้ ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันและตรงเวลา

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม หมายถึง รู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคมซึ่ง ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวสามารถสรุปประเภทของความรับผิดชอบได้ 2 ประเภท คือ 1) ความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ได้แก่ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ตรงต่อเวลา ประพฤติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัย และคุณธรรม ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ รับผิดชอบต่อสุขภาพ อนามัยของตนเองรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเองโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครอบครัว เพื่อนสังคม และประเทศชาติ

4. ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ

มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้หลายท่าน ดังนี้ อมรรวรรณ แก้วป่อง (2542, หน้า 71 อ้างถึงใน เกสร์ ปิยะทัต, 2554, หน้า 16) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ สรุปได้ดังนี้

1. เอาใจใส่การงานและการเรียน
2. มีความเพียรพยายาม
4. ใช้ความสามารถของตนเต็มที่
5. กล้าเผชิญความจริงและยอมรับผลการกระทำของตน
6. รู้จักหน้าที่และการกระทำหน้าที่ที่ดี
7. รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น
8. ตรงต่อเวลา
9. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
10. ปรับปรุงงานในหน้าที่ ที่มีต่อตนเอง
11. ดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง

ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ...(ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ,
ม.ป.ป.)

1. มีความตรงต่อเวลา
2. มีความพยายามทำงานให้สำเร็จ
3. ติดตามผลงานอยู่เสมอ
4. ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำ
5. รักษาชื่อเสียงและศักดิ์ศรี
6. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
7. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. มีความซื่อสัตย์
9. รักษาคำพูด
10. มีระเบียบวินัย
11. รู้จักการวางแผน
12. เต็มใจและตั้งใจทำงาน
13. ขยันขันแข็ง
14. เชื่อมั่นในตัวเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง
15. ปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด
16. รู้จักหน้าที่และทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
17. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับปัญหา
18. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น
19. ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของสังคม

สารภี ศุระศรางค์ (2557, หน้า 6-7) ลักษณะของการกระทำที่แสดงถึงการ
มีความรับผิดชอบ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ความรับผิดชอบต่อตนเอง และการกระทำของตนเอง ได้แก่
การตรงต่อเวลา ได้แก่ การตรงเวลาที่กำหนดนัดหมายไว้ เช่น การไปโรงเรียนการไป
รับประทานอาหาร การฝึกกาย การประชุมการรู้จักหน้าที่ของตน ได้แก่ การรู้จักสภาพของ
ตนที่กำลังเป็นอยู่ ตนมีหน้าที่ทำอะไร ก็ทำสิ่งนั้นให้สมบูรณ์ ด้วยความขยันหมั่นเพียร
เต็มความสามารถรู้จักรักษาสุขภาพอนามัย ได้แก่ การรักษาร่างกายให้แข็งแรงอยู่
เสมอรู้จักระมัดระวังเกี่ยวกับเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัยให้สะอาดการรู้จักคุมครองตนเอง

ได้แก่ รู้จักวิธีรักษาตน ป้องกันตนให้พ้นจากอันตรายต่าง ๆ การรู้จักควบคุมความประพฤติของตน ได้แก่ การควบคุม บังคับจิตใจตน ให้ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ไม่ตกเป็นทาสในอบายมุข

ด้านที่ 2 ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้าซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อหาแบบฝึกหัดฝึกก็ยอมรับว่าทำผิด แล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในทุกภาคเรียน

ด้านที่ 3 ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนผนังห้องเรียน ห้องน้ำ แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น คอยดักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะหลงผิด อันทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตามความสนใจ และความสามารถของตนเพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เช่น เป็นนักกีฬา นักแต่งคำขวัญ เรียงความ และอื่น

จากการศึกษาความหมายของคุณลักษณะของความรับผิดชอบสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่บุคคลแสดงออกมาในการปฏิบัติต่องานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายและยอมรับผลดีผลเสียจากการกระทำของตนเอง และพร้อมที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้น

5. การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบ

กรมการศาสนา (2525, หน้า 21 อ้างถึงใน ญัตติกฤษฎีชา ศรีพิมลปาณี, 2551, หน้า 32) ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกฝัง ความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. หัดไม่บดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนไปตกแก่ผู้อื่น
2. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งทางบ้าน และทางโรงเรียน
3. ชี้แจงให้รู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้หน้าที่ของตนแล้วจะได้มีไปก้าวทำงานของผู้อื่น

รุ่งอรุณ ถ้าวาปี (2556, หน้า 108 อ้างถึงใน สายฝน พรหมจันทร์, 2559, หน้า 73) กล่าวว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบควรปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กที่บ้านและที่โรงเรียน โดยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทำบ่อย ๆ จนกลายเป็นนิสัย เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเองซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กมีความรับผิดชอบ

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวสามารถสรุปการพัฒนา และปลูกฝังความรับผิดชอบได้ว่าการที่จะพัฒนา และปลูกฝังความรับผิดชอบ ควรที่จะฝึกความรับผิดชอบ ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล ต้องยืดหยุ่น ไม่เร่งรัดเด็กจนเกินไป และสอนให้เด็กรู้สิทธิ และหน้าที่ของตน และเคารพสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น เพื่อที่จะไม่ไปก้าวล่วงงานของบุคคลอื่น

6. แบบวัดความรับผิดชอบ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย เครื่องมือที่ใช้เป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert rating scale) พิเชิต ฤทธิจรรุญ (2548, หน้า 64-75 อ้างถึงใน สมพิศ ศิริโยธา, 2558, หน้า 27-28) กำหนดคำตอบเป็น 3 ระดับ เริ่มจากระดับพฤติกรรม น้อย ปานกลาง มาก โดยใช้เทคนิควิธีการรายงานตนเอง (self-report techniques) ซึ่งแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ควบคู่ไปกับแบบฝึกทักษะการวาดภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 ด้าน คือ

1. ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรม ของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ ซึ่งจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตน และผู้อื่น ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

- 1.1 ตั้งใจฟังครูสอน
- 1.2 ทำงานตามที่ครูมอบหมาย
- 1.3 ตรงเวลา
- 1.4 ทำงาน หรือการบ้านด้วยตนเอง
- 1.5 จัดเก็บอุปกรณ์ทำงานทุกครั้ง

2. ความกระตือรือร้นในการเรียน หมายถึง ความสนใจต่องานที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง มีความเอาใจใส่ และตั้งใจในการเรียน ใฝ่หาความรู้ให้กับตนเองอยู่เสมอ ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ประการ ดังนี้

- 2.1 ทำงานโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง

- 2.2 ถ้ามครูเมื่อมีข้อสงสัย
- 2.3 ติดตามบทเรียนเมื่อขาดเรียน
- 2.4 ปรับปรุงแก้ไขความบกพร่องด้านการเรียนของตนอยู่เสมอ
- 2.5 จัดบันทึกเนื้อหาที่ครูสอน
- 2.6 เตรียมบทเรียนล่วงหน้า

3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง ลักษณะการกระทำ ที่แสดงออกถึงความพากเพียรพยายามต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างแน่วแน่ มีความพยายามที่จะทำงานทุกอย่างให้สำเร็จ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

- 3.1 ความพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างไม่ย่อท้อ
- 3.2 ทบทวนบทเรียนประจำ
- 3.3 กำหนดเป้าหมายในการเรียน
- 3.4 ทำงานอย่างต่อเนื่องในแต่ละครั้งได้เป็นเวลานาน

ความฉลาดทางอารมณ์

1. ความฉลาดทางอารมณ์

นิยามหรือความหมายของความฉลาดทางอารมณ์หรือเชาว์ปัญญาอันมีนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ไว้ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 6-7) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า เป็นชุดของขีดความสามารถ สมรรถนะ และทักษะทางจิตพิสัย ที่ส่งผลต่อความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการ ต่อรอง และแรงกดดันต่าง ๆ จากสภาวะแวดล้อม

Salovey & Mayer (อ้างถึงใน สุนันทา โกศลศิริลักษณ์, ผู้แปล, 2554, หน้า 120) อธิบายความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกและผสมผสานกันเข้าด้วยความคิด ทำความเข้าใจและควบคุมมัน เพื่อส่งเสริมการเติบโตของชีวิต แบบจำลอง Salovey & Mayer ประกอบด้วยทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้อารมณ์ 2) การใช้อารมณ์ 3) ความเข้าใจในอารมณ์ 4) การจัดการกับอารมณ์

กรมสุขภาพจิต (2543, หน้า 10 อ้างถึงใน เกษณี เทศนา, 2552, หน้า 6) ความฉลาดทางอารมณ์ ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า หมายถึง

ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

ทศพร ประเสริฐสุข (2543, หน้า 10 อ้างถึงใน อรรถฎา กุฎจอมศรี, 2557, หน้า 40) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ คือความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคลที่จะตระหนักถึงความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น และสามารถควบคุมอารมณ์แรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนสามารถระอคอย การตอบสนองความต้องการ ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองที่จะเผชิญอุปสรรคและข้อขัดแย้ง ต่างได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักขจัดความเครียดที่จะขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่าของตนเอง ได้สามารถชักนำความคิดและการกระทำของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งใน ฐานะผู้นำหรือ ผู้ตามได้อย่างมีความสุขจนประสบความสำเร็จในการเรียนและความสำเร็จในอาชีพ

แสงอุษา โสจนา นนท์ และกฤษณ์ รุยาพร (2544, หน้า 6 อ้างถึงใน รัฐพล โกรินทร์, 2561, หน้า 9-10) ได้ให้คำแปลเป็นภาษาไทยของคำว่า EQ ว่า คือ การบริหารอารมณ์ ซึ่งก็คือ ความสามารถของบุคคลในการตระหนักถึงการใช้ปัญญา กากับอารมณ์ ของตนเองและการใช้ปัญญาในการบริหารอารมณ์ของผู้อื่น โดยในส่วนของ ความสามารถในการใช้ ปัญญา กากับอารมณ์ของตนเอง หมายถึงถึงความสามารถในการรับรู้เข้าใจสามารถคุมและสร้างแรง กระตุ้นจากภายในให้กับตัวเองเพื่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการทำงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมถูกกับ กาลเทศะและถูกทำนองคลองธรรม พร้อมทั้งมีความสามารถในการแสดงออก ซึ่งอารมณ์ของตนเอง ได้อย่างเหมาะสมถูกกับ กาลเทศะเช่นกัน ในส่วนของการใช้ ปัญญา กากับอารมณ์ของผู้อื่นหมายถึง การเห็นใจผู้อื่นสามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ให้กำลังใจตลอดจนมีความสามารถ ในการบริหารอารมณ์ของผู้อื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2551, หน้า 196 อ้างถึงใน ทิพย์ประภา พิศาลกิตติคุณ, 2558, หน้า 22) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความรู้เท่าทันในท่วงที และความเปลี่ยนแปลงในอารมณ์ของตนเอง และคนอื่นที่สามารถประเมินเป็นช่วงค่าของตัวเลขได้ อารมณ์สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลให้การกระทำของมนุษย์ ให้มีเหตุผลมากขึ้นผิดพลาดน้อยลง ในความเป็นจริงจะเป็นสุขและประสบความสำเร็จได้นั้นผู้คน ต้องมีเชาวน์อารมณ์

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการรับรู้อารมณ์ของตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ มีเหตุผล และสามารถแสดงออกมาได้อย่างเหมาะสม

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

นักวิชาการได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ 2552, หน้า 12-36) องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของ Salovey และ Mayer ดังนี้

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของ Salovey และ Mayer Mayer & Salovey แสดงทัศนะว่าอีคิวเป็นเรื่องของทักษะในการปรับตัวใน 3 ลักษณะ กล่าวคือ

1. **ขั้นรู้ตน** เป็นการประเมินภาวะอารมณ์และการแสดงอารมณ์ของตนเองได้เองได้เหมาะสม การที่บุคคลสามารถรับรู้ ระบุ และจำแนกภาวะอารมณ์ที่เกิดจากตนได้ เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสามารถในการรับรู้อารมณ์ บุคคลที่มีอายุมากขึ้นจะมีการรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ถูกต้องมากขึ้น

2. **ขั้นควบคุมอารมณ์** เป็นการควบคุมกำกับดูแลภาวะอารมณ์ของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ ทั้งในแง่กายกรรม วาจากรรม และมโนกรรม ตลอดจนสามารถควบคุมอารมณ์ของผู้อื่นได้ด้วย

3. **ขั้นใช้อีคิว** พบว่า บุคคลแต่ละคนจะมีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากภาวะอารมณ์ของตนแตกต่างกันในการแก้ไขปัญหา หรือช่วยในการปรับตัว หากอารมณ์ดีจะมีส่วนช่วยให้เกิดภาวะคิดอย่างสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีเหตุมีผล

ต่อมาสโลเวย์และเมเยอร์ แบ่งรูปแบบของอีคิวเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่รูปแบบความสามารถ (Ability model) ของความฉลาดทางอารมณ์เน้นบทบาทของอารมณ์และสติปัญญาที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และรูปแบบผสม (Mixed models) ซึ่งรวมทั้งความสามารถทางสมองและคุณลักษณะ โดยอีคิวของสโลเวย์และเมเยอร์ เน้นในโครงสร้างเรื่องความสามารถนั้นในระยะแรก สโลเวย์และเมเยอร์ เสนอว่าอีคิวประกอบด้วยความสามารถที่ปรับได้ มี 3 ประเภท ได้แก่การประเมินค่าและการแสดงออกทางอารมณ์ การควบคุมอารมณ์ และการใช้ประโยชน์อารมณ์ในการแก้ไขปัญหา โดยแต่ละประเภทองค์ประกอบย่อยมี ดังนี้

1. การประเมินค่าและการแสดงออกทางอารมณ์ (Appraisal and expression of emotion) ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบการประเมินค่าและการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเอง ได้แก่ องค์ประกอบย่อยทางด้านถ้อยคำ และองค์ประกอบที่ไม่ใช้ถ้อยคำ

1.2 องค์ประกอบการประเมินค่าอารมณ์ผู้อื่น ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการรับรู้ที่ไม่ใช้ถ้อยคำและความเข้าใจผู้อื่น

2. การควบคุมอารมณ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบการจัดระบบอารมณ์ตนเองและการจัดระบบอารมณ์ของผู้อื่น

3. การใช้ประโยชน์ของอารมณ์ ประกอบด้วย องค์ประกอบการวางแผนที่ยืดหยุ่น การคิดสร้างสรรค์ ความเอาใจใส่ และการจูงใจ

สรุปจะเห็นได้ว่าโครงสร้างความสามารถของความฉลาดทางอารมณ์ของสไลเวย์และเมเยอร์ ในตอนแรกนั้นเน้นอารมณ์เป็นหลัก โดยมีโครงสร้างทางการรู้คิดและทางเกี่ยวข้องกับการแสดงออก การจัดระบบการควบคุมและการใช้ประโยชน์ของอารมณ์ประกอบอยู่ด้วย จากการศึกษาแนวความคิดทฤษฎีองค์ประกอบของอีคิวตามกรอบแนวคิดของสไลเวย์และเมเยอร์ สามารถสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับอีคิวได้ องค์ประกอบของอีคิวประกอบด้วยประเด็นหลัก ๆ 5 ประเด็นที่สำคัญ คือ

1. Know one Emotion หรือ Seif-Awareness เป็นการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง เป็นการรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิดและอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง

2. Managing emotion เป็นความสามารถในการบริการจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ สามารถควบคุมตนเองได้เพื่อไม่ให้เกิดความเครียด มีเทคนิคในการผ่อนคลายความเครียดสามารถสละความวิตกกังวลอย่างรุนแรงได้อย่างรวดเร็ว ไม่นุนเฉียวง่ายกล่าวคือ สามารถทำให้อารมณ์ชุ่มฉ่ำหายไปได้โดยเร็วและกลับสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว

3. Recognizing emotion in other เป็นการรับรู้อารมณ์ และความต้องการของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้เท่าทันในความรู้สึก ความต้องการ ความเดือดร้อน ความวิตกกังวลของผู้อื่นได้ และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

4. Motivating oneself เป็นความสามารถในการจูงใจของตนเองสามารถควบคุมความต้องการและแรงกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถรอคอยการตอบสนอง ความต้องการ เป็นผู้ที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์และเพื่อให้ตนเองบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มองโลกในแง่ดี สามารถจูงใจและให้กำลังใจตนเองได้

5. Handling relationship เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ และสามารถรักษาสัมพันธภาพไว้ได้เป็นอย่างดี

3. องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

กรมสุขภาพจิต (2554, หน้า 34-35 อ้างถึงใน สายชล สิมลิน, 2559, หน้า 82-83) ความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความดี 2) ความเก่ง 3) ความสุข ซึ่งแต่ละปัจจัยก็ให้ความหมายที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง เช่น รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้ และแสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น อาทิ ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่น และแสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 ความสามารถในการรับผิดชอบ คือ รู้จักการให้ รู้จักการรับ รู้จักรับผิด รู้จักให้อภัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบไปด้วย

2.1 ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง นั่นคือ รู้ศักยภาพของตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้ และมีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย

2.2 ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ได้แก่ รับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และมีความยืดหยุ่น

2.3 ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น เช่น รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และแสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

3. สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเองพอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ประกอบไปด้วย

3.1 ความภูมิใจในตนเอง คือ เห็นคุณค่าในตนเอง เชื้อมั่นในตนเอง

3.2 ความพึงพอใจในชีวิต อาทิ รู้จักมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 ความสงบทางใจ เช่น มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

รู้จักผ่อนคลาย และมีความสงบทางจิตใจ

Salovey & Mayer (อ้างถึงใน สุนันทา โกศลศิริลักษณ์, ผู้แปล, 2554ข, หน้า 121-122) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับแบ่งโครงสร้างองค์ประกอบทางอารมณ์ ดังนี้

1. การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้ ประเมิน และแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง เช่น รู้ว่าขณะนี้ตนเองกำลังโกรธ อิจฉา รู้สึกผิด หรือรู้สึกห่อเหี่ยว การรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะบุคคลจำนวนมากตกอยู่ในสภาวะอารมณ์ที่สับสนไม่สามารถชี้ชัดลงไปว่าตนเองรู้สึกไม่สบายใจ บุคคลผู้ซึ่งรู้จักอารมณ์ของตนเองจึงเป็นผู้ที่ไวต่อความรู้สึกของตนเองด้วย

2. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้ และเข้าใจว่าผู้อื่นรู้สึกอย่างไร เป็นผู้ที่ไวต่อการอ่านความรู้สึกของผู้อื่นทั้งการแสดงออกทางสีหน้า น้ำเสียง และสัญลักษณ์ของอารมณ์ต่าง ๆ

3. ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ (Managing Emotions) หมายถึงความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น เช่น รู้จักทำให้สงบขณะโกรธ และรู้จักทำให้ผู้อื่นสงบเมื่อรู้สึกโกรธ

4. ความสามารถที่จะเข้าใจอารมณ์ (Understanding Emotions) หมายถึง ความสามารถที่จะรู้ถึงสาเหตุของการเกิดอารมณ์ รู้ความหมายของอารมณ์ และรู้ว่าจะแสดงออกทางอารมณ์อย่างไร เช่น อารมณ์โกรธมักจะชี้ให้เห็นถึงความผิดพลาด ความวิตกกังวลชี้ให้เห็นความไม่แน่นอน ความขวยเขินมักชี้ให้เห็นถึงความละอายใจ ความเก็บกดสื่อถึงความรู้สึกไร้ประโยชน์ ความกระตือรือร้นสื่อให้เห็นความตื่นตัว

5. ความสามารถที่จะใช้อารมณ์ (Using Emotion) หมายถึง ความสามารถที่จะใช้อารมณ์ในการส่งเสริมให้เกิดการคิด หรือการตัดสินใจ เช่น ถ้าเราระลึกได้ว่าเราเคยแสดงอารมณ์ในอดีตอย่างไรเราก็มักแสดงอารมณ์นั้น ๆ ได้ดีกว่าในสถานการณ์ใหม่ ๆ นอกจากนี้ความฉลาดทางอารมณ์ยังเกี่ยวข้องกับการใช้อารมณ์ในการส่งเสริมความเจริญงอกงามส่วนบุคคล และการพัฒนาความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น เรารู้สึกสุขใจเมื่อเราได้รับความช่วยเหลือคนอื่น

ดร.แดเนียล โกลแมน (Daniel Goleman) ซึ่งปัจจุบันเป็นกรรมการผู้จัดการของ Emotional Intelligence Services ในรัฐแมสซาชูเซต ประเทศสหรัฐอเมริกาและเป็น

ผู้เขียนหนังสือเรื่อง “Working with Emotional Intelligence” ได้จำแนกความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการของตนเอง ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นอันเนื่องมาจากความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการ เหล่านั้นของตน ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะดังนี้

- 1.1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 1.2 ประเมินตนเองตามความเป็นจริง
- 1.3 มีอารมณ์ขัน

2. การควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) หมายถึง ความสามารถในการควบคุม หรือจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ อีกทั้งยังสามารถที่จะใช้ความคิดก่อนลงมือปฏิบัติได้ ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะดังนี้

2.1 มีการควบคุมตนเอง คือ สามารถจัดการกับอารมณ์ที่ยุ่งยาก และหุนหันพลันแล่นได้เป็นอย่างดี

2.2 มีความไว้วางใจ คือ การรักษาคำพูดและสัญญา มีความรับผิดชอบ และมีความ ระมัดระวังในการทำงาน

2.3 มีความสามารถในการปรับตัว คือ มีความยืดหยุ่นในการรับมือ กับความต้องการที่ หลากหลายและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้

2.4 มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง คือ ความสามารถในการ เปิดรับความคิดและข้อมูลใหม่ ๆ อยู่เสมอ และการสร้างแนวคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์

3. การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง (Self-Motivation) หมายถึง ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำงานด้วยเหตุผลมิใช่เพื่อเงินหรือเพื่อสถานะภาพของ ตนเอง แต่เพื่อความสำเร็จของงานตามเป้าหมาย โดยใช้ความพยายามอย่างไม่ลดละ ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะดังนี้

3.1 เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือมีความพยายามที่จะปรับปรุง หรือความพยายามที่จะ ไปสู่มาตรฐานความเป็นเลิศ ทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น ตั้งใจเรียนหนังสือให้เก่งเพราะอยากเป็นแพทย์ที่มีชื่อเสียง

3.2 มีความคิดริเริ่ม คือมีความพร้อมที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเมื่อโอกาส มาถึง

3.3 มองโลกในแง่ดีคือความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย มีความสุขกับชีวิต

3.4 การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others) หมายถึงความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติทางอารมณ์ของคนอื่น ๆ และมีทักษะที่จะปฏิบัติต่อคนอื่น ๆ ได้ ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะดังนี้

3.4.1 มีความไวต่อการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น

3.4.2 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

3.4.3 มีจิตใจใฝ่บริการซึ่งเป็นลักษณะดี ๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานโดยเฉพาะงานที่ต้องให้บริการแก่ผู้อื่น

3.5 ทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ตลอดจนจนสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของบุคคล และทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองกัน ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะ ดังนี้

3.5.1 มีการสื่อสารที่ดี คือ สามารถสื่อสารด้วยคำพูดและท่าทางที่เหมาะสม เข้าใจง่าย

3.5.2 มีความเชี่ยวชาญในการสร้างและการนำทีมงาน

3.5.3 สามารถบริหารความขัดแย้งได้ดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้บริหารจัดการที่สำคัญ เช่น ถ้าลูกน้อง หรือเพื่อนร่วมงานขัดแย้งกันก็สามารถไกล่เกลี่ยลดความขัดแย้งทำให้งานสามารถเดินต่อไปได้

จากแนวคิดพื้นฐานของความฉลาดทางอารมณ์สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ประกอบไปด้วยความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึก อารมณ์และความต้องการของผู้เรียนและผู้อื่น สามารถควบคุมตนเอง ตลอดจนเรียนรู้ที่จะใช้อารมณ์อย่างมีความสุข เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

4. ลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง

(ธนะ เขียมอนันต์, ผู้แปล, 2550ค, หน้า 5-6) ปัจจุบันโลกมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางด้านต่าง ๆ มากมาย ทำให้มนุษย์ทุกคนต้องมีการปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้ตัวเองดำเนินชีวิตไปอย่างมีความสุขและมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จในทุก ๆ เรื่อง ซึ่งการที่ทุกคนนั้นจะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีความฉลาดทางด้านอารมณ์เข้ามาเป็นส่วนประกอบสำคัญ

ส่วนหนึ่งด้วย ดังนั้น ความฉลาดทางอารมณ์ จึงเปรียบได้กับการเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ ถ้าหากเราทุกคนมีความฉลาดทางอารมณ์แล้วการจะทำอะไรก็จะประสบความสำเร็จไปได้ง่าย ซึ่งลักษณะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 9 ลักษณะ ดังนี้

1. ตระหนักในตนเอง สามารถจูงใจและมีมุมมองต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
2. สามารถบริหารจัดการอารมณ์ได้ดีเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์
3. มีความรู้ความเข้าใจในอารมณ์ และสามารถอ่านอารมณ์ที่ผู้อื่นพยายามซ่อนเอาไว้ได้
4. ยอมรับการกระทำของผู้อื่น โดยใช้ความเข้าใจทางจิตวิทยา
5. คิดในทางสร้างสรรค์ และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
6. มีความยืดหยุ่นสูงและกล้าปรับเปลี่ยน
7. สนับสนุนให้เกิดสมดุลระหว่างการทำงาน และการใช้ชีวิตส่วนตัว รวมทั้งมีทักษะในการเข้าสังคมได้ดี
8. อุดหนุนและพร้อมแก้ปัญหา
9. มองข้อบกพร่องของผู้อื่นเพื่อหาทางพัฒนาแก้ไข มากกว่าเพื่อตำหนิ

5. ประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์

ประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้ (ธนะ เอี่ยมอนันต์, ผู้แปล, 2550, หน้า 14)

1. สามารถพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีวุฒิทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีศักยภาพในการเรียนดีขึ้น ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม
2. สามารถพัฒนาการสื่อสารสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน เพื่อน และครูผู้สอนได้ อันเป็นการสร้างศักยภาพความสำเร็จให้แก่ผู้เรียนในด้านมนุษยสัมพันธ์
3. สามารถทำให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงาน

สรุปได้ว่า ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีจิตใจที่มั่นคง การมองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ มีเหตุผล มีสติ สามารถควบคุมตนเอง มีความสามารถในการรับรู้ถึงความต้องการของคนอื่น

6. การประเมินความฉลาดทางอารมณ์

วีระวัฒน์ ปันนิตานัย (อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2552, หน้า 43-55) ได้อธิบายเกี่ยวกับหลักการวัดและประเมินเชาวน์อารมณ์และแนวทางการประเมินเชาวน์อารมณ์ ดังต่อไปนี้

การวัดประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เป็นการวัดความแตกต่างระหว่างบุคคลในความสามารถที่จะสะท้อนอารมณ์และการจัดการอารมณ์ มีดัชนีบ่งชี้ความเข้าใจในบุคคลที่บุคคลมีต่ออารมณ์ ความรู้สึก ความชัดเจนของประสบการณ์ ความรู้สึกและความเชื่อ การยุติสภาวะอารมณ์ที่ไม่ดีหรือคงอารมณ์ที่ดี ซึ่งดัชนีตัวชี้วัดนี้

กรมสุขภาพจิต (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิตที่ 5 ราชบุรี 25 มกราคม 2563) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ จึงได้สร้างแบบประเมินตนเอง โดยมีองค์ประกอบของแบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยประเมินจากการควบคุมอารมณ์ การใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประเมินการประเมินจากการมุ่งมั่นพยายาม การปรับตัวต่อปัญหา และการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม

ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยการประเมินจากความพึงพอใจในตนเองการรู้จักปรับตัว

เกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

ไม่จริง หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมนั้น

จริงบางครั้ง หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นนาน ๆ ครั้ง ทำบ้างไม่ทำบ้าง

ค่อนข้างจริง หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นเกือบทุกครั้งทำบ่อย ๆ

จริงมาก หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นทุกครั้งเมื่อเกิดสถานการณ์

โดยการประเมินคุณลักษณะ 3 ด้าน เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ว้อย

แต่ละข้อให้คะแนนต่อไปนี้

ตอบไม่จริง ให้ 1 คะแนน
 ตอบจริงบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
 ตอบค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน
 ตอบจริงมาก ให้ 4 คะแนน

ข้อ

1	2	4	5	6	7	
9	10	11	12	13	14	15

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ว้อย

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง ให้ 4 คะแนน
 ตอบจริงบางครั้ง ให้ 3 คะแนน
 ตอบค่อนข้างจริง ให้ 2 คะแนน
 ตอบจริงมาก ให้ 1 คะแนน

ข้อ 3 และ ข้อ 8

ตาราง 2 การแปลผลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์

องค์ประกอบ	คะแนนเทียบกับเกณฑ์ปกติ		
	ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ	ปกติ	สูงกว่าปกติ
ด้านดี (เต็ม 20 คะแนน)	1-12	13-19	20
ด้านเก่ง (เต็ม 20 คะแนน)	1-12	13-18	19-20
ด้านสุข (เต็ม 20 คะแนน)	1-13	14-19	20
ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) (เต็ม 60 คะแนน)	1-40	41-55	56-60

เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าปกติ ควรส่งเสริมและรักษาคุณลักษณะนี้ให้คงไว้

เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปกติ เด็กควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ผู้ใหญ่ควรร่วมกันส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง

เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับที่ควรได้รับการพัฒนา ควรได้รับการประเมินซ้ำด้วยแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ฉบับสมบูรณ์ 55 ข้อ เพื่อความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาความฉลาดทางอารมณ์และต้องได้รับการเอาใจใส่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อย่างสม่ำเสมอและจริงจัง

หลังจากรวมคะแนนแต่ละด้านเสร็จแล้ว แล้วพิจารณาต่อว่ามีคะแนนด้านใดที่สูงหรือต่ำกว่าช่วงคะแนนปกติ

ผลที่ได้เป็นเพียงการประเมินโดยสังเขป คะแนนที่ได้ต่ำกว่าช่วงคะแนนปกติไม่ได้หมายความว่าท่านมีความผิดปกติในด้านนั้น เพราะด้านต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น คะแนนที่ได้ต่ำจึงเป็นข้อเตือนใจให้ท่านหาแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้นให้มากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะการวาดภาพ

ประสน จุ่มพรม (2550, บทคัดย่อ). ได้ศึกษาการเปรียบเทียบทักษะทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ทักษะทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 2) ทักษะทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระมีการเปลี่ยนแปลงสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระคิดเป็นร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด

ลักขณา โพธิสุทธิ์ และคณะ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การวาดภาพระบายสีกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การวาดภาพระบายสีกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.29/86.24 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ทักษะการวาดภาพระบายสีกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ในภาพรวมอยู่ใน ระดับ ดีและ 4) เจตคติต่อการเรียนชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การวาดภาพระบายสีกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

มุกิตา อังคุระษ (2558, หน้า 113-114) พัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่องสีและการระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน

คลองสำโรง ผลการศึกษาพบว่า 1) แบบฝึกทักษะเรื่องสีและการระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสำโรง มีคุณภาพในระดับดีมาก และมีประสิทธิภาพ 82.91/82.80 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน A ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แบบฝึกทักษะเรื่องสีและการระบายสี สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนโดยทักษะปฏิบัติของเดวีส์

วรวิวรรณ โชนงนุช (2551, บทคัดย่อ อ้างถึงใน สายชล สิมสิน 2559, หน้า 127) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนลายสังคโลกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเสด็จ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนลายสังคโลกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 82.38/87.50 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการเขียนลายสังคโลกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก

สุวิทย์ พรหมหมวก (2556, หน้า 105) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies) ที่มีต่อทักษะปฏิบัติการละเล่นในท้องถิ่นและความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะปฏิบัติการละเล่นในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies) สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 2) ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนเรื่องการละเล่นในท้องถิ่น ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies) สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องการละเล่นในท้องถิ่น ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies) อยู่ในระดับมากที่สุด

อรุณฉัตร ทิพยเลิศ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวีส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวีส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (80.38/83.46) เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยกิจกรรม

การเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติที่ดีตามแนวคิดของเดวีส์ เท่ากับ .6356 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นเท่ากับ 63.56 หรือคิดเป็นร้อยละ 63.56 3) นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติที่ดีตามแนวคิดของเดวีส์ อยู่ในระดับมาก (3.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิชาการศึกษาปฏิบัติที่ดี เป็นวิชาที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน (4.35) รองลงมาคือการศึกษาปฏิบัติที่ดีเป็นวิชาที่น่าสนใจมาก (4.31) และวิชาการศึกษาปฏิบัติที่ดี เป็นวิชาที่ฝึกฝนได้ (4.23)

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

กนิษฐา ทัทมอญ, วารินทร์ แก้วอุไร, อมรรัตน์ วัฒนานคร และอังคณา อ่อนธานี (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด สมถะเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า การใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสมถะเป็นฐานและการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูง และนักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นำโชค วัฒนานัย, พูลศักดิ์ โกษีย์ภรณ์และดวงกมล โพธิ์นาค (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์เรื่อง จุลนศาสตร์หุ่นยนต์ ผลการวิจัย พบว่าคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบโดย ภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ชัชวาล วรรณพงษ์ และสถาพร ชันโต (2553, บทคัดย่อ) การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) วิชาศิลปะพื้นฐานของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอน concept attainment model ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ทั้ง 3 ฉบับ ด้านความคิดริเริ่มมีคะแนนเฉลี่ย 31.54 คิดเป็นร้อยละ 83.00 มีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ 36 คน คิดเป็น ร้อยละ 97.74 ของจำ นวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ด้านความคิดละเอียดลออ มีคะแนนเฉลี่ย 30.49 คิดเป็นร้อยละ 80.23 มีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ 31 คน คิดเป็นร้อยละ 81.58 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเป็นไปตามเกณฑ์ ที่ผู้วิจัยตั้งไว้คือ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดละเอียดลออ ร้อยละ 75 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

นฤดี ศรีวงศ์ (2552, หน้า 134) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.27/80.05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนของนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิริลักษณ์ นิตธีธรรมกุล (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนด้านขุนทด อำเภอด้านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนด้านขุนทด หลังใช้ชุดกิจกรรมศิลปะ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่าหลังจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะแล้วนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นทั้งภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนขุนทด กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ปาริชาติ ชินโณ (2555, หน้า 204) ได้ศึกษาการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการร่วมกับเทคนิค ซี.ไอ.อาร์.ซี (CIRC). ที่มีต่อเจตคติต่อการเรียน ความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงนั้นมักจะเป็นผู้ที่รู้จัก ตนเอง ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก ในทางความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่ม

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียน

สุชาติ แก้วพิกุล (2555, หน้า 97) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น โดยเน้นการเรียนเป็นคู่ ร่วมกับการบริหารสมอง เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคณิตศาสตร์ และความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์ต่ำ พบว่า ความสุขในการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่ใช้การจัดการเรียน การสอนอย่างกระตือรือร้นโดยเน้นการเรียนเป็นคู่ร่วมกับการบริหารสมอง หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เทพกัญญา พูลนาค (2553, หน้า 201-202 อ้างถึงในสายชล สิมสิน 2559, หน้า 132) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ที่มีต่อ ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย พฤติกรรมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และความสุข ในการเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธีสอนตาม แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธี สอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีพฤติกรรมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 3) นักเรียนมีความสุขในการเรียน โดยสอนตาม แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในระดับมาก

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

ณัฐธนิชา ศรีพิมลปาณี (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคู่มือพัฒนาความ รับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพ E1/ E2 ของ คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มี ประสิทธิภาพของคู่มือ อยู่ระหว่าง 67.54-78.86 2) ความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนมีความ รับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุจิตรา ลิทธิไทย. (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมความ รับผิดชอบในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการเสริมแรงทางบวก ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยของการ แสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง 2) เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์ มีแนวโน้มการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ระหว่างการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองสูงขึ้น

บัญชา ท่าทอง (2556, หน้า 116-119) ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนอญอยุธยาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนอญอยุธยาวิทยาลัย มีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการประพฤติตนเป็นคนดี ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชนและประเทศชาติ ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการศึกษา ผลการเปรียบเทียบข้อมูลการศึกษาความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนอญอยุธยาวิทยาลัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนอญอยุธยาวิทยาลัยจำแนกตามเพศและอาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นัฐกานต์ เหลาแก้ว (2555, หน้า 185-186) ได้ศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยประยุกต์การสอนและการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อความรับผิดชอบและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยประยุกต์การสอนและการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการที่มีต่อความรับผิดชอบและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่า ดัชนีประสิทธิผล (E.I) ที่ระดับ .05 ขึ้นไปนั้น แยกเป็นดัชนีประสิทธิผลความรับผิดชอบ และดัชนีประสิทธิผลความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เท่ากับ .56 และ 65 ตามลำดับ

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของความฉลาดทางอารมณ์

อนุโณทัย คำเครื่อง (2545, บทคัดย่อ อ้างถึงใน ฉันทิณี รัตนพันธ์, 2555, หน้า 75) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนท่ามะแกง อำเภอมะนาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

Torrance (1972, pp. 35-41 อ้างถึงใน สุฑาทรัตน์ กองจิ๋ว, 2555, หน้า 58) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูป 3 ชุด คือ การวาดภาพการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ การใช้เส้นคู่ขนานวาดภาพ แบบทดสอบที่ใช้ภาษา 7 ชุด คือ การตั้งคำถาม การสังเกต การคาดคะเน การปรับปรุงผลผลิตให้ดีขึ้นบอกประโยชน์ของสิ่งของ การตั้งคำถามแปลก ๆ การสมมติอย่างมีเหตุผล สำหรับแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในประเทศไทย ได้แก่ กรมฝึกหัดครู (2552) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความคล่องในการคิดจะพัฒนาสูงขึ้นและสูงมากในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และจะสูงสุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนความคิดริเริ่มค่อนข้างคงที่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากนั้นจะสูงขึ้นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่กลับลดลงในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และจะเพิ่มสูงขึ้นในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Smart (1997, pp. 536-537 อ้างถึงใน สายฝน พรหมจันทร์, 2559, หน้า 75) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและสัมพันธภาพที่มีต่อครอบครัว ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบจะเริ่มต้นในวัยเด็กและพัฒนาสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่และพบว่า เด็กจะมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กชาย ซึ่งตรงกับการวิจัยของ (Butterworth, 1994, p. 2043) ศึกษาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 600 คน โดยสุ่มจากโรงเรียนต่าง ๆ ในแคลิฟอร์เนีย พบว่า นักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในทั้งประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ การเรียนตามหลักการของเดวีส์ เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีผู้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในระดับประถม และมัธยมนั้น มีความสอดคล้องกัน ดังนี้ วิธีการการสอนตามหลักการของเดวีส์ เป็นวิธีการสอนที่เกิดจากการให้ผู้เรียนฝึกลงมือทำจนเกิดทักษะจากการฝึกปฏิบัติทักษะย่อยเชื่อมโยงสู่ทักษะใหญ่ ทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะจากการวาดภาพได้เป็นอย่างดี เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เด็กประสบผลสำเร็จในการวาดภาพได้ดีและเร็วขึ้น โดยอาศัยเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เข้ามาช่วย เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ในขั้นตอนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผู้เรียนจะเกิดกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำเอา

ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการ เรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ช่วยให้ผู้เรียน เกิดประสบการณ์ใหม่ในการวาดภาพเพิ่มขึ้น เกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียน เข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัย พบว่า การนำ แบบฝึกทักษะการวาดภาพมาใช้ในการเรียนการสอนปฏิบัติตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการฝึก ปฏิบัติทักษะย่อย ๆ และเกิดกระบวนการสร้างสรรค์และเชื่อมโยงสู่ทักษะใหญ่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เกิดองค์ความรู้จากการเชื่อมโยงประสบการณ์ ความสามารถ ทักษะ ความคิด ทักษะ ค่านิยมของตนเองขึ้น ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งจะ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านศิลปะเพิ่มขึ้น อีกทั้งรู้จักการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และเกิดความเชื่อมั่นใน ตนเองกล้าคิดสร้างสรรค์มากขึ้น เกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา มีความสุขในการเรียน และมีความกระตือรือร้นในการเรียนเกิดความรักชอบต่อผลงานมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพ้นเพ็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบทดลองกลุ่มเดียว (One Group Pretest-Posttest Design) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 ลักษณะของเครื่องมือ
 - 3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มเครือข่ายลำน้ำทวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านโพ้นจาน โรงเรียนบ้านเสาแก้ว โรงเรียนนาหัวบ่อ โรงเรียนบ้านโพ้นสวรรค์ โรงเรียนบ้านหนองนางเลิง โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพ้นเพ็ก โรงเรียนบ้านโพ้น

ตุมหนองแสง โรงเรียนบ้านท่าเรือ โรงเรียนบ้านต้าย โรงเรียนบ้านบงคำ และโรงเรียน นาล้อมกุดตากกล้า จำนวน 14 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 281 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพหนะเพ็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 33 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็น หน่วยสุ่ม ในการวิจัยเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรตามเหตุผล ข้างต้น คือ กลุ่มประชากรมีความเป็นเอกพันธ์คล้ายคลึงกัน ดังนี้

2.1 จัดการกิจกรรมการเรียนรู้ใช้หลักสูตรเดียวกัน คือ หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 กลุ่มเครือข่ายลำน้ำทวย สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ทุกโรงเรียนดำเนินการสอนภายใต้นโยบายเดียวกัน

แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและ หลังการทดลอง (One group pretest-posttest design) (ชูศรี วงศ์รัตน์ และองอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 34)

ตาราง 3 แบบแผนของการวิจัย One group pretest-posttest design

กลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

เมื่อ E แทน กลุ่มทดลอง

T₁ แทน การทดสอบก่อนเรียน

X แทน การเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตาม หลักการเดวิสส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

T₂ แทน การทดสอบหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย ลักษณะของ เครื่องมือ การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เรื่อง พื้นฐานงานศิลป์ จำนวน 10 ชุด

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ มีลักษณะเป็นแบบอัตนัย และแบบทดสอบที่ไม่ใช้ภาษา (Non-Verbal Test) เช่น การสร้างข้อสอบวัดความถนัดชนิดที่ใช้ สัญลักษณ์หรือรูปภาพการวาดภาพ ต่อเติมภาพ ฯลฯ) (ประเมินโดยใช้แบบวัดมาตรฐาน ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) เพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์ทั้งหมด จำนวน 20 ข้อ

2.2 แบบวัดความสุขในการเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ

2.3 แบบวัดความรับผิดชอบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม จำนวน 13 ข้อ

2.4 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวง สาธารณสุข จำนวน 15 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 การสร้างแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการ ของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.3 วิเคราะห์มาตรฐาน สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและพิจารณา

คัดเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พื้นฐานงานศิลป์มาใช้ในการทดลองใช้เวลาในการเรียน การสอน 30 ชั่วโมง ในวิชาทัศนศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยยึดโครงสร้างตามหลักสูตร

ตาราง 4 โครงสร้างตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองผักตบโพนเพ็ก เพื่อกำหนด
ขอบเขตและความครอบคลุมของเนื้อหา ดังนี้
การวิเคราะห์มาตรฐาน สาระการเรียนรู้ศิลปะ

หน่วยการเรียนรู้	แบบฝึกที่	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องพื้นฐาน งานศิลป์	1	จุด	3
	2	เส้น	3
	3	รูปร่างรูปทรง	3
	4	การสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุธรรมชาติ	3
	5	การสร้างสรรค์ผลงานจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น	3
	6	ความรู้สึกของฉัน	3
	7	สนุกกับสีสันทัน	3
	8	การเขียนภาพจากนิทาน	3
	9	จินตนาการงานศิลป์	3
	10	วาดภาพการ์ตูน	3
		รวม	30

1.4 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ โดยใช้การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และศึกษาวิธีการจัดทำแบบฝึกทักษะการวาดภาพ วางแผนจัดทำแบบฝึกทักษะการวาดภาพ ดำเนินการเขียนโครงสร้างของแบบฝึกการวาดภาพ เพื่อกำหนดรูปแบบของแบบฝึกให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและทฤษฎี โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

1.5 เป็นแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับวัย

1.6 เป็นแบบฝึกการวาดภาพเนื้อหากระชับชัดเจน

1.7 การสร้างแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องพื้นฐานงานศิลป์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับทัศนธาตุพื้นฐาน ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และวัสดุ

และอุปกรณ์งานศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 แบบฝึก ซึ่งแต่ละแบบฝึกมีองค์ประกอบ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้
- ส่วนที่ 2 ทดสอบก่อนเรียน
- ส่วนที่ 3 ใบความรู้ศิลปะ
- ส่วนที่ 4 แบบฝึกวาดภาพ
- ส่วนที่ 5 ทดสอบหลังเรียน

ตาราง 5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	แบบฝึก
1. ขั้นสร้างประสบการณ์สาธิตทักษะหรือการกระทำ	- อธิบายแผนการจัดการเรียนรู้
2. ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยโดยการสร้างประสบการณ์แบ่งปันโดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน	- ทดสอบก่อนเรียน - ใบความรู้ศิลปะ - แบบฝึกวาดภาพ
3. ขั้นใช้เทคนิควิธีการ	- ทดสอบหลังเรียน
4. ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยง	
5. ขั้นสรุป	
6. ขั้นประยุกต์	

1.8 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา

1.9 นำแบบฝึกไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ ด้านวัดผลประเมินผล ประกอบด้วย

1.9.1 นายประสิทธิ์ โกษาแสง ครู คศ.3 โรงเรียนบ้านว่างคลีชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญสาขาทัศนศิลป์

1.9.2 นายกมล พิทักษ์เทพสมบัติ ครู คศ. 3 โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพ้นเพ็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 ผู้เชี่ยวชาญสาขาทัศนศิลป์

1.9.3 นายสุทธิกร สิทธิประภา ครู คศ.3 โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 22 ผู้เชี่ยวชาญสาขาทัศนศิลป์

1.9.4 นายเกียรติศักดิ์ เจริญสุข ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอุมไผ่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผล

1.9.5 นางวรลักษณ์ อาจริชัย ครู คศ 3 โรงเรียนโพธิ์สวรรค์
ราษฎร์พัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผู้เชี่ยวชาญด้าน
วัดผลประเมินผล

1.10 ผู้เชี่ยวชาญประเมินชุดกิจกรรม โดยตรวจสอบความถูกต้องของ
สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะ
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เหมาะสมมาก ให้ 4 คะแนน

เหมาะสมปานกลาง ให้ 3 คะแนน

เหมาะสมน้อย ให้ 2 คะแนน

เหมาะสมน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 7) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน
และแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพและความเหมาะสม
4.51 – 5.00	มีคุณภาพและความเหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีคุณภาพและความเหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	มีคุณภาพและความเหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	มีคุณภาพและความเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.50	มีคุณภาพและความเหมาะสมน้อยที่สุด

1.11 ซึ่งผลการประเมินแบบฝึกทักษะการวาดภาพ จากผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.70 แสดงว่า คุณภาพของแบบฝึกทักษะการ
วาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมในระดับดีมากสามารถนำไปใช้สอนได้

1.12 นำแบบฝึกทักษะการวาดภาพ ที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มเดียวกัน มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเสนอประธาน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง จึงนำจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในทดลองต่อไป

1.13 นำแบบฝึกทักษะการวาดภาพที่ จำนวน 1 ชุด ไปทดลองใช้ (Try Out) กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโพนตุมหนองแสง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อนำข้อบกพร่องของผลการทดลองปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งเพื่อความถูกต้อง ก่อนที่จะนำไปใช้ทดลองจริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิชาทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของความคิดสร้างสรรค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ตามทฤษฎี Torrance (1897-1987 อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์, 2555, หน้า 153)

2.1.2 สร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้เป็นแบบทดสอบ อัดนัยและแบบทดสอบที่ไม่ใช้ภาษา (Non-Verbal Test) เช่นการสร้างข้อสอบวัดความถนัด ชนิดที่ใช้สัญลักษณ์หรือรูปภาพ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎี Torrance โดยเน้นความสามารถในการคิดหาคำตอบคล่องแคล่ว และทำงานเสร็จในเวลาจำกัดความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายทิศทางอย่างสร้างสรรค์ คิดหาสิ่งแปลกใหม่ ละเอียดลออ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแต่ละด้านจะประกอบด้วย

2.1.2.1 ความคิดคล่องแคล่ว (กิจกรรมชุดที่ 1 การเติมต่อภาพสวยตามจินตนาการ 5 ข้อ) เกณฑ์การให้คะแนนพิจารณาจากความสามารถของบุคคลในการหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และทำงานเสร็จในเวลาจำกัดเกณฑ์การให้คะแนน การตรวจให้คะแนนความคิดคล่อง พิจารณาให้คะแนนจากคำตอบที่เป็นไปตามเงื่อนไขของคำถาม ในการตรวจพิจารณาตรวจแยกเป็นคน ๆ ไม่รวมกับคำตอบของนักเรียนคนอื่น ๆ โดยนำคำตอบมาพิจารณา คือ คำตอบที่ไม่ซ้ำกัน ให้คำตอบละ 1 คะแนน และคำตอบที่ซ้ำกับข้ออื่นให้นับรวมเป็น 1 คะแนน ดังนี้

ตาราง 6 เกณฑ์การให้คะแนนความคิดคล่องแคล่ว (กิจกรรมชุดที่ 1 การเติมต่อภาพสวย ตามจินตนาการ 5 ข้อ)

เกณฑ์ การ ประเมิน	ระดับคะแนน					
	0	1	2	3	4	5
ความคิด คล่อง	ไม่สามารถ วาดและเขียน คำตอบได้ หรือยังไม่ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 1 คำตอบ	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 2 คำตอบ	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 3 คำตอบ	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 4 คำตอบ	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 5 คำตอบ

2.1.2.2 ความคิดยืดหยุ่น (กิจกรรมชุดที่ 2 การเติมต่อ วงกลม เสริมเส้น 5 ข้อ) ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลาย ทิศทางอย่างสร้างสรรค์เกณฑ์การให้คะแนนการตรวจให้คะแนนความคิดยืดหยุ่น พิจารณาให้คะแนนจากคำตอบที่เป็นไปตามเงื่อนไขของคำถาม ในการตรวจพิจารณาตรวจ แยกเป็นคน ๆ โดยนำคำตอบทั้งหมดมาจัดกลุ่มหรือประเภทคำตอบที่มีทิศทางเดียวกัน เมื่อจัดแล้วให้นับจำนวนกลุ่มคำตอบ ดังนี้

ตาราง 7 เกณฑ์การให้คะแนนความคิดยืดหยุ่น (กิจกรรมชุดที่ 2 การเติมต่อ วงกลมเสริมเส้น 5 ข้อ)

เกณฑ์ การ ประเมิน	ระดับคะแนน					
	0	1	2	3	4	5
ความคิด ยืดหยุ่น	ไม่สามารถ วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ เลย	วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 1 คำตอบ	วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 2 คำตอบ	วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 3 คำตอบ	วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 4 คำตอบ	วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ ตั้งแต่ 5 คำตอบ

2.1.2.3 ความคิดริเริ่ม (กิจกรรมชุดที่ 3 ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว 5 ข้อ) เกณฑ์การให้คะแนนพิจารณาจากการคิดหาสิ่งแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับของผู้อื่น เกณฑ์การให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนความคิดริเริ่ม พิจารณาจากความถี่ของคำตอบของนักเรียน ทั้งหมด โดยการนำคำตอบแต่ละข้อของนักเรียนมาบันทึก เพื่อหาค่าความถี่ของคำตอบที่ซ้ำกัน คำตอบใดที่ตอบซ้ำกันมาก จะได้คะแนนน้อยหรือไม่ได้เลย ถ้าคำตอบยังซ้ำกับคนอื่นน้อยหรือไม่ซ้ำคนอื่นเลยก็ได้คะแนนมากขึ้น เกณฑ์การให้คะแนนยึดหลัก ดังนี้

- คำตอบซ้ำ ร้อยละ 6-10	ให้ 1 คะแนน
- คำตอบซ้ำ ร้อยละ 3-5	ให้ 2 คะแนน
- คำตอบซ้ำ ร้อยละ 2	ให้ 3 คะแนน
- คำตอบซ้ำกันไม่เกิน ร้อยละ 1 ขึ้นไป	ให้ 4 คะแนน
- คำตอบไม่ซ้ำกับใครเลย	ให้ 5 คะแนน

2.1.2.4 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) (กิจกรรมชุดที่ 4 ทัศนธาตุแสนสนุก 5 ข้อ) พิจารณาให้คะแนนจาก ความประณีตสวยงาม อธิบายเกณฑ์การให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนความคิดละเอียดลออ พิจารณาให้คะแนนจากการวาดภาพที่ชัดเจน สื่อความหมายได้ในแต่ละภาพในการตรวจพิจารณาตรวจแยกเป็นคน ๆ ไม่รวมกับคำตอบของนักเรียนคนอื่น ๆ มีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด	1-2 แห่งได้ 1 คะแนน
- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด	3-4 แห่งได้ 2 คะแนน
- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด	5-6 แห่งได้ 3 คะแนน
- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด	7-8 แห่งได้ 4 คะแนน
- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด	9-10 แห่งได้ 5 คะแนน

ตาราง 8 เกณฑ์การประเมินการให้คะแนนชิ้นงานความคิดสร้างสรรค์

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. ความคิดริเริ่ม กิจกรรมที่ 1	สร้างสรรค์ภาพได้ครบ 5 ภาพในเวลาที่กำหนดแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร น่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ มีความหมายที่ชัดเจน และมีเอกลักษณ์	สร้างสรรค์ภาพได้ 4 ภาพ ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แปลกใหม่ น่าสนใจ มีความหมายที่ชัดเจน ชื่อสอดคล้องกับภาพ แต่ยังไม่ีเอกลักษณ์	สร้างสรรค์ภาพได้ 3 ภาพ ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แปลกใหม่เล็กน้อย น่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ แต่มีความหมายไม่ชัดเจน และยังไม่ีเอกลักษณ์	สร้างสรรค์ภาพได้ 2 ภาพ ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เล็กน้อย น่าสนใจ บางภาพ ชื่อสอดคล้องกับภาพ แต่มีความหมายไม่ชัดเจน และยังไม่ีเอกลักษณ์	สร้างสรรค์ภาพได้ 1 ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เล็กน้อย ไม่น่าสนใจ ชื่อไม่สอดคล้องกับภาพและมีความหมาย	สร้างสรรค์ภาพได้ 1 ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เล็กน้อย ไม่น่าสนใจ ชื่อไม่สอดคล้องกับภาพและมีความหมาย
2. ความคิดละเอียดลออ กิจกรรมที่ 2	มีการต่อบทเติม ตกแต่งภาพได้ครบ 9-10 แห่งต่อภาพ มีความสวยงามแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ประณีต น่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายได้ชัดเจน	มีการต่อบทเติม ตกแต่งภาพได้ 7-8 แห่งต่อภาพ มีความสวยงามแปลกใหม่ น่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายได้ชัดเจน	มีการต่อบทเติม ตกแต่งภาพได้ 5-6 แห่งต่อภาพ มีความสวยงามแปลกใหม่ แต่ยังไม่่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายได้ชัดเจน	มีการต่อบทเติม ตกแต่งภาพได้ 3-4 แห่งต่อภาพ แต่ยังไม่่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจน	มีการต่อบทเติม ตกแต่งภาพได้ 1-2 แห่งต่อภาพ แต่ยังไม่่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจน	มีการต่อบทเติม ตกแต่งภาพได้ 1-2 แห่งต่อภาพ แต่ยังไม่่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจน
3. ความคิดคล่องแคล่ว กิจกรรมที่ 3	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ครบ 5 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายแง่มุม และชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 4 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบไม่ซ้ำใคร และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายแง่มุม แต่ยังไม่ชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 3 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบซ้ำ บางส่วน และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายแต่ยังไม่ชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 2 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบซ้ำ และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายเพียงบางส่วน และยังไม่ชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 1 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบซ้ำ และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายแต่ยังไม่ชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 1 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบซ้ำ และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายแต่ยังไม่ชัดเจน

ตาราง 8

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. ความคิดยืดหยุ่น กิจกรรมที่ 4	วาดภาพจาก สัญลักษณ์ที่ กำหนดได้ครบ 5 ข้อลักษณะ คำตอบตรงตาม หัวข้อที่กำหนด ชัดเจน เนื้อหาไม่ ซ้ำกับรูปแบบเดิม และไม่เหมือนใคร	วาดภาพจากสัญญา ลักษณะที่กำหนด ได้ 4 ข้อ ลักษณะ คำตอบตรงตามหัวข้อ ที่กำหนดชัดเจน เนื้อหาไม่ซ้ำกับรูป แบบเดิม	วาดภาพจาก สัญลักษณ์ที่ กำหนดได้ 3 ข้อ ลักษณะคำตอบ ตรงตามหัวข้อที่ กำหนดชัดเจน แต่เนื้อหาซ้ำกับ รูปแบบเดิม	วาดภาพจาก สัญลักษณ์ที่ กำหนดได้ 2 ข้อ ลักษณะคำตอบ ตรงตามหัวข้อที่ กำหนดบางส่วน และเนื้อหาซ้ำ กับรูปแบบเดิม	วาดภาพจาก สัญลักษณ์ที่ กำหนดได้ 1 ข้อ ลักษณะคำตอบ ไม่ตรงตาม หัวข้อที่กำหนด และเนื้อหาซ้ำ กับรูปแบบเดิม

1.1 กิจกรรมชุดที่ 1 การเติมต่อภาพสวยตามจินตนาการ (ความคิดริเริ่มได้
คะแนน)

1.2 กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมวงกลมเสริมเส้น (ความคิดละเอียดลออได้
คะแนน)

1.3 กิจกรรมชุดที่ 3 ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา (ความคิดคล่องได้
คะแนน....)

1.4 กิจกรรมชุดที่ 4 ทศนาตุแสนสนุก (ความคิดยืดหยุ่นได้คะแนน.....)
คะแนนรวมทั้งหมดมารวมกัน.....คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
90-100	หมายถึง มากที่สุด
80-89	หมายถึง มาก
70-79	หมายถึง ปานกลาง
60-69	หมายถึง น้อย

คะแนนต่ำกว่า 60 ลงมา หมายถึง น้อยที่สุด

2.1.3 นำแบบวัดความสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

2.1.4 นำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (IOC = 0.5 ขึ้นไป) พบว่า แบบวัดความคิดสร้างสรรค์มีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00

2.1.5 นำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโพนตูมหนองแสง จำนวน 50 คน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผ่านการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของข้อสอบที่ต้องการทดสอบแล้ว

2.1.6 นำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพโดยค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยเกณฑ์ คือ ค่าอำนาจจำแนกมีค่า 0.2 ถึง 1.00 แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 117) ซึ่งแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ค่าอำนาจจำแนกมีค่า 0.58 ถึง 0.72 แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82

2.1.7 จัดพิมพ์แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงจนเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 20 ข้อ นำไปทดลองจริง

2.2 แบบวัดความสุขในการเรียน

แบบวัดความสุขในการเรียน เป็นแบบวัดความสุขของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารตามแนวทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียนเพื่อรวบรวมความหมายเพื่อใช้ในการออกแบบความสุข

2.2.2 ศึกษาตำราที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียนและหลักการสร้างความสุขเพื่อใช้ในการสร้างคำถาม ศึกษาองค์ประกอบของความสุขในการเรียน กิตติยวดี บุญซื่อ (กิตติยวดี บุญซื่อ และคณะ 2540, หน้า 11–22) อ้างถึงใน อโณทัย ธีระทีป 2561 หน้า 34–37)

2.2.3 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดความสุข

2.2.4 ดำเนินการสร้างแบบวัดความสุขในการเรียน (ในรูปแบบแบบวัดความสุขเชิงพฤติกรรม) จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยลักษณะความสุขด้านผู้เรียน (เจตคติ) ด้านบรรยากาศในห้องเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อวัตกรรมการวาดภาพ)

2.2.5 สร้างเกณฑ์การตรวจให้คะแนน พิษิต ฤทธิ์จรูญ (2548, หน้า 64-75 อ้างถึงใน สมพิศ ศิริโยธา, 2558, หน้า 27-28) เครื่องมือที่ใช้เป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert rating scale) กำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ เริ่มจากระดับพฤติกรรมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มากและมากที่สุด โดยใช้เทคนิควิธีการรายงานตนเอง (self-report techniques) โดยการตอบแบบสอบถามและทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อความที่ตรงกับสภาพ

2.2.6 นำแบบวัดความสุขที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมและความถูกต้องของหลักภาษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขนำแบบวัดความสุขที่ผ่านการปรับปรุงไปเสนอต่อผู้เสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเชิงเนื้อหา (IOC = 0.5 ขึ้นไป) พบว่าแบบวัดความคิดสร้างสรรค์มีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.00

2.2.7 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ก่อนนำแบบวัดความสุขในการเรียนที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดสอบ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโพนตุมหนองแสง จำนวน 50 คน ที่เคยเรียนเรื่องทัศนศิลป์พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 วิชาทัศนศิลป์แล้วนำมาตรวจให้คะแนน

2.2.8 นำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพ โดยหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยเกณฑ์ โดยใช้คือ ค่าอำนาจจำแนกมีค่า 0.2 ถึง 1.00 แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 117) สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดความสุขในการเรียนทั้งฉบับ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.23 ถึง 0.67

2.2.9 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 117) ซึ่งแบบวัดสุขในการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.83

2.2.10 นำแบบวัดความสุขในการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบ มาจัดพิมพ์เพื่อจัดทำใช้แบบวัดความสุขฉบับสมบูรณ์ เพื่อไปทดลองจริง มาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน 33 คน

2.3 การสร้างแบบวัดความรับผิดชอบ

2.3.1 แบบวัดความรับผิดชอบ เครื่องมือเป็นแบบวัดเชิงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการวาดภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาทัศนศิลป์ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.3.2 ศึกษาเอกสารตามแนวทฤษฎีความสำคัญของความรับผิดชอบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ เพื่อรวบรวมความหมายของความรับผิดชอบ เพื่อใช้ในการออกแบบวัดความรับผิดชอบต่อตนเอง กิริยา ปัทม (2551, หน้า 27 อ้างถึงใน สายฝน พรหมจันทร์, 2559, หน้า 75) และสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2530, หน้า 55-57 อ้างถึงใน ฅัญฐณิชา ศรีพิมลปานี, 2551, หน้า 30) ศึกษาเครื่องมือวัดด้านจิตพิสัย มาตราส่วนประมาณค่าแบบวัดเชิงสถานการณ์ พิซิต ฤทธิ์จรูญ (2548, หน้า 64-75 อ้างถึงใน สมพิศ ศิริโยธา 2558, หน้า 27-28) และบุญส่ง นิลแก้ว (2541, หน้า 146)

2.3.4 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดความรับผิดชอบ

2.3.5 ดำเนินการสร้างแบบวัดความรับผิดชอบโดยใช้เกณฑ์วัดแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบวัดเชิงสถานการณ์ 3 ระดับ จำนวน 13 ข้อ ประกอบด้วย ความมีวินัย ความเอาใจใส่ในการทำงาน และความขยันหมั่นเพียร

2.3.6 นำแบบวัดความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา นำแบบวัดความรับผิดชอบที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของหลักภาษา และความตรงของเนื้อหา (IOC = 0.5 ขึ้นไป) พบว่า แบบวัดความรับผิดชอบมีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.00

2.3.7 จากนั้นนำแบบวัดความรับผิดชอบ ที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปทดสอบ (Try out) โรงเรียนบ้านโพนตูมหนองแสง จำนวน 50 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า และคิดเป็นร้อยละ

2.3.8 นำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพ โดยหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยเกณฑ์ โดยใช้คือ ค่าอำนาจจำแนกมีค่า 0.2 ถึง 1.00 แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 117) สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ

คะแนนรวมของแบบวัดความสุขในการเรียนทั้งฉบับ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.27 ถึง 0.67

2.3.9 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 117) ซึ่งแบบความรับผิดชอบ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.79

2.3.10 นำแบบวัดความรับผิดชอบที่ฉบับสมบูรณ์ ที่ผ่านการตรวจคุณภาพ จำนวน 13 ข้อ จัดพิมพ์เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพเนเพ็ก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 33 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มเครือข่ายลำน้ำทวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 โรงเรียน จำนวน 14 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 281 คน โดยทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาที่โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพเนเพ็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 33 คน

2. ขั้นการดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระยะเวลาที่ใช้ สัปดาห์โดยประมาณ จำนวน 3 ชั่วโมง โดยสอนวันละ 1 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง และไม่รวมเวลาในการทดสอบก่อนและหลังเรียน รวม 30 ชั่วโมง

3. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ติดต่อขอความอนุเคราะห์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองผักตบโพเนเพ็กเพื่อทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล เรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิง

ประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบวิชา
ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน การดำเนินการก่อนเริ่ม
การทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อน ดังนี้

3.2.1 ก่อนทำการสอนผู้วิจัยได้ชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการ
เรียนการสอนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาก่อนการดำเนินการทดลอง

3.2.2 ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ด้วยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบวัดความสุขในการเรียน แบบวัดความรับผิดชอบ
ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

3.2.3 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้
ให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 ชั่วโมง การเรียนรู้ที่ 1 เรื่องพื้นฐานงานศิลปะ วิชา
ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รายละเอียดดังนี้ แบบฝึกทักษะการวาด

เรื่อง จุด	3 ชั่วโมง
เรื่อง เส้น	3 ชั่วโมง
เรื่อง รูปร่างอิสระ	3 ชั่วโมง
เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุจากธรรมชาติ	3 ชั่วโมง
เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น	3 ชั่วโมง
เรื่อง ความรู้สึกของฉัน	3 ชั่วโมง
เรื่อง สนุกกับสีสันทัน	3 ชั่วโมง
เรื่อง การเขียนภาพจากนิทาน	3 ชั่วโมง
เรื่อง วาดตามจินตนาการ	3 ชั่วโมง
เรื่อง วาดภาพกาตูนอร์	3 ชั่วโมง

3.2.4 ทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ด้วยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบวัดความสุขในการเรียน แบบวัดความรับผิดชอบ

3.2.5 ตรวจสอบให้คะแนนวัดแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบวัด
ความสุขในการเรียน แบบวัดความรับผิดชอบ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วรวบรวมข้อมูลและ
คะแนนของแบบทดสอบต่าง ๆ รวบรวมทั้งแบบประเมินของครูผู้สอนมาประกอบเพื่อใช้ในการ
อภิปราย ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนที่ได้จากแบบฝึกทักษะการวาดภาพ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบวัดความสุขในการเรียน แบบวัดความรับผิดชอบ

2. วิเคราะห์หาคุณภาพแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

3. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทดสอบด้วยใช้สถิติ t-test for Dependent Samples

4. เปรียบเทียบความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทดสอบด้วยใช้สถิติ t-test for Dependent Samples

5. เปรียบเทียบความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทดสอบด้วยใช้สถิติ t-test for Dependent Samples

6. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยการใช้สถิติวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนรวมพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANCOVA) และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนรวมแบบทางเดียว (One-way ANCOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 122)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 123-124)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนสมาชิกทั้งหมดในกลุ่ม

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 126)

$$S. D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ S. D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ และ ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์ (สมนึก ภัททิยธนี, 2553, หน้า 220) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ และ ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวม (สุวิมล ตีรกานันท์, 2551, หน้า 152-153)

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{(N \sum x^2 - (\sum x)^2)(N \sum y^2 - (\sum y)^2)}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

$\sum xy$ แทน ผลบวกของผลคูณคะแนนแต่ละคู่ x กับ y

$\sum x$ แทน ผลรวมของข้อมูลชุด x

$\sum y$ แทน ผลรวมของข้อมูลชุด y

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของข้อมูลชุด x แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum y^2$ แทน ผลรวมของข้อมูลชุด y แต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนข้อมูล

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ และ ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบ โดยคำนวณจากสูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของค่าความเชื่อมั่น
 K แทน จำนวนข้อคำถามทั้งหมดในแบบทดสอบ
 $\sum s_i^2$ แทน ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนสอบรายข้อ
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนสอบรวมทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบสมมติฐานข้อ 1

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ชวลิต ชูกำแพง, 2553, หน้า 131-132)

$$E_1 = \frac{\sum x_1}{N \times A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนระหว่างเรียน
 N แทน จำนวนนักเรียน
 A แทน คะแนนเต็มของทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum x_2}{N \times B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum y$ แทน ผลรวมของคะแนนจากแบบทดสอบ
 วัดผลสัมฤทธิ์
 N แทน จำนวนผู้เรียน
 B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

3.2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ และความสุขในการเรียน

ความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระกัน (t-test for dependent) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 133)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{(N-1)}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ t

D แทน ผลต่างระหว่างคู่คะแนน

N แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

3.3 และความคิดสร้างสรรค์ และความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบ

หลังเรียนของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ)

โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANCOVA)

การวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมแบบทางเดียว (One-way ANCOVA) และเปรียบเทียบ

รายคู่โดยใช้ Scheffe'

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน (F-test)
Λ	แทน	ค่าแลมด้า ของ Wilks
df	แทน	ระดับของความเป็นอิสระ
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญที่ใช้ในการทดสอบ
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของความแปรปรวน
MS	แทน	ค่าประมาณของความแปรปรวน

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อการเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้อำนาจจากการทดสอบเข้าใจถึงความจริงมากที่สุด ดังที่ได้แสดงผลไว้บางส่วน และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตามลำดับสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพ ของแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการหา ค่า E_1/E_2
2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ทดสอบโดยใช้สถิติ t-test for dependent samples
3. เปรียบเทียบความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ทดสอบโดยใช้สถิติ t-test for dependent samples
4. เปรียบเทียบความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ทดสอบโดยใช้สถิติ t-test for dependent samples
5. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สูง ปานกลาง และต่ำ เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทดสอบโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One –Way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณรวมทางเดียว (One-way MANCOVA) และวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมทางเดียว (One-way ANCOVA) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 การหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของ เดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัยนำแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 33 คน และได้หาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยคำนวณหาค่า E_1 จากการทดสอบหลังเรียนแต่ละแผนการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน และหาค่า E_2 จากการทำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน ความสุขในการเรียนหลังเรียน และความรับผิดชอบทางการเรียนหลังเรียน ดังตาราง 9

ตาราง 9 ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียน ตามหลักการของเดวีส์ ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์			เฉลี่ย
			\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	
E_1 (คะแนนระหว่างเรียน)	100	33	2677	3.65	81.12	81.12
E_2 (ทดสอบหลังเรียน)	100	33	2753	3.82	83.42	83.42
สรุปผล			E_1/E_2 เท่ากับ 81.12/83.42			

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกทักษะการวาดภาพระหว่างเรียน เท่ากับ 2677 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.65 คิดเป็นร้อยละ 81.12 ของคะแนนเต็ม รวมคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) เท่ากับ 2753 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.82 คิดเป็นร้อยละ 83.42 ดังนั้น แบบฝึกทักษะการวาด

ภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่พัฒนาขึ้นมี ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)/ผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 81.12/83.42 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80

1.2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยใช้การเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ทดสอบโดยใช้สถิติ t-test for dependent samples ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้การเรียนตามหลักการ ของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ตัวแปร ระยะเวลา/กลุ่ม	ความคิดสร้างสรรค์					
	คะแนนเต็ม	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	100	33	57.88	12.06	9.89*	.00
หลังเรียน	100	33	73.94	6.79		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนเมื่อเปรียบเทียบก่อน เรียนและหลังเรียน เท่ากับ 57.88/73.94 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Dependent samples) ปรากฏว่า Sig. = .00 ดังนั้น Sig. < α (.00 < .05) แสดงว่าความคิด สรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของ เดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

1.3 เปรียบเทียบความสุขในการเรียน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยใช้การเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ทดสอบโดยใช้สถิติ t-test for dependent samples ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏผลดังตาราง 11

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ตัวแปร ระยะเวลา/กลุ่ม	ความสุขในการเรียน					
	คะแนนเต็ม	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	100	33	63.42	15.88	7.22*	.00
หลังเรียน	100	33	78.30	7.90		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่าค่าเฉลี่ยความสุขในการเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 63.42/78.30 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Dependent samples) ปรากฏว่า Sig. = .00 ดังนั้น Sig. < α (.00 < .05) แสดงว่าความสุขในการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 เปรียบเทียบความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ทดสอบโดยใช้สถิติ t-test for dependent samples ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏผลดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้การเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ตัวแปร ระยะเวลา/กลุ่ม	ความรับผิดชอบ					
	คะแนนเต็ม	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	39	33	22.33	9.02	12.81*	.00
หลังเรียน	39	33	28.24	8.35		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่าค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบเมื่อเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 22.33/28.24 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Dependent samples) ปรากฏว่า Sig. = .00 ดังนั้น Sig. < α (.00 < .05) แสดงว่าความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้การเรียนตามหลักการของเดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยใช้วิธีสอนตามหลักการของเดวิส ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ ได้แก่ ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติหลายตัวแปร (Multivariate Normality Distribution), ข้อมูลมีเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมเท่ากันทุกกลุ่ม (Homogeneity of Covariance Matrix) และความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรตาม (Correlation) ซึ่งผลการตรวจสอบ พบว่า เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นทั้ง 3 ข้อ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ดังตาราง 13

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน ที่มีผลต่อค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวแปรตามทั้ง 3 ตัว ของคะแนนก่อนเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ความคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่มภายในกลุ่มรวม	3444.06	2	1722.03	42.50*	.00
		1215.46	30	40.52		
		466.52	32			
ความสุขในการเรียน	ระหว่างกลุ่มภายในกลุ่มรวม	7131.88	2	3565.94	113.79*	.00
		940.18	30	31.34		
		8072.06	32			
ความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่มภายในกลุ่มรวม	2425.88	2	1212.94	200.54*	.00
		181.46	30	6.05		
		2607.34	32			

จากตาราง 13 พบว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลหลังเรียนโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณทางเดียว (One-way MANCOVA) เพื่อควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน คือ คะแนนก่อนเรียนของตัวแปรตามทั้ง 3 ตัว ดังตาราง 14

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณทางเดียว (One-way MANCOVA)

ตัวแปร	Λ	df	F	Sig
ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ต่างกัน	.31	6.00	6.63*	.00

จากตาราง 12 พบว่าจากการพิจารณาค่าความน่าจะเป็น Sig. = .00 ดังนั้น Sig. < α (.00 < .05) แสดงว่าความ หลังจากควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนทั้ง 3 ตัวแล้วพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีความแตกต่างกันทั้ง 3 ตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบแตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีความสนใจเพิ่มเติมที่จะทำการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบตัวแปรตามแต่ละตัว โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (One-way ANCOVA) ปรากฏผลดังตาราง 15-17

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวของตัวแปรตาม (One-way ANCOVA) ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน	260.95	1	260.95	12.82	.01
ความฉลาดทางอารมณ์	284.88	2	142.44	7.00*	.03

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ตัวแปรตามด้านความคิดสร้างสรรค์ มีค่าความน่าจะเป็น Sig. = .03 ปรากฏว่า Sig. < α (.03 < .05) หมายความว่า หลังจากควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน คือ ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน โดยได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวของตัวแปรตาม (One-way MANCOVA) ความสุขในการเรียนของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ความสุขในการเรียนก่อนเรียน	11.83	1	11.83	.61	.44
ความฉลาดทางอารมณ์	466.64	2	233.32	11.95*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า ตัวแปรตามด้านความสุขในการเรียน มีค่าความน่าจะเป็น Sig. = .00 ปรากฏว่า Sig. < α (.00 < .05) หมายความว่า หลังจากควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน คือ ความสุขในการเรียนของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมทางเดียวของตัวแปรตาม (One-way MANCOVA) ความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ความรับผิดชอบก่อนเรียน	15.01	1	15.01	4.29	.047
ความฉลาดทางอารมณ์	88.85	2	44.45	12.71*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า ตัวแปรตามด้านความรับผิดชอบทางการเรียน มีค่าความน่าจะเป็น Sig. = .00 ปรากฏว่า Sig. < α (.00 < .05) หมายความว่า หลังจากควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน คือ ความความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่ามี ความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ในคู่มือบ้าง ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) เพื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยสถิติ Sheffe' ผลปรากฏดังตาราง 18-19 ต่อไปนี้

ตาราง 18 ผลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันเป็นรายคู่

ความฉลาดทางอารมณ์	\bar{X}	ความฉลาดทางอารมณ์		
		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
		80.09	70.55	71.18
สูง	80.09	-	9.55*	8.91*
ปานกลาง	70.55	-	-	-.64
ต่ำ	71.18	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 เมื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์จำแนกตามความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ มีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ คู่ที่ 1 นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดอารมณ์ปานกลาง และคู่ที่ 2 นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดอารมณ์ต่ำ

ตาราง 19 ผลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียน ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันเป็นรายคู่

ความฉลาดทางอารมณ์	\bar{X}	ความฉลาดทางอารมณ์		
		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
		37.55	29.18	18.00
สูง	37.55	-	8.36*	19.55*
ปานกลาง	29.18	-	-	11.18*
ต่ำ	18.00	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 เมื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบ จำแนกตามความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ ต่างกันมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่คู่ที่ 1 และ 2 นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ คู่ที่ 3 นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ผู้วิจัยได้สังเกตนักเรียนขณะที่ดำเนินการทดลองด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ แล้วบันทึกไว้ในหลังแผนการจัดการเรียนการสอน พบว่า

1. ในด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการคิดค้นหาคำตอบให้มีความแปลกใหม่ และหลากหลาย แตกต่าง ไม่เหมือนเพื่อน

2. ด้านความสุขในการเรียน ผู้วิจัยประเมินพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียน พบว่า นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม มีความร่าเริง ยิ้มแย้ม พูดคุย ชักถาม นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการทำกิจกรรม ตลอดจนแก้ไขผลงานของตนเองไปเรื่อย ๆ และตลอดเวลา

2.2 ด้านครูผู้สอน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าครูมีความเป็นกันเอง เข้าใจ พูดคุยกับผู้เรียนด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส สามารถสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นอย่างดี เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม กระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดคอยแนะนำอย่างมีเหตุผลเมื่อทำผิด ให้กำลังใจเมื่อทำถูก ควบคุมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย และมีความตรงต่อเวลา

2.3 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า นักเรียนมีความพอใจสื่อการเรียนการสอนที่นำมาสอน สนใจที่จะเรียนรู้ ใช้สื่อที่มีอยู่ในห้องเรียนมาช่วยในการทำกิจกรรม พอใจที่ห้องมีลักษณะ แสงสว่าง อุณหภูมิที่เอื้อต่อการเรียน

2.4 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน พบว่า นักเรียนและเพื่อนมีการยอมรับในตัวตนของกันและกันให้โอกาสในการทำกิจกรรมเปิดโอกาสให้เพื่อนได้แสดงความสามารถของตนเอง แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนแสดงความชื่นชมเมื่อเพื่อนทำกิจกรรมได้สำเร็จ และถูกต้อง

3. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า นักเรียนส่งงานต่อต่อเวลา มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้า การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อ ความคิดสร้างสรรค์ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ กลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพ้นเพ็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

4. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของ เดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้ 1) แบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) ความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 4) ความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน และ 5) ความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สูง ปานกลาง และต่ำ มีความแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาที่โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพนเพ็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน นักเรียน 33 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 2) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ 3) แบบวัดความสุขในการเรียน และ 4) แบบวัดความรับผิดชอบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ สูง ปานกลาง และต่ำ จากนั้นดำเนินการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบย่อยในแผน แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และแบบวัดความรับผิดชอบ จากนั้น ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 10 สัปดาห์ รวม 30 ชั่วโมง แล้วทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบย่อยในแผน แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และแบบวัดความรับผิดชอบเพิ่มเติม แล้วนำคะแนน ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณรวมทางเดียว (One-way MANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมทางเดียว (One-way ANCOVA) อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการสอนการวาดภาพระบายสี โดยใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.00/83.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80
2. ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสุขในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับ

เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สูง ปานกลาง และต่ำ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเปรียบเทียบรายคู่พบว่า

5.1 นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ มีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ

5.2 นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ มีค่าเฉลี่ยความสุขในการเรียนไม่แตกต่างกัน

5.3 นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ มีค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางมีค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยวิธีการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์

ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.12/83.42 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยวิธีการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกทักษะการวาดภาพระหว่างเรียน เท่ากับ 2677 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.65 (E_1) คิดเป็นร้อยละ 81.12 ของคะแนนเต็ม และคะแนนแบบทดสอบย่อยหลังเรียน เท่ากับ 2753 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.82 คิดเป็นร้อยละ 83.42 ของคะแนนเต็ม (E_2) ดังนั้นแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) / ผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลการวิจัยมาจากผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา ศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะ ศึกษารูปแบบวิธีการวาดภาพและเทคนิคการสอนศิลปะต่าง ๆ ศึกษาหลักจัดการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อให้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยวิธีการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบมากขึ้น และเพื่อให้แบบฝึกทักษะการวาดภาพมีรูปแบบและเทคนิคที่หลากหลาย ซึ่งแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยวิธีการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นทักษะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ เกิดทักษะที่เกิดจากการลงมือทำ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักการของเดวีส์ เรียนรู้จากการปฏิบัติเชื่อมโยงสู่กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการทางศิลปะ และเน้นความรู้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนนำมาประยุกต์สู่ประสบการณ์ใหม่ โดยวิธีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มาใช้ร่วมหลักการของเดวีส์ซึ่งเป็น

วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะ การเรียนรู้เชิง
 ประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้โดยผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้ต่าง ๆ
 และประสบการณ์เดิมมาปรับใช้สู่การทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งจะนำไปสู่การ
 เรียนที่มีชีวิตชีวา ลักษณะดังกล่าวเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 ให้กับนักเรียน (บุญเลี้ยง หุมทอง, 2556, หน้า 89) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้จากการปฏิบัติ
 เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ผู้เรียนได้ ลงปฏิบัติและสะท้อนคิดด้วยตนเอง ผู้เรียนได้มี
 ประสบการณ์ตรง และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถแก้ไขปัญหาของได้ด้วย
 ตนเอง

ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การวาดภาพโดยใช้แบบ
 ผีกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามของเดวิสพร้อมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 โดยคำนึงถึงหลักการสร้างแบบฝึกที่ดี และความสำคัญในการสร้างแบบฝึกทักษะการวาด
 ภาพโดยมีเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระศิลปะ เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้
 ของนักเรียน มีตัวอย่างและภาพประกอบเพื่อทำความเข้าใจได้ง่าย ระบุขั้นตอนและ
 กระบวนการต่าง ๆ ไว้ ชัดเจน และมีการประเมินความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ
 โดยผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวิสพร้อมกับ
 เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.00/83.33 ซึ่งสอดคล้องกับ
 งานวิจัยของ วรวิพรรณ โชนงนุช (2551, บทคัดย่อ อ้างถึงใน สายชล สิมสิน, 2559, หน้า
 127) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนลายสังคโลกโดยใช้
 รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนเมืองเสด็จ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการ
 จัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนลายสังคโลกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ
 เดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 82.38/87.50 ความพึงพอใจ
 ของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนลายสังคโลกโดยใช้รูปแบบการ
 เรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก
 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ พรหมหมวก (2556, หน้า 105) ได้ศึกษาผลการ
 ใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies) ที่มีต่อทักษะปฏิบัติการละเล่นในท้องถิ่น
 และความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะปฏิบัติการละเล่นในท้องถิ่นของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 5 หลังใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies) สูงกว่าเกณฑ์

ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 2) ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนเรื่องการละเล่นในท้องถิ่น ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies) สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องการละเล่นในท้องถิ่น ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies) อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถวัตร ทิพยเลิศ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (80.38/83.46) เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวิส เท่ากับ 0.6356 แสดงว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้นี้ ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นเท่ากับ 63.56 หรือคิดเป็นร้อยละ 63.563 นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวิส อยู่ในระดับมาก (3.52) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่าวิชาการปฏิบัติกีตาร์ เป็นวิชาที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน (4.35) รองลงมาคือการปฏิบัติกีตาร์เป็นวิชาที่น่าสนใจมาก (4.31) และวิชาการปฏิบัติกีตาร์เป็นวิชาที่ฝึกฝนได้ (4.23)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนหลังเรียน พบว่า การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยการเรียนตามของ เดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เป็นผลมาจากแบบฝึกทักษะการวาดภาพที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ฝึกคิดสร้างสรรค์ โดยเป็นไปตามธรรมชาติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการคิด ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เกิดความคิดใหม่ที่ไม่ซ้ำกับความคิดเก่า ๆ และแตกต่างไปจากเดิม โดยอาศัยพื้นฐานทางความคิดหรือสิ่งที่มีอยู่เดิม คิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม สนุกกับการลงมือทำ สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤดี ศรีวงศ์

(2552, หน้า 134) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า

1) ชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 81.27/80.05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนของนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัย สิริลักษณ์ นิตินทรธรรมกุล (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนด่านขุนทด หลังใช้ชุดกิจกรรมศิลปะ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการใช้ชุดการจัดกิจกรรมศิลปะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่าหลังจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมศิลปะแล้วนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นทั้งภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนขุนทด กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาล วรณพงษ์ และสถาพร ชันโต (2553, บทคัดย่อ) การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) วิชาศิลปะพื้นฐานของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอน concept attainment model ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ทั้ง 3 ฉบับ ด้านความคิดริเริ่มมีคะแนนเฉลี่ย 31.54 คิดเป็นร้อยละ 83.00 มีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ 36 คน คิดเป็น ร้อยละ 97.74 ของจำนวนนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย ด้านความคิดละเอียดลออ มีคะแนนเฉลี่ย 30.49 คิดเป็นร้อยละ 80.23 มีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ 31 คน คิดเป็นร้อยละ 81.58 ของจำนวนนักเรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นไปตามเกณฑ์ ที่ผู้วิจัยตั้งไว้คือ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดริเริ่มด้านความคิดละเอียดลออร้อยละ 75 และจำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ รังสรรค์ ต้นทัพไทย (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการ

จัดกิจกรรมทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของ สกศ. ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์หลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ดังนั้นจึงอภิปรายผลได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ใช้การสอน แบบส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นักเรียน มี ความคิดสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้เนื่องด้วย รูปแบบดังกล่าวมุ่งกระตุ้น จินตนาการ ซึ่งจินตนาการ เป็นบ่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์ เมื่อนักเรียนได้รับรู้ สัมผัส รู้สึกแล้วเกิดเป็นประสบการณ์จะทำให้ นักเรียน สามารถแสดงออกทางจินตนาการได้อย่าง สูงสุด เมื่อจินตนาการสูง ความคิดสร้างสรรค์ก็จะสูงตามด้วย

3. ผลการเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า การเปรียบเทียบ ความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน โดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้เป็น ผลมาจากผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับเทคนิค การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เข้ามาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จาก ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน นำมาต่อยอดสู่การปฏิบัติผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนของ แบบฝึกทักษะการวาดภาพ ซึ่งเป็นรูปการเรียงลำดับจากง่ายไปยาก โดยเริ่มเรียนรู้จาก ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เชื่อมโยงสู่ความรู้ใหม่จากการทำแบบฝึกทักษะการวาดภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดทำห้ายและเกิดกระตือรือร้นในการลงมือทำแบบฝึกทักษะการวาดภาพ และสนุกในการทดลองเทคนิคต่าง ๆ ทางศิลปะมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติดา แก้วพิกุล (2555, หน้า 97) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การ จัดการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น โดยเน้นการเรียนเป็นคู่ร่วมกับการบริหารสมอง เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคณิตศาสตร์และมีความสุขในการเรียนของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำ พบว่า ความสุข ในการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนใช้การจัดการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้นโดย เน้นการเรียนเป็นคู่ร่วมกับการบริหารสมอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 เพิ่มสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพกัญญา พูลขนาด (2553, หน้า 201-202 อ้างถึงใน สายชล สิมสิน, 2559, หน้า 132) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีสอนตาม

แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย พฤติกรรมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และความสุขในการเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีพฤติกรรมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 3) นักเรียนมีความสุขในการเรียน โดยสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในระดับมาก

4. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระหว่างก่อนเรียนหลังเรียน พบว่า การเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้วิจัย ได้จัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานผ่านแบบฝึกที่มีรูปแบบและเทคนิคการวาดภาพที่หลากหลาย อีกทั้งยังแจ้งผลการประเมินความรับผิดชอบทุกครั้งที่ยื่นรู้ พร้อมทั้งชมเชยนักเรียนที่ปฏิบัติงานได้ดี ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนศิลปะมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศ์วี โพธิ์สวัสดิ์ (2549, หน้า 60) ได้วิจัยการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐฐณิชา ศรีพิมลปานี (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นที่ 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพ E1/ E2 ของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นที่ 2 มีประสิทธิภาพของคู่มืออยู่ระหว่าง 67.54-78.86) 2) ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นที่ 2 นักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ สุจิตรา สิทธิไทย (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการเสริมแรงทางบวก

ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม สถานการณ์จำลอง 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์ มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ระหว่างการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชา ทาทอง (2556, หน้า 116-119) ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย มีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการประพฤติตนเป็นคนดี ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชนและประเทศชาติ ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการศึกษา ผลการเปรียบเทียบข้อมูลการศึกษาความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจำแนกตามเพศและอาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบทางการเรียนการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 5 และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า

5.1 ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวิสร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติโดยมีพื้นฐานจากประสบการณ์เดิมของนักเรียน ทำให้นักเรียน

เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถเชื่อมโยงสู่กระบวนการคิดสร้างสรรค์ ทำให้ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีกระบวนการคิดสร้างสรรค์มากกว่าเด็กนักเรียน กลุ่มปานกลางและกลุ่มต่ำตามลำดับ โดยสอดคล้องกับ ปาริชาติ ชินโณ (2555, หน้า 204) ได้ศึกษาการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการร่วมกับเทคนิค ซี.ไอ.อาร์. ซี (CIRC). ที่มีต่อเจตคติต่อการเรียน ความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงนั้น มักจะเป็นผู้ที่รู้จัก ตนเอง ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก ในทางความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่ม

5.2 ความสุขในการเรียนของนักเรียน ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามของ เดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึก ทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนที่เน้นการปฏิบัติ และเรียนรู้จากประสบการณ์ และมีลำดับเนื้อหาที่ง่ายไปหายาก โดยผู้เรียนกระทำและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง เชื่อมโยง ความรู้ใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เข้าใจในบทเรียนมากขึ้น เกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ อนุโณทัย คำเคื่อง (2545, บทคัดย่อ อ้างถึงใน ฉันทิณี รัตนพันธ์, 2555, หน้า 75) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนท่ามะแกง อำเภอแม่มาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ และจากการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

5.3 ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ที่มีความฉลาดทาง อารมณ์แตกต่างกัน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีความแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีค่าเฉลี่ยความ รับผิดชอบในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ และ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่า นักเรียนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ที่มีแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้

ตามศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและมีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนการปฏิบัติงาน ก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรมในแบบฝึกทักษะการวาดภาพระบายสี ทุกครั้ง จึงทำให้ผู้เรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง เข้าใจกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเด็กกลุ่มอื่น และเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนและมีความรับผิดชอบในการเรียนมากกว่าเด็กนักเรียนกลุ่มปานกลางและต่ำ ส่วนนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำหลังจากที่ได้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แล้ว ผลปรากฏว่านักเรียนมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น รู้จักวางแผนการทำงานเพิ่มขึ้น และมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลทำให้เด็กนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ นัฐกานต์ เหลาแก้ว (2555, หน้า 185-186) ได้ศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยประยุกต์การสอนและการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อความรับผิดชอบและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยประยุกต์การสอนและการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการที่มีต่อความรับผิดชอบและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่า ดัชนีประสิทธิผล (E.I) ที่ระดับ .05 ขึ้นไปนั้น แยกเป็นดัชนีประสิทธิผลความรับผิดชอบ และดัชนีประสิทธิผลความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เท่ากับ .56 และ .65 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยวิธีการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้น ถ้าครูมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รวมกับการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีวิธีการสอน ทฤษฎีและแนวคิดที่เหมาะสมกับนักเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ ๆ อย่างมีคุณภาพ ครูคอยแนะนำ ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจอย่าง

ละเอียดก่อนที่จะได้รับการจัดการเรียนรู้ควรกำกับการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จตามเวลาที่กำหนด ส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบที่สูงขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยวิธีการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีการพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบทางการเรียนได้สูงขึ้น และแตกต่างกันในกลุ่มปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการพัฒนานักเรียนในด้านความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ครูผู้สอนควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียนครูต้องคำนึงถึงสภาพความพร้อมของนักเรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ครูควรมีการสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และหากิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แทรกในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาตัวแปรตามตัวอื่น ๆ และวิชาต่าง ๆ เช่น ความพึงพอใจในการเรียนดนตรี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่าง ๆ ที่เน้นกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาขั้นตอนการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ อย่างละเอียดเพื่อเหมาะสมกับเนื้อหารายวิชาและวัยของผู้เรียน

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยหรือองค์ประกอบ หรือบทบาทของครูที่ส่งเสริมแบบฝึกทักษะการวาดภาพ

2.4 ควรมีการศึกษาในระยะยาวเพื่อผลการทดลองที่ส่งเสริมต่อแบบฝึกทักษะการวาดภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวการจัดทำแผนการเรียนรู้หลักสูตร
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533*. กรุงเทพฯ:
คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552*. กรุงเทพฯ:
คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: บิสดิต.
- กิมยานนท์ วัจคะฮาด. (2555). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทักษะการเขียน
ลายไทยพื้นฐานและความพึงพอใจต่อวิชา ศิลปะไทย จากการใช้แบบฝึกทักษะ
การเขียนลายไทยพื้นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กนิษฐา ทัพมอญ. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสมอง
เป็นฐานและการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร,
18(2), 29-30*.
- เกสร ปิยะทัต (2554). *การศึกษาความรับผิดชอบของตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิต. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษม*.
- เกษณี เทตนา. (2552). *อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู ความฉลาดทางอารมณ์ และลักษณะ
นิสัยทางการเรียนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- กุลนิดา เหลือบจำเริญ. (2553). *องค์ประกอบศิลป์*. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). *ความคิดเชิงสร้างสรรค์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:
ซัคเซสมีเดีย.
- กิตยวดี บุญเชื้อและคณะ. (2540). *กิจกรรมนำสนุกในห้องเรียนสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: เมธิทิปส์.

- จารุวรรณ เขียวอ่อน. (2551). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จตุพร ผ่องลุนहित. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรวรรัตน์ ขวัญรัมย์. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบกระบวนการกลุ่มเล่นและเรียนคณิตศาสตร์ให้มีความสุข. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ฉันทินี รัตนพันธ์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ การเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น.
- _____. (2553). เทคนิคการใช้คำถามพัฒนาการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- _____. (2553). การจัดการเรียนรู้แนวใหม่. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- _____. (2553). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). การวิจัยหลักสูตรและการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชะลูด นิ่มเสมอ. (2553). องค์ประกอบของศิลปะ. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- ชัชวาลย์ วรรณพงษ์, สถาพร ชันโต. (2553). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) วิชาศิลปะพื้นฐานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอน concept attainment model. วารสารศึกษาศาสตร์, 4(4), 32-34.
- ชูศรี วงศ์รัตน์ และองอาจ นัยพัฒน์. (2551). แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองและสถิติวิเคราะห์แนวคิดพื้นฐานและวิธีการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธิดา ศรีพิมพ์ลาณี. (2551). คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546). *นวัตกรรมการศึกษาชุด แบบฝึกหัด-แบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดทำผลงานทางวิชาการอาจารย์ 3 และบุคลากรทางการศึกษา (ครูชำนาญการครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษ)*. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- ทีศนา แหมมณี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2553). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2555). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2558). *ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทินกร บัวพลู. (2552). *ศิลปะกับการสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์ประภา พิศาลกิตติคุณ. (2558). *ความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกรณีศึกษา ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายควบคุมระบบกำลังไฟฟ้า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนพล บรรดาศักดิ์. (2561). *ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในชีวิตต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์. พย.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีราภรณ์ ทรงประศาสน์. (2551). *การใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการแต่งประโยคสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแพร่ปัญญาอนุกุล*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Theories and development instructional model)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เอสพรีนติ้ง ไทยแพคตอริ.
- บุญส่ง นิลแก้ว. (2541). *วิจัยทางการศึกษา*. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บรรจง อมรชีวิน. (2554). *Thinking school สอนให้คิด*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด.
- ประภาพร ถิ่นทอง. (2553). การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัว
 ประกอบของพหุนามดีกรีสอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บัญชา ทาทอง. (2556). ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ พศ.ม. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). วิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
 _____. (2553). หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- นฤดี ศรีวงศ์. (2552). การพัฒนาชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 อุบลราชธานี.
- นงเยาว์ ทองกำเนิด. (2558). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤมล ไกรฤกษ์. (2558). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โดยใช้
 กิจกรรมศิลปะต่างรูปแบบโรงเรียนวัดดุสิตาราม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นัฏฐกานต์ เหลาแก้ว. (2555). ได้ศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยประยุกต์การสอน
 และการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อความรับผิดชอบและ
 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นำโชค วัฒนานัย, พูลศักดิ์ โกษียาภรณ์และดวงกมล โพธิ์นาค. (2559). การพัฒนารูปแบบ
 การเรียนการสอนแบบเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เรื่อง จุลนศาสตร์หุ่นยนต์.
 วารสารศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม, 10(4), 57-59.
- ประสน จุ่มพรม. (2550). ทักษะทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรม
 วาดภาพ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ประภาพร ถิ่นอ่อน. (2553). การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรีชาตี ชินโณ. (2552). ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการร่วมกับเทคนิค ซี.ไอ.อาร์.ซี. (CIRC) ที่มีต่อเจตคติต่อการเรียน ความสามารถในการอ่านความสามารถในการเขียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิชญ ประเสริฐผล. (2553). สนุกวาดภาพคนเหมือนฉบับปรับปรุง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เพ็สท์.
- พัฒน์พงศ์ บรรณการ. (2552). การพัฒนาแบบฝึกเรื่องการเป่าขลุ่ยไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มุกิตา, อังครุระษี. (2559). การพัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่องสีและการระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสำโรง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- รัฐพล โกรินทร์. (2561). แนวทางการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ตามหลักพุทธธรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพนเพ็ก. (2551). มาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. นครพนม: โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพนเพ็ก.
- สินวัฒน์ วรสาร. (2561). การพัฒนาชุดฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ความคงทนในการเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(29), 132-143.
- ชัยยงค์ พรมวงศ์. (2560). ความหมายของแบบฝึกเสริมทักษะ. เข้าถึงได้ที่ <http://oknation.nationtv.tv>. 6 สิงหาคม 2561.
- วัชรพงศ์ หงส์สุวรรณ. (2552). วาดเส้นแรงเงา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.

- วราภรณ์ ระเบเลิศ. (2552). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ตัวประกอบของจำนวนนับโดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิรินภา โพธิ์ทอง. (2562). ผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียตามแนวคิด การสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เรื่อง การสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารวิชาการการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6(2), 183-190.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาการเรือนรู. (2552). ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุเชน นอยสำแดง. (2550). การศึกษาผลงานการวาดภาพระบายสีและความพึงพอใจ โดยใช้เพลงประกอบการสอนของนักเรียนชนประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิทย์ พรหมหมวก. (2556). ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies) ที่มีต่อทักษะปฏิบัติการเล่นในท้องถิ่นและความภาคภูมิใจใน ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพฯ: อีเค บุ๊คส์.
- สมภาพ ปู่ไทย. (2550). การสร้างแบบประเมินภาคปฏิบัติกิจกรรมศิลปะวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายฝน พรหมจันทร์. (2559). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยใช้การสอนแบบ MAT ร่วมกับทักษะปฏิบัติของเดวิส เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ การคิด วิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สายชล สิมสิน. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมเกมคณิตศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ
แก้ปัญหาพร้อมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน
การคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกจนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุจิตรา ตริรัตน์นุกุล. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์สำหรับ
ส่งเสริมกรอบความคิดด้านเชาวน์ปัญญาของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา.
วิทยานิพนธ์ วท.ม. ชลบุรี: วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ ภูริภาดาวรรณ. (2554). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตาม
สภาพจริง. เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลปะ.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2554). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน
จำกัดภาพพิมพ์.
- สุรัชย์ รดาการ. (2555). การคิดสร้างสรรค์เพื่อการจัดการคุณค่า. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจิตรา สิทธิไทย. (2553). รายงานวิจัยในชั้นเรียนการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบ
ของเด็ก 44 ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร .
- สุพารัตน์ กองจิ๋ว. (2555). การสร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- สุคนธ์ สินธพานนท์, สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์, พรรณี สินธพานนท์
(2552). พัฒนาทักษะการคิด...พิชิตการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์เสียงเสียง.
- สลาย ปลั่งกลาง. (2552). ผลการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้
แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มีผลลัพธ์และ
ตัวตั้งไม่เกิน 20 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาดา แก้วพิกุล. (2555). การพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การจัดการเรียนการสอน
อย่างกระตือรือร้น โดยเน้นการเรียนรู้เป็นคู่ร่วมกับการบริหารสมอง เพื่อส่งเสริม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคณิตศาสตร์และมีความสุขในการเรียนของ
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำ.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมศรี อภัย. (2552). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบ จำนวน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้แบบฝึกทักษะ. วิทยาศาสตร์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุจรีต เหมวัล. (2555). ศาสตร์การสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะ. ขอนแก่น: ทรัพย์สุนทร การพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2551). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริลักษณ์ นิตธรรมกุล. (2552). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุนันทา โกลลศิริลักษณ์. (2552) ฉลาดคิดคิดอย่างคนฉลาด. กรุงเทพฯ: ปิสดิต.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนา การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพิศ ศิริโยธา. (2558). การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์สถาบันการพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สารภี ศุระตรงค์. (2557). ปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในการเรียนวิชา กิจกรรมองค์การวิชาชีพ 3 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปวช. 3 สาขาการขาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมล ศรียาน โดยใช่วิธีการเสริมแรง. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมล ศรียาน.
- อัมพา ปัญญาคำ. (2550). การสร้างแบบฝึกทักษะการคูณโดยการคิดวิเคราะห์ทั้งงาน สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุบลวรรณ ปรงวนิชพงษ์. (2551). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้ กิจกรรมการอ่านให้คล่องสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี บุรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารี พันธมณี. (2557). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุบลวรรณ ปรงวนิชพงษ์. (2551). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมการอ่านให้คล่องสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน ราชินีบุรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. (2555). *ทักษะความคิดพัฒนาอย่างไร*. กรุงเทพฯ: อินทร์ธน.
- อรัญญา กุฎจอมศรี. (2557). *การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อโณทัย ชีระทีป. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรรถวัตร ทิพยเลิศ. (2560). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติที่ดีตามแนวคิดของเดวีส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Jill. Dann, (2002). *Emotional Intelligence IN A WEEK*. (ชนะ เอี่ยมอนันต์, แปล). กรุงเทพฯ: บิสคิด.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๑๖๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร - อุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบขออนุญาตเป็นผู้ใช้ขบวนการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายกมล พิทักษ์สมบัติ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๕๔๒๑๒๓๑๑๐๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พันธ์นันท ชมภูษ เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พลเจจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ภคพล คติวัฒน์)

รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและงบประมาณ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ โทร. ๐ ๔๔๓๕ ๘๑๖๖ ๙

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๑๖๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร - อุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายสุทธิกร สิทธิประภา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๙๔๒๑๒๓๑๑๐๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ความหลักการของเควีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พันธันท์ ชมภูนุษ เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พละจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ภคพล คดีวัฒน์)

รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและงบประมาณ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ โทร. ๐ ๔๔๓๕ ๘๑๖๖ ๙

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๑๖๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร - อุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาววราลักษณ์ อาจิวชัย

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๔๔๒๑๒๓๑๑๐๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พันฉันทน์ ชมภูนุช เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พลเจตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ภคพล คดีวัฒน์)

รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและงบประมาณ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ โทร. ๐ ๔๔๓๕ ๘๑๖๖ ๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๑๖๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร - อุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางปัญญาทิพย์ บุญมาวงษา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๙๔๒๑๒๓๑๑๐๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พันฉันทน์ ชมภูนุช เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พละจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ภคพล คติวัฒน์)

รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและงบประมาณ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ โทร. ๐ ๙๔๓๕ ๘๑๖๖ ๙

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๑๖๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร - อุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายประสิทธิ์ โกษาแสง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๔๔๒๑๒๓๑๑๐๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียนและความรับผิดชอบ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พันธันท์ ชมภูนุษ เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พลละจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ภคพล คติวัฒน์)

รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและงบประมาณ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์ โทร. ๐ ๔๔๓๕ ๘๑๖๖ ๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สนุกกับงานศิลป์

เรื่องทดลองสี

เวลา 3 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

1. สาระการเรียนรู้

การทดลองสีด้วยการใช้สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีเทียน และสีจากธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น

2. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกองงานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ศ 1.1 ป.1/4 สร้างงานทัศนศิลป์โดยการทดลองใช้สีด้วยเทคนิคต่าง ๆ

4. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การทดลองสีเป็นการสร้างงานทัศนศิลป์ โดยการใช้สีด้วยเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์และรู้จักใช้วัสดุและอุปกรณ์ให้ถูกต้องเหมาะสม

ความรู้ (K)

มีความรู้ความเข้าใจลักษณะและความสำคัญเกี่ยวกับพื้นฐานสำคัญในการทดลองสีในเทคนิคต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานจากทดลองสีในเทคนิคต่าง ๆ

ทักษะกระบวนการ (P)

มีทักษะในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจากการทดลองสีในเทคนิคต่าง ๆ ได้ มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างงานทัศนศิลป์

ด้านเจตคติ (A)

นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องเทคนิคการใช้สี มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่าง ๆ และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

5 ทักษะที่ต้องพัฒนา

- 1) ทักษะปฏิบัติ
- 2) ทักษะการสังเกต
- 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์

6 เนื้อหาสาระ

- 1) ลักษณะและความสำคัญของการทดลองสีเทคนิคต่าง ๆ ในงานทัศนศิลป์
- 2) ขั้นตอนวิธีการใช้สีด้วยเทคนิคต่าง ๆ
- 3) สามารถสร้างสรรค์ผลงานจากการใช้สีด้วยเทคนิคต่าง ๆ ด้วยตนเองได้

7 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

➡ กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 1)

1.1 ครูชี้แจงตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่องทดลองสีสีน และคาบเรียนให้นักเรียนทราบ

1.2 นักเรียนทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ

ขั้นสอน (การสอนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์)

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ และสาธิตทักษะและการกระทำ

1.1 ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูชี้แจงตัวชี้วัดการเรียนรู้ลักษณะและความสำคัญการชูดสี มีความรู้ความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนและวิธีการชูดสีและรู้หลักสร้างสรรค์ผลงานจากเทคนิคการชูดสี หลังจากนั้นร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการทดลองสีแบบต่าง ๆ ที่ได้เรียนมา แล้วครูให้นักเรียนบอกเทคนิคการทดลองสี ที่นักเรียนชอบมากที่สุด พร้อมอธิบายเหตุผล โดยครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม เพื่อทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน

1.2 ครูให้นักเรียนร่วมกันศึกษาความรู้ เรื่อง การชูดสี จากใบความรู้ แล้วร่วมกันอภิปรายสาระสำคัญ

1.3 ครูอธิบายรายละเอียดและวิธีการวาดภาพจากเทคนิคการขีดเส้นให้นักเรียนเข้าใจ พร้อมกับนำภาพผลงานทัศนศิลป์ที่เกิดจากการขีดเส้นมาให้นักเรียนดูประกอบ จากนั้นครูจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการขีดเส้นพร้อมทั้งสาธิตให้นักเรียนดู

2. ชั้นแบ่งปันสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย แลกเปลี่ยนความรู้สาธิต (ชั่วโมงที่ 2)

2.1 ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า ครูจะสาธิตการขีดเส้น พร้อมชี้แจงจุดประสงค์การสาธิตให้นักเรียนทราบ

2.2 ครูสาธิตเทคนิคการขีดเส้นให้เกิดภาพ ให้นักเรียนดู พร้อมอธิบายประกอบที่ละขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อให้นักเรียนสังเกตวิธีการปฏิบัติ เพราะแบบฝึกเรื่องนี้เป็นแบบฝึกที่นำหลักการการวาดภาพที่เกิดจากการเรียนรู้ทัศนธาตุ เส้น รูปร่าง รูปทรง ตั้งแต่แบบฝึกที่ 1, 2, 3 มาประยุกต์ใช้เข้าด้วยกัน ครูเริ่มสาธิตให้ครบทุกขั้นตอน

3. ชั้นการกระทำโดยไม่มีแบบ (ชั่วโมงที่ 3)

ตัวแทนนักเรียนฝึกปฏิบัติการขีดเส้นตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยสร้างสรรค์ตามจินตนาการโดยไม่มีแบบ (โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและคอยแนะนำสิ่งที่เป็นปัญหาติดขัด ซึ่งเป็นสาเหตุให้การปฏิบัติงานล่าช้า)

4. ชั้นกระบวนการวิเคราะห์)เชื่อมโยงทักษะย่อย การใช้เทคนิควิธีการชั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ

4.1 ให้นักเรียนศึกษาใบงาน จากบัตรความรู้ศิลปะเรื่องที่ 1 และทำกิจกรรมที่ 1 โดยสังเกตและพิจารณาดูว่ามีรายละเอียดเป็นอย่างไร แล้วลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.2.1 ศึกษาและสังเกตการขีดเส้น จากภาพตัวอย่างในแบบฝึกการวาดภาพลงมือวาดภาพ โดยพยายามแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงภาพให้มีความสมบูรณ์สวยงาม

4.2.2 สังเกตและเปรียบเทียบผลงานกับตัวอย่างของภาพจากแบบฝึกศิลปะในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อ ความหมาย ความสวยงาม ความละเอียด ประณีต การจัดองค์ประกอบของภาพ

5. ชั้นสรุป

นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติให้เพื่อน ๆ ฟังตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติ
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมและวิธีการแก้ปัญหา

3. อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

4. การสื่อความหมายของภาพ

6. ประยุกต์

1. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้เกี่ยวกับวาดภาพจากเทคนิคการชุดสี และการถ่ายทอดออกมาเป็นศิลปะ กำหนดวิธีการวาดภาพและการนำไปในชีวิตประจำวัน

2. นักเรียนเก็บอุปกรณ์การวาดภาพ

3. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

7

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด / ประเมิน	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้ในการวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้	แบบฝึกทักษะ การวาดภาพเรื่องทดลองสี	แบบทดสอบย่อยก่อนเรียน และหลังเรียนจำนวน 10 ข้อ	ได้ผลการประเมินในระดับดี 9-10 คะแนน ดีมาก 7-8 คะแนน ดี 5-6 คะแนน พอใช้ 0-4 คะแนน ปรับปรุง
2. ด้านทักษะ กระบวนการ ผลการปฏิบัติงาน	ตรวจผลงาน แบบฝึกทักษะ การวาดภาพเรื่องทดลองสี และแบบวัดต่าง ๆ	2.1 แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน 2.2 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ 2.3 แบบประเมินความสุขในการเรียน 2.4 แบบประเมินความรับผิดชอบในการทำงาน	ได้ผลการประเมินในระดับดี เกณฑ์ผ่าน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

8

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- วัสดุและอุปกรณ์การทดลองสี ได้แก่ พู่กัน สีเทียน หมึกดำ เข็มหมุด จานสี แก้วน้ำ และกระดาษวาดเขียน
- เอกสารประกอบการสอน

9. ความเห็นของหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ

.....

(นางภััสสร สุธรรม)
 หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ

10. ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

.....

(นายอดิวัฒน์ นามศรีฐาน)
 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองผักตบโพ้นตบ

11. บันทึกหลังสอน

1. สรุปผลการจัดการเรียนการสอน

.....

2. ปัญหาหรืออุปสรรค

.....

3. ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....

ตำแหน่ง ครูผู้สอน

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. อุปกรณ์ใดที่ใช้ในงานชุดสี ก. ผงคราม ข. สีเทียน ค. ผงขมิ้น 2. การชุดสี ควรใช้กระดาษแบบใด ก. กระดาษผิวเรียบ ข. กระดาษผิวหยาบ ค. กระดาษผิวมัน 3. สีชนิดใด ควรนำมาใช้ในการชุดสี ก. สีน้ำ ข. สีไม้ ค. สีเทียน 4. ข้อใดเป็นอุปกรณ์สำคัญของการชุดสี ก. เหล็กแหลม ข. หลอดดูด ค. ผ้าเช็ดหน้า 5. การทดลองสีด้วยวิธีใด ต้องทำอย่างระมัดระวังเพราะอาจเกิดอันตรายได้ ก. ชุดสี ข. พับสี ค. หยดสี	6. เทคนิคการทดลองสีวิธีใด เกิดเป็นร่องรอยของเส้นมากที่สุด ก. การพับสี ข. การโรยสี ค. การชุดสี 7. การชุดสี ต้องผสมหมึกดำกับน้ำอย่างไร ก. เล็กน้อย ข. เข้มข้น ค. เจือจาง 8. หลักการวาดภาพจากเทคนิคการชุดสีที่ถูกต้อง ก. วาดภาพที่มีขนาดใหญ่ ข. วาดภาพที่ไม่ขนาดเล็ก ค. ไม่วาดภาพ 9. ขั้นตอนแรกของการชุดสี คืออะไร ก. ร่างภาพ ข. ชุดสีด้วยเหล็กแหลม ค. ทาหมึกดำลงบนกระดาษ 10. หมึกดำ ใช้ในการทดลองสีด้วยวิธีใด ก. ชุดสี ข. พับสี ค. เป่าสี

มฐ. ศ 1.1 ป. 1/4

ได้คะแนน	คะแนนเต็ม
	10

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เฉลย

1. ข
2. ก
3. ค
4. ก
5. ก
6. ค
7. ก
8. ก
9. ก
10. ก

ใบความรู้

เรื่อง การทดลองสี

การสร้างงานศิลปะ สามารถทำได้หลายเทคนิคและหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความถนัดและความพึงพอใจของผู้สร้างผลงาน “การชุดสีเทียน” เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่คุณสามารถทำได้ ด้วยการระบายสีสีต่างๆ ให้เต็มพื้นที่กระดาษ หลังจากนั้นจึงใช้วัสดุปลายแหลมขูด เช่น ไม้เสียบลูกชิ้นหรือไม้จิ้มฟัน “วาด” ออกมาให้เป็นรูปร่างตามที่คุณต้องการ ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์โดยการใช้จินตนาการอันสุดบรรเจิดของเด็ก รวมทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

เทคนิคการการชุดสีเทียน

- เคล็ดลับของการระบายสีเทียนในลักษณะนี้ ควรใช้กระดาษผิวหยาบเพื่อให้มันสามารถกักเก็บเนื้อสีไว้ได้ เป็นอย่างดี เช่น กระดาษร้อยปอนด์ เป็นต้น
- เริ่มจากการระบายสีสลับแรกแนะนำว่าใช้สีเข้มก่อน เนื่องจากสีเทียนเป็นสีทึบแสง สามารถใช้หลาย ๆ สีระบายกระจายไปทั่ว ๆ ในกระดาษได้เลย แต่เคล็ดลับ คือต้องระบายให้มีความกลมกลืนกันให้มาก เนื่องจากคุณต้องเผื่อพื้นที่ความลึกของพื้นผิวไว้ให้สีขึ้นบนด้วย หลังจากนั้นแล้วจึงระบายสีชั้นต่อ ๆ ให้เป็นสีอ่อนขึ้นตามลำดับ โดยอาจระบายสัก 3 ชั้นก็ได้ และชั้นสุดท้ายให้ระบายด้วย ‘สีดำ’ ทั้งหมด
- เคล็ดลับความสวย คือ ช่วงรอยต่อตะเข็บระหว่างสี คุณควรระบายให้มันบางกว่าในส่วนที่จะเปลี่ยนเป็นสีอื่นออกไปเพราะมันจะช่วยให้การผสมสีเป็นไปได้อย่างง่าย
- ควรวาดภาพที่มีขนาดใหญ่จะออกมาสวยกว่า เนื่องจากสีเทียนไม่เหมาะกับภาพที่มีขนาดเล็ก เวลาระบายด้วยเทคนิคนี้จะไม่สวยและไม่รู้เรื่อง ความสวยคือ การใช้วัสดุที่อยู่ด้านล่าง

- เวลาระบายเทียนลงไปเรื่อย ๆ จะมีเศษสีหรือเม็ดแข็ง ๆ เกาะติดอยู่บนกระดาษ คุณควรใช้กระดาษทิชชูหรือไม้เคาะหุ้บดอกออกเบา ๆ แล้วค่อยระบายอีกครั้ง เพื่อความเรียบเนียนสวยงามของชิ้นงาน
- นอกจากนี้เมื่อคุณระบายเสร็จในแต่ละครั้ง แนะนำว่าให้นำกระดาษทิชชูมาเช็ดสีที่ติดอยู่ตรงปลายด้วย คุณแล้วต้องสะอาด เนื่องจากถ้าไม่เช็ดแล้วระบายซ้ำลงไป สีจะดูหม่นหมอง
- เมื่อลงสีคำสนิทในชั้นสุดท้ายแล้ว ให้ปล่อยกระดาษแผ่นนั้นทิ้งไว้ให้แห้งสักครู่ ตรวจสอบดูว่าไม่มีเศษอะไรระจัดกระจายอยู่ แล้วให้ใช้ไม้จิ้มฟัน หรือไม้จิ้มลูกชิ้น ขูดสีคำพร้อมวาดเป็นรูปตามใจชอบ เมื่อขูดสีคำออกจะมีเส้นดำหลุดออกมาให้หยิบออกทุกครั้ง เพื่อจะได้ไม่ทำให้ภาพเลอะเทอะ
- วาดภาพได้ตามใจชอบ

ภาพที่ 1 การขูดสีเป็นรูปต้นไม้

ที่มา ; <http://horsestationery.blogspot.com>

วัสดุประสงค์

- 1) เด็กออกแบบและการจัดรูปทรง
- 2) วางแผนและการแก้ปัญหาในขณะที่ชูดสี

วัสดุอุปกรณ์

- 1) กระดาษวาดเขียน 2) สีเทียนสีต่าง ๆ 3) ไม้มีด หวี และวัสดุที่มีปลายแหลม

ตัวอย่างการวาดภาพจากเทคนิคการขีดสี

ภาพที่ 2, 3 ตัวอย่างเทคนิคการขีดสีเป็นภาพวาดตามจินตนาการ

ที่มา ; <http://horsestationery.blogspot.com>, <https://kanyaratbtublog.wordpress.com>

กิจกรรมที่ 1 ขั้นตอนการวาดภาพจากเทคนิคการชูดสี

การชูดสี

การชูดสี มีวิธีทำ ดังนี้

1. ร่างภาพ และใช้สีเทียนระบาย

2. ใช้ฟู่กันจุ่มหมึกดำมาระบายทับสีเทียน

ภาพสำเร็จ

3. เมื่อหมึกดำแห้ง ให้ใช้วัสดุปลายแหลม มาชูดให้เป็นภาพ

ภาพบ้านในความมืด

บัตรภาพ

ภาพบ้านมืด

ภาพปลาทองแสนสวย

ชิ้นงาน/ภาระงาน (ใบงาน1.1)

ผลงานทัศนศิลป์จากการทดลองสี

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์จากการวาดภาพจากการชูดสี

จำนวน 1 ภาพ

ลงในกระดาษวาดเขียน แล้วบันทึกข้อมูล

1. ชื่อผลงาน คือ
2. ผลงานชิ้นนี้ได้จากการทดลองสีด้วยเทคนิคการ หยดสี เป่าสี พับสี
 โรยสี สลักสี ชูดสี อื่นๆ
3. ความรู้สึกที่มีต่อผลงาน พอใจมาก พอใจ ไม่พอใจ
 เพราะ.....

ใบงานที่

1.2 การชูดสี

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างภาพจากการชูดสี 1 ภาพ ลงในกระดาษวาดเขียนตามจินตนาการ แล้วบันทึกข้อมูล

1. ภาพที่สร้างชื่อ
2. สีที่นักเรียนเลือกใช้ คือ สี.....
3. นักเรียนได้ออกแบบภาพไว้ก่อนชูดสีหรือไม่ ออกแบบ ไม่ออกแบบ
4. ความรู้สึกที่มีต่อผลงาน พอใจมาก พอใจ ไม่พอใจ
เพราะ.....

แบบทดสอบหลังเรียน 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. อุปกรณ์ใดที่ใช้ในงานชุดสี ก. ผงคราม ข. สีเทียน ค. ผงขมิ้น 2. การชุดสี ต้องผสมหมึกดำกับน้ำอย่างไร ก. เข้มข้น ข. เล็กน้อย ค. เจือจาง 3. สีชนิดใด ควรนำมาใช้ในการชุดสี ก. สีน้ำ ข. สีไม้ ค. สีเทียน 4. ข้อใดเป็นอุปกรณ์สำคัญของการชุดสี ก. เหล็กแหลม ข. หลอดดูด ค. ผ้าเช็ดหน้า 5. ขั้นตอนแรกของการชุดสี คืออะไร ก. รางภาพ ข. ชุดสีด้วยเหล็กแหลม ค. ทาหมึกดำลงบนกระดาษ	6. เทคนิคการทดลองสีวิธีใด เกิดเป็นร่องรอยของเส้นมากที่สุด ก. การพับสี ข. การโรยสี ค. การชุดสี 7. การชุดสี ควรใช้กระดาษแบบใด ก. กระดาษผิวมัน ข. กระดาษผิวหยาบ ค. กระดาษผิวเรียบ 8. หลักการวาดภาพจากเทคนิคการชุดสีที่ถูกต้อง ก. วาดภาพที่มีขนาดเล็ก ข. วาดภาพที่ไม่ขนาดใหญ่ ค. ไม่วาดภาพ 9. การทดลองสีด้วยวิธีใด ต้องทำอย่างระมัดระวังเพราะอาจเกิดอันตรายได้ ก. ชุดสี ข. พับสี ค. หยดสี 10. หมึกดำ ใช้ในการทดลองสีด้วยวิธีใด ก. พับสี ข. ชุดสี ค. เป่าสี

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ได้คะแนน

คะแนนเต็ม

10

เฉลย

1. ข 2. ก 3. ค 4. ก 5. ก 6. ค 7. ข 8. ข 9. ก 10. ข

บรรณานุกรม

ทวีศักดิ์ จริงกิจ และคณะ. 2551. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานศิลปะ
ประถมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

วิชญ รุจิรวงศ์. 2558. วาดเพลินด้วยปากกาลูกสีน 1 ด้าม. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ Dream & Passion.

วัชรพงศ์ หงส์สุวรรณ. 2547. วาดเส้นมันحنศิลป์. กรุงเทพฯ:
บริษัทโรงพิมพ์มิตร สัมพันธ์กราฟิก.

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. 2551. ทักษะศิลปะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ:
บริษัท อักษรเจริญทัศน์.

แบบประเมินผลงานของนักเรียน

กิจกรรมที่ 1 แบบฝึกทักษะการวาดภาพจากเทคนิคการชุดสี

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย / ในระดับช่องคุณภาพที่เห็นว่าตรงกับระดับคุณภาพผลการปฏิบัติงาน

เลขที่	รายการ																รวม	ร้อยละ	ผลการประเมิน	
	การร่างภาพ				การจัดวางภาพ				การระบายสี				ความประณีตสวยงาม						ผ่าน	ไม่ผ่าน
25																				
26																				
27																				
28																				
29																				
30																				
31																				
32																				

เกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ดังนี้

มาก หมายถึง ตรงกับระดับ 4

ปานกลาง หมายถึง ตรงกับระดับ 3

น้อย หมายถึง ตรงกับระดับ 2

น้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับระดับ 1

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์สร้างขึ้นจากแนวคิดของทอแรนซ์ (Torrance) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรม ดังนี้

- 1.1 กิจกรรมชุดที่ 1 การเติมต่อภาพสวยตามจินตนาการ (ความคิดริเริ่ม)
- 1.2 กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติม วงกลมเสริมเส้น (ความคิดละเอียดลออ)
- 1.3 กิจกรรมชุดที่ 3 ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา (ความคิดคล่อง)
- 1.4 กิจกรรมชุดที่ 4 ทศนธาตุแสนสนุก (ความคิดยืดหยุ่น)

2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์สร้างขึ้น เพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านหนองผักตบโพหนะเพ็ก ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบชุดนี้จะนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อนักเรียนใด ๆ ทั้งสิ้น

3. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ใช้เวลาทั้งหมด 40 นาที เมื่อนักเรียนได้ยื่นเสียงสัญญาณหมดเวลาในแต่ละชุดนั้น แล้วเตรียมตัวทำข้อสอบชุดต่อไป ตามลำดับโดยแบบทดสอบแต่ละชุดใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

3.1 กิจกรรมชุดที่ 1 การเติมต่อภาพสวยตามจินตนาการ	เวลา 10 นาที
3.2 กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติม วงกลมเสริมเส้น	เวลา 10 นาที
3.3 กิจกรรมชุดที่ 3 ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา	เวลา 10 นาที
3.4 กิจกรรมชุดที่ 4 ทศนธาตุแสนสนุก	เวลา 10 นาที
4. ให้นักเรียนเขียน ชื่อ-สกุล และเลขที่ ลงในกระดาษคำตอบให้ชัดเจน
5. ถ้ากระดาษคำตอบไม่พอให้นักเรียนขอเพิ่มเติมได้อีก

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมชุดที่ 1 การเติมต่อภาพสวยตามจินตนาการ (ความคิดริเริ่ม)

คำชี้แจง

1. กิจกรรมชุดที่ 1 เป็นแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ให้นักเรียนนำทัศนธาตุเรื่องเส้น มาต่อเติมตัวเลขที่กำหนดให้ ได้แก่ 1, 2, 3, 4 และ 5 มาสร้างเป็นภาพที่มีความหมายและแปลกใหม่ที่สุด ซึ่งใช้เวลา 10 นาที

2. การเติมต่อภาพจากเส้น จะใช้ทัศนธาตุ (เรื่อง เส้น) ที่เส้นก็ได้ มาต่อเติมภาพตัวเลขที่กำหนดเพื่อให้เกิดเป็นภาพ แต่ละเส้นจะใช้ซ้ำกี่ครั้งก็ได้ จะวาดสองเส้นหรือวาดให้เล็กลงหรือขยายเส้นให้ใหญ่ขึ้นก็ได้ตามความต้องการ และเปลี่ยนทิศทางได้ พร้อมกับเขียนชื่อภาพกำกับไว้ทุกภาพ

3. กิจกรรมนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด ดังนั้นนักเรียนจึงมีอิสระเต็มที่ในการคิดพยายามวาดภาพให้ได้ภาพแปลกใหม่ที่สุด และไม่ซ้ำกับผู้อื่น จึงจะได้คะแนนมาก จำนวน 5 รูปภาพ

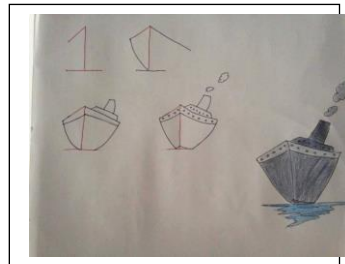
เส้นที่กำหนดให้

1	2	3	4	5
เลขหนึ่ง	เลขสอง	เลขสาม	เลขสี่	เลขห้า

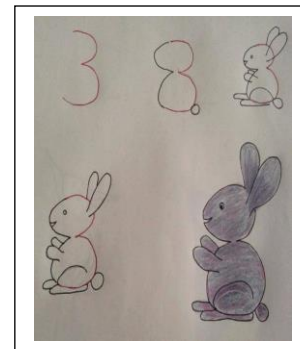
ตัวอย่างการเติมต่อภาพตามจินตนาการเป็นรูปสัตว์และสิ่งของต่าง ๆ

เติมต่อภาพนกแสนสวย

เติมต่อภาพเรือใบ

เติมต่อภาพพี่กระต่ายน้อยน่ารัก

กระดาษคำตอบ

กิจกรรมชุดที่ 1 การเติมต่อภาพสวยตามจินตนาการ (ความคิดริเริ่ม)

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....โรงเรียน.....

1. ชื่อรูปภาพ.....

1

2. ชื่อรูปภาพ.....

2

3. ชื่อรูปภาพ.....

3

4. ชื่อรูปภาพ.....

4

5. ชื่อรูปภาพ.....

5

เกณฑ์การให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนความคิดริเริ่ม พิจารณาจากความถี่ของคำตอบของนักเรียนทั้งหมด โดยการนำคำตอบแต่ละข้อของนักเรียนมาบันทึก เพื่อหาค่าความถี่ของคำตอบที่ซ้ำกัน คำตอบใดที่ตอบซ้ำกันมาก จะได้คะแนนน้อยหรือไม่ได้เลย ถ้าคำตอบยิ่งซ้ำกับคนอื่นน้อยหรือไม่ซ้ำคนอื่นเลยก็ได้คะแนนมากขึ้น เกณฑ์การให้คะแนนยึดหลัก ดังนี้

- คำตอบซ้ำ ร้อยละ 6-10	ให้ 1 คะแนน
- คำตอบซ้ำ ร้อยละ 3-5	ให้ 2 คะแนน
- คำตอบซ้ำ ร้อยละ 2	ให้ 3 คะแนน
- คำตอบซ้ำกันไม่เกิน 1 ขึ้นไป	ให้ 4 คะแนน
- คำตอบไม่ซ้ำกับใครเลย	ให้ 5 คะแนน

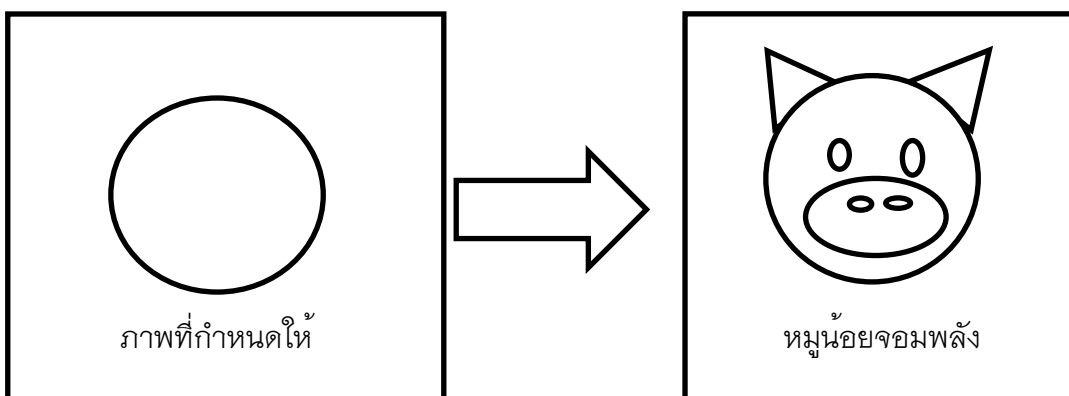
แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติม วงกลมเสริมเส้น (ความคิดละเอียดลออ)

คำชี้แจง

1. กิจกรรมชุดที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ โดยให้นักเรียนต่อเติมรูปวงกลม ให้ได้รูปภาพ จำนวน 5 รูปภาพ ซึ่งใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนสามารถต่อเติมภาพภายในหรือภายนอกก็ได้ผ่านทัศนธาตุต่าง ๆ ให้ได้ภาพที่มีความหมายตามจินตนาการของนักเรียน สื่อความหมายได้ชัดเจน แปลกใหม่น่าสนใจและแตกต่างจากคนอื่น
3. ตั้งชื่อภาพให้พิสดารให้สื่อความหมายกับภาพที่วาดเสร็จแล้วทุกภาพด้วย มิฉะนั้นจะไม่ได้คะแนน

ตัวอย่างภาพที่ต่อเติม ตกแต่งด้วยทัศนธาตุต่าง ๆ

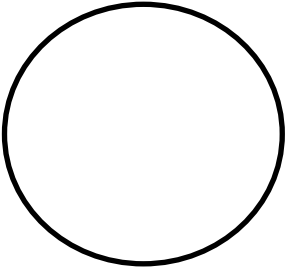

กระดาษคำตอบ

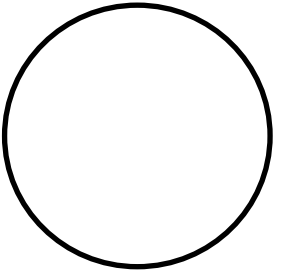
กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติม วงกลมเสริมเส้น (ความคิดละเอียดลออ)

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....โรงเรียน.....

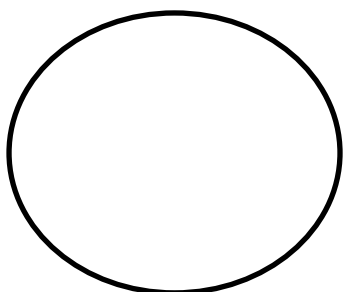
1. ชื่อรูปภาพ.....

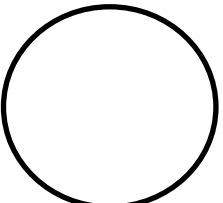
2. ชื่อรูปภาพ.....

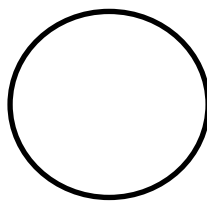
3. ชื่อรูปภาพ.....

4. ชื่อรูปภาพ.....

5. ชื่อรูปภาพ.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนความคิดละเอียดลออ พิจารณาให้คะแนนจากการวาดภาพที่ชัดเจน สื่อความหมายได้ในแต่ละภาพ ในการตรวจพิจารณาตรวจแยกเป็นคน ๆ ไม่รวมกับคำตอบของนักเรียนคนอื่น ๆ มีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด 1-2 แห่ง ได้ 1 คะแนน
- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด 3-4 แห่ง ได้ 2 คะแนน
- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด 5-6 แห่ง ได้ 3 คะแนน
- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด 7-8 แห่ง ได้ 4 คะแนน
- สื่อความหมายได้ชัดเจนมีส่วนละเอียด 9-10 แห่ง ได้ 5 คะแนน

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมชุดที่ 3 ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา (ความคิดคล่อง)

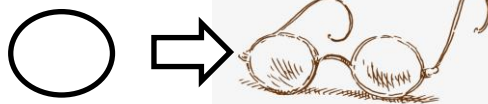
คำชี้แจง

1. กิจกรรมชุดที่ 3 เป็นแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่อง โดยให้นักเรียนตอบคำถามโดยการวาดภาพมาให้มากที่สุด ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุดตามความสามารถ คิดหาคำตอบให้ได้หลาย ๆ แง่มุมที่คนอื่นคาดไม่ถึง ไม่ซ้ำและไม่เหมือนใคร จะได้คะแนนดีที่สุด
3. ถ้าคำถามข้อใดที่ยังคิดหาคำตอบไม่ได้ให้นักเรียนทำข้ออื่นที่คิดคำตอบได้ก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่ ให้นักเรียนพยายามทำให้ครบทุกข้อ
4. กิจกรรมนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด นักเรียนมีอิสระในการคิดหาคำตอบได้อย่างเต็มความสามารถ

ตัวอย่างคำถาม

จากภาพรูปร่าง ○ △ □ นักเรียนคิดว่าคล้ายกับรูปร่างของสิ่งของใดบ้างที่อยู่ในห้องเรียน ให้นักเรียนวาดภาพออกมาให้ได้มากที่สุดพร้อมทั้งเขียนอธิบายให้ชัดเจน

ตัวอย่างคำตอบ

กระดาษคำตอบ

กิจกรรมชุดที่ 3 ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา (ความคิดคล่อง)

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....โรงเรียน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราที่กำหนดให้ มาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ภายในเวลาที่กำหนด (10 นาที)

1) จากภาพรูปร่าง $\bigcirc \triangle \square$ นักเรียนคิดว่าคล้ายกับรูปร่างสิ่งของใดบ้างที่อยู่ในห้องเรียน ให้นักเรียนวาดภาพออกมาให้ได้มากที่สุดพร้อมทั้งเขียนอธิบายให้ชัดเจน

คำตอบ

1

2

3

4

5

เกณฑ์การให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนความคิดคล่อง พิจารณาให้คะแนนจากคำตอบที่เป็นไปตามเงื่อนไขของคำถามในการตรวจพิจารณาตรวจแยกเป็นคน ๆ ไม่รวมกับคำตอบของนักเรียนคนอื่น ๆ โดยนำคำตอบมาพิจารณา คือ คำตอบที่ไม่ซ้ำกัน ให้คำตอบละ 1 คะแนน และคำตอบที่ซ้ำกับข้ออื่น ให้นับรวมเป็น 1 คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์ การ ประเมิน	ระดับคะแนน					
	0	1	2	3	4	5
ความคิด คล่อง	ไม่สามารถวาด และเขียน คำตอบได้หรือ ยังไม่สัมพันธ์ กับสถานการณ์ ที่กำหนดให้	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 1 คำตอบ	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 2 คำตอบ	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 3 คำตอบ	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 4 คำตอบ	สามารถวาด และเขียน คำตอบได้และ สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 5 คำตอบ

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมชุดที่ 4 ทักษะธาตุแสนสนุก (ความคิดยืดหยุ่น)

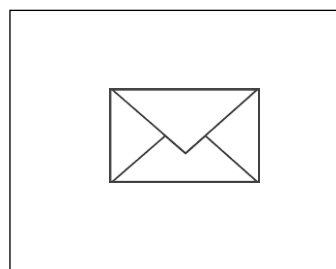
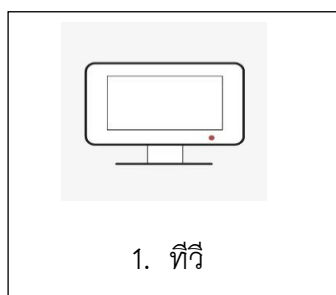
คำชี้แจง

1. ชุดที่ 4 เป็นแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดหยุ่น โดยให้นักเรียนคาดคะเนหรือวาดภาพจากสิ่งที่ครูกำหนดให้ ใช้เวลา 10 นาที
2. จากสัญลักษณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ให้นักเรียนวาดเป็นรูปอะไรก็ได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ คิดหาคำตอบให้ได้หลายทิศทาง หลายประเภท หลายชนิด หลายกลุ่ม และคำตอบไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มหรือประเภทเดียวกัน จะได้คะแนนดีที่สุด
3. กิจกรรมนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด นักเรียนมีอิสระในการคิดหาคำตอบได้อย่างเต็มความสามารถ

ตัวอย่างคำถาม

สีเหลี่ยมวาดเป็นรูปอะไรได้บ้าง ให้นักเรียนวาดภาพมาให้มากที่สุดพร้อมทั้งเขียนชื่อรูปภาพให้ชัดเจนทุกภาพ

ตัวอย่างคำตอบ

กระดาษคำตอบ

กิจกรรมชุดที่ 4 ทักษะธาตุแสนสนุก (ความคิดยืดหยุ่น)

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....โรงเรียน.....

คำชี้แจง จากภาพสัญลักษณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ให้นักเรียนคิดและจินตนาการว่า สามารถวาดเป็นรูปอะไรได้บ้าง (โดยนำประสบการณ์เดิมของตนเองมาประยุกต์ว่าเคยพบเจอสัญลักษณ์นี้แล้วนึกถึงรูปภาพอะไร) คิดให้หลากหลาย หลากประเภท ให้วาดภาพออกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายในเวลาที่กำหนด (10 นาที)

1. วาดเป็นรูปอะไรได้บ้าง ให้นักเรียนวาดภาพมาให้มากที่สุดพร้อมทั้งเขียนชื่อรูปภาพให้ชัดเจนทุกภาพ

1

2

3

4

5

เกณฑ์การให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนความคิดยืดหยุ่น พิจารณาให้คะแนนจากคำตอบที่เป็นไปตามเงื่อนไขของคำถาม ในการตรวจพิจารณาตรวจแยกเป็นคน ๆ โดยนำคำตอบทั้งหมดมาจัดกลุ่มหรือประเภทคำตอบที่มีทิศทางเดียวกัน เมื่อจัดแล้วให้นับจำนวนกลุ่มคำตอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์ การ ประเมิน	ระดับคะแนน					
	0	1	2	3	4	5
ความคิด ยืดหยุ่น	ไม่สามารถ วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ ได้เลย	วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ ได้ 1 คำตอบ	วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ ได้ 2 คำตอบ	วาดและเขียน คำตอบได้ ตาม สถานการณ์ ที่กำหนดให้ ได้ 3 คำตอบ	วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ ได้ 4 คำตอบ	วาดและเขียน คำตอบได้ตาม สถานการณ์ที่ กำหนดให้ ครบ 5 คำตอบ

เกณฑ์การประเมินการให้คะแนนชิ้นงานความคิดสร้างสรรค์

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. ความคิดริเริ่ม กิจกรรมที่ 1	สร้างสรรค์ภาพได้ครบ 5 ภาพในเวลาที่กำหนดแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร น่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ มีความหมายที่ชัดเจน และมีเอกลักษณ์	สร้างสรรค์ภาพได้ 4 ภาพ ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แปลกใหม่น่าสนใจ มีความหมายที่ชัดเจน ชื่อสอดคล้องกับภาพ แต่ยังไม่ีเอกลักษณ์	สร้างสรรค์ภาพได้ 3 ภาพ ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แปลกใหม่เล็กน้อย น่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ แต่มีความหมายไม่ชัดเจน และยังไม่ีเอกลักษณ์	สร้างสรรค์ภาพได้ 2 ภาพ ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เล็กน้อย น่าสนใจ บางภาพ ชื่อสอดคล้องกับภาพ แต่มีความหมายไม่ชัดเจน และยังไม่ีเอกลักษณ์	สร้างสรรค์ภาพได้ 1 ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เล็กน้อย ไม่น่าสนใจ ชื่อไม่สอดคล้องกับภาพและไม่มี ความหมาย	สร้างสรรค์ภาพได้ 1 ภาพแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เล็กน้อย ไม่น่าสนใจ ชื่อไม่สอดคล้องกับภาพและไม่มี ความหมาย
2. ความคิด ละเอียดลออ กิจกรรมที่ 2	มีการต่อเติมตกแต่งภาพได้ครบ 9-10 แห่งต่อภาพมีความสวยงาม แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ประณีตน่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายได้ชัดเจน	มีการต่อเติมตกแต่งภาพได้ 7-8 แห่งต่อภาพ มีความสวยงาม แปลกใหม่ น่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายได้ชัดเจน	มีการต่อเติมตกแต่งภาพได้ 5-6 แห่งต่อภาพ มีความสวยงาม แปลกใหม่ แต่ยังไม่่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายได้ชัดเจน	มีการต่อเติมตกแต่งภาพได้ 3-4 แห่งต่อภาพ แต่ยังไม่่แปลกใหม่ ไม่น่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจน	มีการต่อเติมตกแต่งภาพได้ 1-2 แห่งต่อภาพ แต่ยังไม่่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจน	มีการต่อเติมตกแต่งภาพได้ 1-2 แห่งต่อภาพ แต่ยังไม่่าสนใจ ชื่อสอดคล้องกับภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจน
3. ความคิด คล่องแคล่ว กิจกรรมที่ 3	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ครบ 5 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายแง่มุม และชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 4 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบไม่ซ้ำใคร และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายแง่มุม แต่ยังไม่ชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 3 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบซ้ำบางส่วน และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายแต่ยังไม่ชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 2 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบซ้ำ และสะท้อนถึงความคิดที่หลากหลายเพียงบางส่วน และยังไม่ชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 1 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบซ้ำ และไม่สะท้อนถึงความคิดที่หลากหลาย และยังไม่ชัดเจน	สามารถวาดและเขียนคำตอบได้ตั้งแต่ 1 ข้อ ในเวลาที่กำหนดให้ ลักษณะของคำตอบซ้ำ และไม่สะท้อนถึงความคิดที่หลากหลาย และยังไม่ชัดเจน

เกณฑ์การประเมินการให้คะแนนชิ้นงานความคิดสร้างสรรค์ (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. ความคิด ยืดหยุ่น กิจกรรมที่ 4	วาดภาพจาก สัญลักษณ์ที่ กำหนดได้ครบ 5 ข้อ ลักษณะคำตอบ ตรงตามหัวข้อที่ กำหนดชัดเจน เนื้อหาไม่ซ้ำกับรูป แบบเดิม และไม่ เหมือนใคร	วาดภาพจาก สัญลักษณ์ที่ กำหนด ได้ 4 ข้อ ลักษณะคำตอบ ตรงตามหัวข้อที่ กำหนดชัดเจน เนื้อหาไม่ซ้ำกับรูป แบบเดิม	วาดภาพจาก สัญลักษณ์ที่ กำหนด ได้ 3 ข้อ ลักษณะคำตอบ ตรงตามหัวข้อที่ กำหนดชัดเจน แต่ เนื้อหาซ้ำกับรูป แบบเดิม	วาดภาพจาก สัญลักษณ์ที่ กำหนด ได้ 2 ข้อ ลักษณะคำตอบ ตรงตามหัวข้อที่ กำหนดบางส่วน และเนื้อหาซ้ำกับ รูปแบบเดิม	วาดภาพจาก สัญลักษณ์ที่ กำหนด ได้ 1 ข้อ ลักษณะคำตอบไม่ ตรงตามหัวข้อที่ กำหนดและเนื้อหา ซ้ำกับรูปแบบเดิม

- 1.1 กิจกรรมชุดที่ 1 การเติมต่อภาพสวยตามจินตนาการ (ความคิดริเริ่มได้คะแนน))
- 1.2 กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติม วงกลมเสริมเส้น (ความคิดละเอียดลออได้คะแนน.....)
- 1.3 กิจกรรมชุดที่ 3 ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา (ความคิดคล่องได้คะแนน.....)
- 1.4 กิจกรรมชุดที่ 4 ทศนธาตุแสนสนุก (ความคิดยืดหยุ่นได้คะแนน.....)
- คะแนนรวมทั้งหมดมารวมกัน.....คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
90 -100 หมายถึง	มากที่สุด
80 -89 หมายถึง	มาก
70 -79 หมายถึง	ปานกลาง
60 -69 หมายถึง	น้อย
คะแนนต่ำกว่า 60 ลงมา หมายถึง	น้อยที่สุด

แบบวัดความสุขในการเรียน (วิชาทัศนศิลป์)

1. ความสุขในการเรียน หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียนหรือพฤติกรรมในเชิงบวกที่แสดงออกถึงความสุขในขณะที่ยังนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ซึ่งประสบการณ์ซึ่งเนื้อหาสาระประกอบด้วย ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสื่อวัตกรรมการเรียน โดยมีแบบวัดความสุข จำนวน 20 ข้อ

2. เกณฑ์การประเมิน เป็นลักษณะการประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (ดัดแปลงมาจาก กรมสุขภาพจิต) ซึ่งมีหลักการ ดังนี้

ในการตอบคำถามแต่ละข้อให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความเพื่อทำความเข้าใจ ว่าแบบทดสอบแต่ละข้อตรงตามพฤติกรรมของนักเรียนมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมายถูกลงในช่องว่าง โดยมีเกณฑ์ประเมินพฤติกรรม 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ตรงกับระดับความรู้สึก / แสดงพฤติกรรมตลอดเวลา

มาก หมายถึง ตรงกับระดับความรู้สึก / มีพฤติกรรมที่สม่ำเสมอ

ปานกลาง หมายถึง ตรงกับระดับความรู้สึก / มีพฤติกรรมออกเป็นครั้งคราว

น้อย หมายถึง ตรงกับระดับความรู้สึก / มีพฤติกรรมที่แสดงออกน้อยครั้ง

น้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับระดับความรู้สึก / ไม่มีพฤติกรรมที่แสดงออก

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีข้อตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อที่	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านผู้เรียน (เจตคติ)						
1	นักเรียนร่าเริงแจ่มใสในขณะที่เรียนวิชาศิลปะ					
2	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะตรงเวลาเสมอ					
3	นักเรียนสนุกสนานกับการทำกิจกรรมในวิชาศิลปะ					
4	นักเรียนมุ่งมั่นในการทำแบบฝึกการวาดภาพด้วยความตั้งใจ					
5	นักเรียนกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม					
ด้านบรรยากาศในห้องเรียน						
6	ลักษณะของห้องเรียนเอื้อต่อการทำกิจกรรม					
7	ห้องเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน					
8	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ					
ด้านครูผู้สอน						
9	คุณครูเข้มงวดเขาสอนตรงเวลา					
10	คุณครูยิ้มแย้มแจ่มใส					
11	คุณครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามแสดงความคิดเห็น					
12	คุณครูอภัยยาศัยดีเป็นกันเองกับนักเรียน					
13	คุณครูชมเชยเมื่อนักเรียนตั้งใจทำกิจกรรม					
14	คุณครูคอยคำถามกระตุ้นนักเรียนตลอดเวลา					
ด้านสื่อวัตกรรมการ (แบบฝึกทักษะการวาดภาพ)						
15	แบบฝึกมีความน่าสนใจ					
16	แบบฝึกทักษะการวาดภาพมีเนื้อหาหลากหลาย					
17	แบบฝึกท้าทายความสามารถของนักเรียน					
18	แบบฝึกทักษะการวาดภาพมีรูปแบบที่หลากหลาย					
19	นักเรียนได้ความรู้จากการทำแบบฝึกเพิ่มขึ้น					
20	นักเรียนสามารถนำเอาเทคนิคการวาดภาพในแบบฝึกทักษะมาประยุกต์ใช้ในการเรียนในวิชาอื่น ๆ ได้					

แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

คำชี้แจง

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ วิชาทัศนศิลป์ ซึ่งมีองค์ประกอบผู้วิจัยสร้างขึ้น 3 ด้าน ในการกำหนดขอบเขตและแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ความมีวินัย ความเอาใจใส่ในการทำงาน และความขยันหมั่นเพียร

2. แบบวัดฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีข้อความให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรม นักเรียนหรือไม่ ซึ่งคำตอบของนักเรียนจะไม่มีถูก-ผิด เป็นเพียงความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเท่านั้น จึงขอให้นักเรียนตอบด้วยความจริงใจมากที่สุด

3. แบบทดสอบวัดฉบับนี้มีทั้งหมด 13 ข้อ (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ) โดยให้พิจารณาเลือกเพียงคำตอบเดียว และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความรู้สึกและเป็นจริงมากที่สุด

4. เกณฑ์การประเมิน

การแปลผลระดับคุณภาพจากคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ตามแนวทางของ บุญส่ง นิลแก้ว (2541, หน้า 146) ดังนี้

เกณฑ์การตัดสิน

การพิจารณาคะแนน

ระดับ 3	3	คะแนน
ระดับ 2	2	คะแนน
ระดับ 1	1	คะแนน

ระดับการประเมินพฤติกรรม

33-39	คะแนน	มีพฤติกรรมระดับดี
20-32	คะแนน	มีพฤติกรรมระดับปานกลาง
13-19	คะแนน	มีพฤติกรรมระดับน้อย

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

ชื่อ - สกุล เลขที่..... ชั้น..... โรงเรียน.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดความรู้สึก และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาทัศนศิลป์ในด้านความรับผิดชอบ เนื้อหาและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนเกี่ยวกับวิธีเรียนด้วยแบบฝึกการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
2. การตอบแบบสอบถามไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบของนักเรียนไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด
3. ให้พิจารณาว่าข้อความใดในแต่ละข้อที่ตรงกับความรู้สึกพึงพอใจ และความคิดเห็นของนักเรียน มากน้อยเพียงใดโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่เป็นความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม		
		มากที่สุด	ปานกลาง	น้อยที่สุด
1	เข้าเรียนตรงเวลา			
2	พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างไม่ท้อย่อ			
3	ส่งงานตามเวลานัด			
4	มีอุปกรณ์การเรียนพร้อม			
5	ทำกิจกรรมกลุ่มจนบรรลุเป้าหมาย			
6	ทำงานอย่างมีระบบ ระเบียบ สะอาด รอบคอบ			
7	รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์			
8	ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ			
9	กระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียรใฝ่เรียน ใฝ่รู้			
10	ยอมรับการกระทำของตน			
11	รู้จักหน้าที่และกระทำงานอย่างเต็มความสามารถ			
12	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น			
13	รู้จักวางแผนและปฏิบัติตามแผน			

รายการคุณลักษณะ	ระดับคุณภาพของพฤติกรรม		
	3	2	1
เข้าเรียนตรงเวลา	เข้าเรียนตรงเวลาทุกครั้ง	เข้าเรียนตรงเวลาบางครั้ง	เข้าเรียนสายเป็นประจำ
พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างไม่ย่อท้อ	พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างบางครั้ง	ไม่ค่อยทำงานที่ได้รับมอบหมายเลย
ส่งงานตรงตามเวลานัด	ส่งงานตรงตามเวลาทุกครั้ง	ส่งงานตรงตามเวลาบางครั้ง	ส่งงานช้าเป็นประจำ
มีอุปกรณ์การเรียนพร้อม	มีอุปกรณ์การเรียนครบถ้วนทุกครั้ง	มีอุปกรณ์การเรียนครบบ่อยครั้ง	ไม่มีอุปกรณ์การเรียนมาครบบ่อยครั้ง
ทำกิจกรรมกลุ่มจนบรรลุเป้าหมาย	ทำกิจกรรมกลุ่มจนบรรลุเป้าหมายทุกครั้ง	ทำกิจกรรมกลุ่มจนบรรลุเป้าหมายเกือบทุกครั้ง	ไม่ทำกิจกรรมกลุ่มบ่อยครั้ง
ปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จสมบูรณ์	ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนมีคุณภาพดี	ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนมีคุณภาพปานกลาง	ทำงานที่ได้รับมอบหมายมีคุณภาพต่ำ
ทำงานอย่างมีระบบระเบียบ สะอาด รับผิดชอบ	งานทุกชิ้นมีระเบียบ สะอาด ประณีต และไม่ผิด	งานเกือบทุกชิ้นมีระเบียบ สะอาด ประณีต และผิดบ้าง	งานส่วนใหญ่ขาดระเบียบ สะอาด ประณีต และผิดมาก
รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	ใช้เวลาว่างอย่างคุ้มค่า แม้ว่างานที่มอบหมายเสร็จก่อนทุกครั้ง	ใช้เวลาว่างอย่างคุ้มค่า แม้ว่างานที่มอบหมายเสร็จก่อนบ่อยครั้ง	เมื่องานเสร็จก่อนเวลาจะนั่งเฉย ๆ ไม่ใช้เวลาที่เหลือให้เกิดประโยชน์
ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ	เอาใจใส่งานแต่ละขั้นตอนจนงานเสร็จ และทำงานทุกชิ้นครบถ้วน	เอาใจใส่งานแต่ละขั้นตอนจนงานเสร็จ และทำงานส่วนใหญ่ครบถ้วน	ไม่เอาใจใส่งานแต่ละขั้นตอน ทำให้งานไม่เสร็จครบขั้นตอน
กระตือรือร้น ชยันหมั่นเพียรใฝ่เรียนรู้	กระตือรือร้น ชยันหมั่นเพียรใฝ่เรียน ใฝ่รู้ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ชยันหมั่นเพียรใฝ่เรียน ใฝ่รู้บางครั้ง	ไม่กระตือรือร้น ไม่ชยันหมั่นเพียรไม่ใฝ่เรียน ใฝ่รู้บ่อยครั้ง
ยอมรับการกระทำของตน	ยอมรับการกระทำของตนทุกครั้ง	ยอมรับการกระทำของตนเป็นบางครั้ง	ไม่ยอมรับการกระทำของตนบ่อยครั้ง
รู้จักหน้าที่และกระทำอย่างเต็มความสามารถ	รู้จักหน้าที่และกระทำอย่างเต็มความสามารถทุกครั้ง	รู้จักหน้าที่และกระทำอย่างเต็มความสามารถบางครั้ง	ไม่รู้จักหน้าที่และกระทำอย่างเต็มความสามารถบ่อยครั้ง

รายการคุณลักษณะ	ระดับคุณภาพของพฤติกรรม		
	3	2	1
มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้อื่น	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้อื่นทุกครั้ง	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้อื่นบางครั้ง	ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้อื่นบ่อยครั้ง
รู้จักวางแผนและปฏิบัติตามแผน	รู้จักวางแผนและปฏิบัติตามแผนทุกครั้ง	รู้จักวางแผนและปฏิบัติตามแผนเกือบทุกครั้ง	ไม่รู้จักวางแผนและปฏิบัติตามแผนบ่อยครั้ง

ระดับ 3 จำนวนข้อ.....รวมคะแนน.....คะแนน

ระดับ 2 จำนวนข้อ.....รวมคะแนน.....คะแนน

ระดับ 1 จำนวนข้อ.....รวมคะแนน.....คะแนน

รวมคะแนนทั้งหมด.....คะแนน

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ (เด็กอายุ 6-11 ปี)

ความหมายความสามารถของนักเรียนในการเตรียมความพร้อมทางอารมณ์ที่จะร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น โดยรู้สึกจักอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น แสดงความเห็นใจผู้อื่น อุดหนุนและรอคอยได้ มีน้ำใจ รู้จักให้ รู้จักแบ่งปัน พร้อมที่จะพัฒนาตนไปสู่ความสำเร็จ โดยมีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมทำให้ตนเองเกิดความสุข โดยมีความพอใจ ความอบอุ่นใจ และความสนุกสนานร่าเริงการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ประเมินคุณลักษณะ 3 ด้าน (กรมสุขภาพจิต) ซึ่งมีหลักการ ดังนี้

ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยประเมินจากการควบคุมอารมณ์ การใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประเมินการประเมินจากการมุ่งมั่นพยายาม การปรับตัวต่อปัญหา และการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม

ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยการประเมินจากความพึงพอใจในตนเอง การรู้จักปรับตัว

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้เป็นประโยคที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ แม้ว่าบางประโยคอาจไม่ตรงตามที่นักเรียนเป็นอยู่ก็ตาม ขอให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับตัวนักเรียนมากที่สุด ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี โปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อ เพื่อนักเรียนจะได้รู้จักตนเองและพัฒนาตนเองต่อไป

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้สึก โดยเลือกคำตอบที่ใกล้เคียงกับตัวเด็กที่เป็นอยู่จริงมากที่สุด ในข้อคำถามแต่ละข้อมีคำตอบที่เป็นไปได้ 4 คำตอบ

ไม่จริง	หมายถึง	ไม่แสดงพฤติกรรมนั้น
จริงบางครั้ง	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมนั้นนาน ๆ ครั้ง ทำบ้างไม่ทำบ้าง
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมนั้นเกือบทุกครั้งทำบ่อย ๆ
จริงมาก	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมนั้นทุกครั้งเมื่อเกิดสถานการณ์

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 6-11 ปี

หัวข้อต่อไปนี้เป็นกรอธิบายถึงอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนโปรดใส่เครื่องหมายถูก ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ความฉลาดทางอารมณ์		ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริง มาก	คะแนน
1. ดานดี						
1.	รู้จักให้กำลังใจผู้อื่น					
2.	รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
3.	ชอบแกล้งเพื่อน					
4.	ยอมรับเมื่อทำผิด เช่น ขอโทษหรือยกมือไหว้					
5.	ทักทายหรือทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่					
2. ดานเก่ง						
6.	มีความตั้งใจเมื่อทำสิ่งต่าง ๆ ที่สนใจ					
7.	พยายามทำงานที่ยากให้สำเร็จด้วยตนเอง เช่น การบ้านงานฝีมือ					
8.	ท้อใจหรือล้มเลิกความตั้งใจเมื่อทำงานไม่สำเร็จหรือเมื่อมีปัญหา					
9.	รู้จักรอคอยเวลาที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา เช่น เมื่อไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ					
10.	เมื่อมีปัญหา ชอบคิดหาวิธีแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง					
3. ดานสุข						
11.	ภูมิใจในจุดเด่นของตนเอง					
12.	มีอารมณ์ขัน					
13.	ทำกิจกรรมสร้างสุขให้ตนเองได้อย่างเหมาะสม					
14.	มีวิธีผ่อนคลายความเครียดด้วยตนเอง เช่น อ่านหนังสือ ดูหนัง ฟังเพลง เล่นสนุก วาดรูป พูดคุยกับเพื่อน					
15.	เป็นเด็กอารมณ์ดี					
รวม						

เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ แต่ละข้อให้คะแนนต่อไปนี้ ตอบไม่จริง ให้ 1 คะแนน ตอบจริงบางครั้ง ให้ 2 คะแนน ตอบค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน ตอบจริงมาก ให้ 4 คะแนน ข้อ	กลุ่มที่ 2 ได้แก่ แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้ ตอบไม่จริง ให้ 4 คะแนน ตอบจริงบางครั้ง ให้ 3 คะแนน ตอบค่อนข้างจริง ให้ 2 คะแนน ตอบจริงมาก ให้ 1 คะแนน ข้อ 3 และ ข้อ 8

1	2	4	5	6	7	
9	10	11	12	13	14	15

การแปลผล

องค์ประกอบ	คะแนนเทียบกับเกณฑ์ปกติ		
	ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ	ปกติ	สูงกว่าปกติ
ด้านดี (เต็ม 20 คะแนน)	1-12	13-19	20
ด้านเก่ง (เต็ม 20 คะแนน)	1-12	13-18	19-20
ด้านสุข (เต็ม 20 คะแนน)	1-13	14-19	20
ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) (เต็ม 60 คะแนน)	1-40	41-55	56-60

ภาคผนวก ค
การหาคุณภาพเครื่องมือ

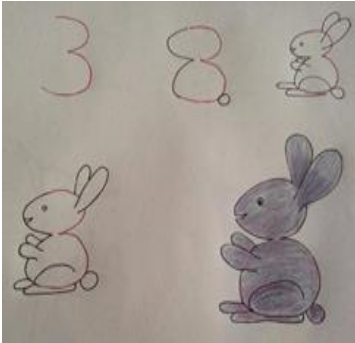
ตาราง 20 ผลการประเมินแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามหลักการของเดวีส์
ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ

	คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่าเฉลี่ย คะแนน	สรุปผล การ ประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. จุดประสงค์การเรียนรู้								
1.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	4	5	5	24	4.80	มากที่สุด
1.2 เป็นแนวทางในการออกแบบ วิธีวัดและประเมินผล	5	5	5	5	4	24	4.80	มากที่สุด
2. สาระการเรียนรู้								
2.1 ถูกต้องได้ใจความ	5	4	4	5	5	23	4.60	มากที่สุด
2.2 ครอบคลุมจุดประสงค์การ เรียนรู้	4	5	5	5	4	23	4.60	มากที่สุด
2.3 ครบถ้วนเพียงพอที่จะเป็น พื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่หรือ เกิดพฤติกรรม	4	5	5	5	4	23	4.60	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนการสอน								
3.1 กิจกรรมแต่ละขั้นตอน เหมาะสมและชัดเจน	4	4	5	5	5	23	4.60	มากที่สุด
3.2 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การ เรียนรู้ทักษะและกระบวนการ	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึก คิดด้วยวิธีการต่าง ๆ	4	5	4	5	5	23	4.60	มากที่สุด
3.4 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือ ปฏิบัติด้วยตนเอง	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด

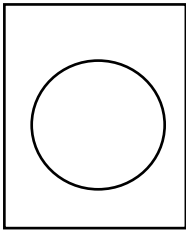
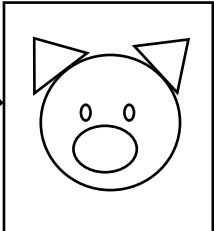
ตาราง 20 (ต่อ)

	คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่าเฉลี่ย คะแนน	สรุปผล การ ประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
4. การวัดและประเมินผล								
4.1 วิธีวัดและเครื่องมือ วัดสอดคล้องกับ พฤติกรรม	5	5	4	4	5	23	4.60	มากที่สุด
4.2 การวัดและ ประเมินผลสอดคล้อง จุดประสงค์การเรียนรู้	4	4	5	5	5	23	4.60	มากที่สุด
4.3 มีการวัดและ ประเมินผลได้ครอบคลุม พฤติกรรม ด้านทักษะ พิสัย จิตพิสัย	4	4	5	5	5	23	4.60	มากที่สุด
รวม						282	56.4	
เฉลี่ย						23.5	4.7	มากที่สุด

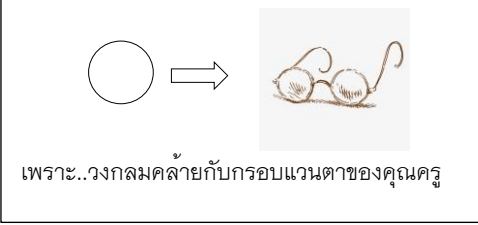
ตาราง 21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์

รายการประเมิน	คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum r$	IOC	สรุปผล การ ประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถในการคิดเชื่อมโยงจากสิ่ง หนึ่งไปสู่สิ่งหนึ่งได้อย่างแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดของผู้อื่น กิจกรรมชุดที่ 1 การต่อเติมภาพสวย ตามจินตนาการ (ความคิดริเริ่ม) เป็นแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่ม ให้นักเรียนนำทัศน ธาตุเรื่องเส้น มาต่อเติมตัวเลขที่ กำหนดให้ ได้แก่ 1, 2, 3, 4 และ 5 มาสร้างเป็นภาพที่มีความหมายและ แปลกใหม่ที่สุด ซึ่งใช้เวลา 10 นาที ตัวอย่าง ชื่อภาพ....กระต่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum r$	IOC	สรุปผล การ ประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
2. ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความสามารถในการคิดได้ในรายละเอียด ที่นำมาตกแต่งความคิดครั้งแรกให้ สมบูรณ์ชัดเจนสื่อความหมายได้ กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมวงกลม เสริมเส้น (ความคิดละเอียดลออ) - นักเรียนต่อเติมรูปร่างที่กำหนดให้ จำนวน 5 ภาพ ให้ได้ภาพที่ สื่อความหมายได้ชัดเจน ตามจินตนาการ ของนักเรียน เป็นภาพที่ แตกต่างจากคนอื่น น่าสนใจ - ตั้งชื่อภาพให้พิสดารและสื่อ ความหมายกับภาพที่วาดทุกรูปภาพ ตัวอย่าง ภาพที่กำหนดให้ → หมูน้อยจอมพลัง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum r$	IOC	สรุปผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
3. ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างรวดเร็ว ชัดเจนตรงประเด็นและตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้ได้มากที่สุด ในเวลาที่จำกัด กิจกรรมชุดที่ 3 ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา (ความคิดคล่อง) ตัวอย่างคำถาม จากภาพรูปร่าง ○ △ □ นักเรียนคิดว่าคล้ายกับรูปร่างของสิ่งของใดบ้างที่อยู่ในห้องเรียน ให้นักเรียนวาดภาพออกมาให้ได้มากที่สุดพร้อมทั้งเขียนอธิบายให้ชัดเจน ตัวอย่างคำตอบ เพราะ...วงกลมคล้ายกับกรอบแว่นตาของคุณครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum r$	IOC	สรุปผล การ ประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
4. ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบได้ หลายรูปแบบ หลายแง่หลายมุม ต่อสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่กำหนดให้ กิจกรรมชุดที่ 4 ทศนธาดูแสนสนุก (ความคิดยืดหยุ่น) ตัวอย่างคำถาม ☐ สีเหลี่ยมวาดเป็น รูปอะไรได้บ้าง ให้นักเรียนวาดภาพมาให้ มากที่สุดพร้อมทั้งเขียนชื่อรูปภาพให้ ชัดเจนทุกภาพ ตัวอย่างคำตอบ ทีวี ซองจดหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
รวม						20	4	
เฉลี่ย						5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 22 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสุขในการเรียน

รายการประเมิน	คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum r$	IOC	สรุปผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านผู้เรียน (เจตคติ)								
1. นักเรียนร่าเริงแจ่มใสในขณะที่เรียนวิชาศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะตรงเวลาเสมอ	0	+1	0	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
3. นักเรียนสนุกสนานกับการทำกิจกรรมในวิชาศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. นักเรียนมุ่งมั่นในการทำแบบฝึกการวาดภาพด้วยความตั้งใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. นักเรียนกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านบรรยากาศในห้องเรียน								
6. ลักษณะของห้องเรียนเอื้อต่อการทำกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	1	5	1.00	ใช้ได้
7. ห้องเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	0	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
8. ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
9. นักเรียนสามารถนำเอาเทคนิคการวาดภาพในรูปแบบฝึกมาประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้	0	0	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
ด้านครูผู้สอน								
10. คุณครูเข้มงวดเวลาสอนตรงเวลา	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
11. คุณครูยิ้มแย้มแจ่มใส	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12. คุณครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามแสดงความคิดเห็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13. คุณครูอัธยาศัยดีเป็นกันเองกับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14. คุณครูชมเชยเมื่อนักเรียนตั้งใจทำกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15. คุณครูคอยคำถามกระตุ้นนักเรียนตลอดเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum r$	IOC	สรุปผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านสิ่งแวดล้อม (แบบฝึกทักษะการวาดภาพ)								
16. แบบฝึกมีความน่าสนใจ	0	0	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
17. แบบฝึกทักษะการวาดภาพมีเนื้อหายากเกินไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18. แบบฝึกท้าทายความสามารถของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19. แบบฝึกทักษะการวาดภาพมีรูปแบบที่หลากหลาย	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
20. นักเรียนได้ความรู้จากการทำแบบฝึกเพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21. นักเรียนสามารถนำเอาเทคนิคการวาดภาพในแบบฝึกทักษะมาประยุกต์ใช้ในการเรียนในวิชาอื่น ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
รวม						94	18.8	
เฉลี่ย						4.7	0.94	ใช้ได้

ตาราง 23 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

รายการประเมิน	คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum r$	IOC	สรุปผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. เข้าเรียนตรงเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างไม่ท้อย่อ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. ส่งงานตามเวลานัด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. มีอุปกรณ์การเรียนพร้อม	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5. ทำกิจกรรมกลุ่มจนบรรลุเป้าหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6. ทำงานอย่างมีระบบ ระเบียบ ละเอียดรอบคอบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	+1	0	+1	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
8. ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9. กระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียรใฝ่เรียนใฝ่รู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10. ยอมรับการกระทำของตน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
11. รู้จักหน้าที่และกระทำงานอย่างเต็มความสามารถ	+1	+1	0	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
12. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13. รู้จักวางแผนและปฏิบัติตามแผน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
รวม						59	11.8	
เฉลี่ย						4.53	0.90	ใช้ได้

ตาราง 24 แสดงค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรม	การวิเคราะห์	
	ค่าอำนาจจำแนก (r)	แปลผล ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.67	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
2	0.58	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
3	0.59	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
4	0.72	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมด (r_{tt}) เท่ากับ 0.82		

จากตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) มีค่าตั้งแต่ 0.58 ถึง 0.72 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นขอแบบทดสอบทั้งหมดเท่ากับ 0.82 ถือว่าแบบวัดความคิดสร้างสรรค์มีความเชื่อถือได้สูง

ตาราง 25 แสดงค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดความสุขในการเรียน (วิชาทัศนศิลป์)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	การวิเคราะห์	
	ค่าอำนาจจำแนก (r)	แปลผลค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.51	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
2	0.29	เป็นข้อสอบที่พอใช้
3	0.26	เป็นข้อสอบที่พอใช้
4	0.41	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
5	0.47	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
6	0.47	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
7	0.32	เป็นข้อสอบที่ดี
8	0.38	เป็นข้อสอบที่ดี
9	0.51	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
10	0.41	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
11	0.67	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
12	0.35	เป็นข้อสอบที่ดี
13	0.42	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
14	0.23	เป็นข้อสอบที่พอใช้
15	0.40	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
16	0.51	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
17	0.41	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
18	0.44	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
19	0.24	เป็นข้อสอบที่พอใช้
20	0.38	เป็นข้อสอบที่ดี
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (r_{tt}) เท่ากับ 0.83		

จากตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) มีค่าตั้งแต่ 0.23 ถึง 0.67 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นขอแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 ถือว่าแบบวัดความสุขในการเรียน มีความเชื่อถือได้สูง

ตาราง 26 แสดงค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	การวิเคราะห์	
	ค่าอำนาจจำแนก (r)	แปลผลค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.41	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
2	0.27	เป็นข้อสอบที่พอใช้
3	0.35	เป็นข้อสอบที่ดี
4	0.49	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
5	0.36	เป็นข้อสอบที่ดี
6	0.43	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
7	0.38	เป็นข้อสอบที่ดี
8	0.55	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
9	0.67	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
10	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
11	0.31	เป็นข้อสอบที่ดี
12	0.36	เป็นข้อสอบที่ดี
13	0.50	เป็นข้อสอบที่ดีมาก

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (r_{tt}) เท่ากับ 0.79

จากตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) มีค่าตั้งแต่ 0.27 ถึง 0.67 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นขอแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.79 ถือว่าแบบวัดความรับผิดชอบมีความเชื่อถือได้สูง

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 27 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยการเรียนตามหลักการ
ของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

คนที่	คะแนนจากการทำแบบฝึกทักษะการวาดภาพระหว่างเรียน ในแต่ละแบบฝึกทักษะ (E ₁)										รวม	คะแนน ทดสอบ หลังเรียน (E ₂)
	ชุดที่ 1/10	ชุดที่ 2/10	ชุดที่ 3/10	ชุดที่ 4/10	ชุดที่ 5/10	ชุดที่ 6/10	ชุดที่ 7/10	ชุดที่ 8/10	ชุดที่ 9/10	ชุดที่ 10/10		
1	10	9	9	7	9	8	7	9	9	9	86	84
2	10	10	7	8	9	7	8	9	9	8	85	82
3	9	8	9	6	7	10	10	7	8	8	82	83
4	9	10	9	7	9	7	9	9	9	10	88	80
5	9	8	9	8	8	8	9	7	9	9	84	87
6	8	9	7	9	8	9	8	7	8	7	80	88
7	8	8	7	8	9	8	8	10	8	8	82	90
8	10	8	8	8	8	8	9	8	9	7	83	89
9	7	9	7	8	7	9	8	10	9	9	83	85
10	9	9	10	9	9	9	8	9	8	6	86	84
11	10	9	9	7	9	9	9	9	9	8	88	84
12	9	9	7	7	7	9	8	7	8	9	80	84
13	8	10	8	9	8	9	8	6	10	9	85	80
14	7	8	9	6	10	8	9	10	9	8	84	91
15	9	8	9	7	7	9	9	9	8	9	84	89
16	8	9	10	7	7	10	8	8	8	7	82	82
17	7	7	9	9	6	9	9	10	7	9	82	88
18	8	8	6	9	8	8	8	9	9	9	82	81
19	8	10	9	8	6	7	9	7	8	9	81	84
20	9	6	9	7	8	6	9	9	9	8	80	86
21	8	8	7	7	7	8	8	6	8	9	76	79
22	9	6	7	8	8	6	9	8	9	8	78	83

ตาราง 27 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจากการทำแบบฝึกทักษะการวาดภาพระหว่างเรียน ในแต่ละแบบฝึกทักษะ (E ₁)										รวม	คะแนน ทดสอบ หลังเรียน (E ₂)
	ชุดที่ 1/10	ชุดที่ 2/10	ชุดที่ 3/10	ชุดที่ 4/10	ชุดที่ 5/10	ชุดที่ 6/10	ชุดที่ 7/10	ชุดที่ 8/10	ชุดที่ 9/10	ชุดที่ 10/10		
23	8	7	5	7	9	8	9	9	9	7	78	83
24	9	7	6	7	7	7	8	8	9	7	75	86
25	8	8	8	7	7	9	9	8	9	7	80	80
26	7	9	9	9	8	8	9	8	8	4	79	82
27	7	8	9	5	7	8	8	9	9	5	75	80
28	8	8	6	7	9	8	8	9	7	8	78	78
29	9	8	6	5	7	8	9	7	9	8	76	86
30	8	9	6	8	6	9	8	7	9	6	76	76
31	9	7	9	7	8	7	9	8	9	8	81	81
32	8	8	7	7	8	8	8	7	8	7	76	76
33	9	7	9	9	8	6	9	8	9	8	82	82
รวม											2677	2753
ค่าเฉลี่ย											81.12	83.42
SD											3.65	3.82

ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการวาดภาพ (E₁/E₂) = 81.12/83.42

ตาราง 28 คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน ความรับผิดชอบ
จากการจัดการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้
ตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

คนที่	ความคิดสร้างสรรค์		ความสุขในการเรียน		ความรับผิดชอบ	
	ก่อนเรียน (100 คะแนน)	หลังเรียน (100 คะแนน)	ก่อนเรียน (100 คะแนน)	หลังเรียน (100 คะแนน)	ก่อนเรียน (39 คะแนน)	หลังเรียน (39 คะแนน)
คนที่ 1-10 เป็นกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จำนวน 11 คน						
1	87	98	81	94	33	39
2	93	99	93	97	33	37
3	91	98	80	84	36	37
4	89	97	93	98	29	39
5	81	86	87	94	33	38
6	90	98	90	96	35	37
7	82	89	90	99	35	39
8	93	97	81	89	29	32
9	90	95	83	98	32	39
10	83	97	92	97	34	39
11	81	95	84	89	33	37
คนที่ 12-22 เป็นกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง จำนวน 11 คน						
12	71	76	70	74	26	29
13	68	79	69	79	23	30
14	70	81	71	80	21	24
15	71	80	71	78	20	26
16	73	79	74	78	23	32
17	72	78	71	81	24	30
18	67	71	66	83	21	29
19	73	78	71	74	23	29
20	69	85	70	78	20	32
21	71	79	74	79	19	28
22	71	79	80	78	24	32

ตาราง 28 (ต่อ)

คนที่	ความคิดสร้างสรรค์		ความสุขในการเรียน		ความพึงพอใจ	
	ก่อนเรียน (100 คะแนน)	หลังเรียน (100 คะแนน)	ก่อนเรียน (100 คะแนน)	หลังเรียน (100 คะแนน)	ก่อนเรียน (39 คะแนน)	หลังเรียน (39 คะแนน)
คนที่ 23-33 เป็นกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ จำนวน 11 คน						
23	48	54	31	45	13	19
24	40	58	51	57	6	17
25	39	60	37	58	13	18
26	48	60	44	58	10	16
27	59	59	32	45	14	19
28	37	46	45	56	14	18
29	44	49	38	45	9	18
30	48	53	51	58	14	17
31	35	46	54	60	14	19
32	47	58	43	50	9	18
33	45	60	47	54	15	19

การแบ่งกลุ่มตามความสามารถทางความฉลาดทางอารมณ์

คนที่ 1-11 เป็นนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง

คนที่ 12-22 เป็นนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง

คนที่ 23-33 เป็นนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

1. ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการสถิติ T-test

1.1 การแจกแจงปกติของข้อมูลตัวแปรตาม ความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ก่อนเรียนและหลังเรียน วิธีที่เรียนโดยใช้การแบบฝึกทักษะ การวาดภาพโดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		ความคิดสร้างสรรค์ ก่อนเรียน	ความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียน	ความสุข ก่อนเรียน	ความสุขหลังเรียน	ความรับผิดชอบ ก่อนเรียน	ความรับผิดชอบ หลังเรียน
N		33	33	33	33	33	33
Normal	Mean	57.88	73.94	63.42	78.30	22.33	28.24
Parameters ^a	Std. Deviation	12.067	6.796	15.882	7.900	9.027	8.352
Most Extreme	Absolute	.155	.130	.213	.101	.131	.199
Differences	Positive	.097	.130	.134	.101	.125	.199
	Negative	-.155	-.064	-.213	-.046	-.131	-.156
Kolmogorov-Smirnov Z		.890	.747	1.224	.581	.750	1.144
Asymp. Sig. (2-tailed)		.406	.633	.100	.888	.627	.146
a. Test distribution is Normal.							

เมื่อทดสอบข้อมูล พบว่า คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ของตัวแปรตามทั้งสามตัว มีการกระจายของข้อมูลเป็นแบบโค้งปกติ ซึ่งดูจากค่า Sig. ที่มากกว่า .05 เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ t-test ไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนน t-test แบบ Dependent Group Paired Samples

Statistics คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อทดสอบ

สมมติฐาน ข้อที่ 2

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน	73.94	33	6.796	1.183
ความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน	57.88	33	12.067	2.101

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน & ความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน	33	.639	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน - ความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน	16.061	9.331	1.624	12.752	19.369	9.888	32	.000

ค่า Sig. = 0.00 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนน t-test แบบ Dependent Group Paired Samples

Statistics คะแนนความสุขในการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 3

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 ความสุขหลังเรียน	78.30	33	7.900	1.375
ความสุขก่อนเรียน	63.42	33	15.882	2.765

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 ความสุขหลังเรียน & ความสุขก่อนเรียน	33	.695	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 ความสุขหลังเรียน - ความสุขก่อนเรียน	14.879	11.845	2.062	10.679	19.079	7.216	32	.000

ค่า Sig. = 0.00 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีคะแนนความสุขในการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบคะแนน t-test แบบ Dependent Group Paired Samples

Statistics คะแนนความรับผิดชอบ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อทดสอบ

สมมติฐานข้อที่ 4

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 ความรับผิดชอบหลังเรียน	28.24	33	8.352	1.454
ความรับผิดชอบก่อนเรียน	22.33	33	9.027	1.571

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 ความรับผิดชอบหลังเรียน & ความรับผิดชอบก่อนเรียน	33	.956	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 ความรับผิดชอบหลังเรียน - ความรับผิดชอบก่อนเรียน	5.909	2.650	.461	4.969	6.849	12.809	32	.000

ค่า Sig. = 0.00 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีคะแนนความรับผิดชอบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความสุข และความรับผิดชอบ ระหว่างนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 5

5.1 ก่อนเรียน ทดสอบตัวแปรตามความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบ ด้วย One- way ANOVA เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์คะแนนหลังเรียนต่อไป

5.1.1 ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น

1) การทดสอบความเป็นไปได้ของการใช้สถิติว่าข้อมูลตัวแปรตามทั้งสามตัว ก่อนเรียนและหลังเรียน มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติหรือไม่

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		ความคิดสร้างสรรค์ ก่อนเรียน	ความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียน	ความสุข ก่อนเรียน	ความสุขหลังเรียน	ความรับผิดชอบ ก่อนเรียน	ความรับผิดชอบ หลังเรียน
N		33	33	33	33	33	33
Normal	Mean	57.88	73.94	63.42	78.30	22.33	28.24
Parameters ^a	Std. Deviation	12.067	6.796	15.882	7.900	9.027	8.352
Most Extreme	Absolute	.155	.130	.213	.101	.131	.199
Differences	Positive	.097	.130	.134	.101	.125	.199
	Negative	-.155	-.064	-.213	-.046	-.131	-.156
Kolmogorov-Smirnov Z		.890	.747	1.224	.581	.750	1.144
Asymp. Sig. (2-tailed)		.406	.633	.100	.888	.627	.146
a. Test distribution is Normal.							

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบว่า ค่า Sig. มีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าคะแนนตัวแปรทั้งสองตัว ก่อนเรียนและหลังเรียน มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One- way ANOVA)

2) การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรตาม ทั้งสามตัว One-way MANCOVA และ One-way ANOVA

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.830
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square
	215.076
	df
	15
	Sig.
	.000

ค่า Sig. = .00 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสามตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ One-way ANOVA

3) ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการเท่ากันของเมตริกซ์ความแปรปรวนรวม

Box's Test of Equality of Covariance Matrices^a

Box's M	24.210
F	1.721
df1	12
df2	4.362E3
Sig.	.056

Tests the null hypothesis that the observed covariance matrices of the dependent variables are equal across groups.

a. Design: Intercept + id + creative_pre + happy_pre + rabpidchop_pre

ค่า Sig. มากกว่า .05 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสามตัวมีเมตริกซ์ความแปรปรวนรวมเท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้ค่าสถิติ วิเคราะห์ความแปรปรวน

5.1.2 วิเคราะห์ One-way ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียน ระหว่างนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง และต่ำ

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
ความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน	.205	2	30	.816
ความสุขก่อนเรียน	3.431	2	30	.045
ความรับผิดชอบก่อนเรียน	1.420	2	30	.258

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน	Between Groups	3444.061	2	1722.030	42.503	.000
	Within Groups	1215.455	30	40.515		
	Total	4659.515	32			
ความสุขก่อนเรียน	Between Groups	7131.879	2	3565.939	113.785	.000
	Within Groups	940.182	30	31.339		
	Total	8072.061	32			
ความรับผิดชอบก่อนเรียน	Between Groups	2425.879	2	1212.939	200.536	.000
	Within Groups	181.455	30	6.048		
	Total	2607.333	32			

จากตารางพบว่า ค่า Sig. = .00 ทั้งสามตัวแปร แสดงว่าคะแนนก่อนเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เพื่อเป็นการขจัดตัวแปรแทรกซ้อนที่จะมีผลต่อการแปลความหมายของผลที่เกิดจากการทดลองใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตัดสินใจเลือกใช้สถิติ One-way MANCOVA ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนในตัวแปรสามตัวต่อไป

5.2 หลังเรียน ทดสอบตัวแปรตามความคิดสร้างสรรค์ ความสุข และความ
 รับผิดชอบ พร้อมๆ กันด้วยสถิติ One-way MANCOVA

General Linear Model

Descriptive Statistics

	id	Mean	Std. Deviation	N
ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน	1	80.09	5.974	11
	2	70.55	5.663	11
	3	71.18	4.167	11
	Total	73.94	6.796	33
ความสุขหลังเรียน	1	87.18	4.750	11
	2	76.18	3.628	11
	3	71.55	4.698	11
	Total	78.30	7.900	33
ความรับผิดชอบต่อหลังเรียน	1	37.55	2.067	11
	2	29.18	2.523	11
	3	18.00	1.000	11
	Total	28.24	8.352	33

Multivariate Tests

	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Pillai's trace	.872	6.699	6.000	52.000	.000
Wilks' lambda	.310	6.629^a	6.000	50.000	.000
Hotelling's trace	1.637	6.546	6.000	48.000	.000
Roy's largest root	1.105	9.580 ^b	3.000	26.000	.000

Each F tests the multivariate effect of id. These tests are based on the linearly independent pairwise comparisons among the estimated marginal means.

a. Exact statistic

b. The statistic is an upper bound on F that yields a lower bound on the significance level.

จากตาราง ค่า Wilks'lamda มีค่า Sig = .00 แสดงว่า ความคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนรู้ตามของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยต้องการทราบในรายละเอียดอีกต่อไปว่า ถ้าแยกวิเคราะห์ที่ตัวแปรตามจะให้ผลเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแยกวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรตามทีละตัวแปรตาม โดยสถิติ One-way ANCOVA

5.3 หลังเรียนทดสอบตัวแปรตามความคิดสร้างสรรค์ ด้วยสถิติ

One-way ANCOVA

Univariate Analysis of Variance

Descriptive Statistics

Dependent Variable: ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน

id	Mean	Std. Deviation	N
1	80.09	5.974	11
2	70.55	5.663	11
3	71.18	4.167	11
Total	73.94	6.796	33

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	887.557 ^a	3	295.852	14.534	.000
Intercept	796.863	1	796.863	39.146	.000
id	284.884	2	142.442	6.998	.003
creative_pre	260.951	1	260.951	12.819	.001
Error	590.322	29	20.356		
Total	181890.000	33			
Corrected Total	1477.879	32			

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	887.557 ^a	3	295.852	14.534	.000
Intercept	796.863	1	796.863	39.146	.000
id	284.884	2	142.442	6.998	.003
creative_pre	260.951	1	260.951	12.819	.001
Error	590.322	29	20.356		
Total	181890.000	33			

a. R Squared = .601 (Adjusted R Squared = .559)

เมื่อพิจารณาจากความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ .00 แสดงว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบว่ามี ความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง หรือต่ำ ในคูใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ Scheffe/

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน

Scheffe

(I) ความฉลาดทาง อารมณ์	(J) ความฉลาด ทางอารมณ์	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
สูง	ปานกลาง	9.55 [*]	2.271	.001	3.70	15.39
	ต่ำ	8.91 [*]	2.271	.002	3.06	14.76
ปานกลาง	สูง	-9.55 [*]	2.271	.001	-15.39	-3.70
	ต่ำ	-.64	2.271	.962	-6.49	5.21
ต่ำ	สูง	-8.91 [*]	2.271	.002	-14.76	-3.06
	ปานกลาง	.64	2.271	.962	-5.21	6.49

Based on observed means.

The error term is Mean Square(Error) = 28.376.

*. The mean difference is significant at the .05 level.

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์นักเรียนเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับฉลาดทางอารมณ์ต่างกันมีความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันกับนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

5.4 หลังเรียนทดสอบตัวแปรตามความสุข ด้วยสถิติ One-way ANCOVA

Univariate Analysis of Variance

Descriptive Statistics

Dependent Variable: ความสุขหลังเรียน

ความฉลาดทาง อารมณ์	Mean	Std. Deviation	N
สูง	87.18	4.750	11
ปานกลาง	76.18	3.628	11
ต่ำ	71.55	4.698	11
Total	78.30	7.900	33

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: ความสุขหลังเรียน

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1430.798 ^a	3	476.933	24.429	.000
Intercept	1176.152	1	1176.152	60.244	.000
id	466.639	2	233.320	11.951	.000
happy_pre	11.828	1	11.828	.606	.443
Error	566.172	29	19.523		
Total	204332.000	33			
Corrected Total	1996.970	32			

a. R Squared = .716 (Adjusted R Squared = .687)

เมื่อพิจารณาจากความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ .00 แสดงว่านักเรียนมีความสุขในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง หรือต่ำ ในคู่มือได้บ้าง ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ Scheffe/

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

ความสุขหลังเรียน

Scheffe

(I) ความฉลาดทาง อารมณ์	(J) ความฉลาด ทางอารมณ์	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
สูง	ปานกลาง	11.00 [*]	1.872	.000	6.18	15.82
	ต่ำ	15.64 [*]	1.872	.000	10.82	20.46
ปานกลาง	สูง	-11.00 [*]	1.872	.000	-15.82	-6.18
	ต่ำ	4.64	1.872	.061	-.18	9.46
ต่ำ	สูง	-15.64 [*]	1.872	.000	-20.46	-10.82
	ปานกลาง	-4.64	1.872	.061	-9.46	.18

Based on observed means.

The error term is Mean Square(Error) = 19.267.

*. The mean difference is significant at the .05 level.

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความสุขในการเรียน จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน มีความสุขในการเรียนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีความสุขสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ ส่วนนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีความสุขในการเรียนไม่แตกต่างกันกับนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

5.5 หลังเรียนทดสอบตัวแปรตามความรับผิดชอบ ด้วยสถิติ

One-way ANCOVA

Univariate Analysis of Variance**Descriptive Statistics**

Dependent Variable: ความรับผิดชอบหลังเรียน

ความฉลาดทาง อารมณ์	Mean	Std. Deviation	N
สูง	37.55	2.067	11
ปานกลาง	29.18	2.523	11
ต่ำ	18.00	1.000	11
Total	28.24	8.352	33

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: ความรับผิดชอบหลังเรียน

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2130.703 ^a	3	710.234	203.210	.000
Intercept	171.319	1	171.319	49.017	.000
id	88.852	2	44.426	12.711	.000
rabpidchop_pre	15.006	1	15.006	4.294	.047
Error	101.357	29	3.495		
Total	28554.000	33			
Corrected Total	2232.061	32			

a. R Squared = .955 (Adjusted R Squared = .950)

เมื่อพิจารณาจากความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ .00 แสดงว่านักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบว่ามี ความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง หรือต่ำ ในคู่ใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ Scheffe/

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

ความรับผิดชอบหลังเรียน

Scheffe

(I) ความฉลาดทาง อารมณ์	(J) ความฉลาด ทางอารมณ์	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
สูง	ปานกลาง	8.36 [*]	.840	.000	6.20	10.53
	ต่ำ	19.55 [*]	.840	.000	17.38	21.71
ปานกลาง	สูง	-8.36 [*]	.840	.000	-10.53	-6.20
	ต่ำ	11.18 [*]	.840	.000	9.02	13.34
ต่ำ	สูง	-19.55 [*]	.840	.000	-21.71	-17.38
	ปานกลาง	-11.18 [*]	.840	.000	-13.34	-9.02

Based on observed means.

The error term is Mean Square(Error) = 3.879.

*. The mean difference is significant at the .05 level.

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบ จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน มีความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีความรับผิดชอบสูงนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวแพรวนภา อินทสิทธิ์
วันเดือนปีเกิด	15 ตุลาคม 2535
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 73 หมู่ที่ 6 ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพธาราม จังหวัดนครพนม 48190
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าของกิจการ ธุรกิจส่วนตัว
สถานที่ทำงาน	บ้านเลขที่ 73 หมู่ที่ 6 ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพธาราม จังหวัดนครพนม 48190
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2547	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโพนตูมหนองแสง จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2551	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเดื่อพิทยาคม จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2554	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2558	ศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2564	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2559	นักศึกษาสังเกตการณ์ โรงเรียนบ้านหนองผักตบโพธิ์เพ็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2
พ.ศ. 2561	ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังโกม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองใหญ่ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. 2563	ประกอบธุรกิจส่วนตัว ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพธาราม จังหวัดนครพนม